

WÓJT GMINY LIPOWA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LIPOWA

TOM I

DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO UWARUNKOWANIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU

ZAŁĄCZNIK NR ..... DO UCHWAŁY .....
RADY GMINY LIPOWA Z DNIA .....

**EGZEMPLARZ PONOWNIE WYŁOŻONY DO
PUBLICZNEGO WGLĄDU
w dniach od 30 stycznia 2014r. do 27 lutego 2014r.**

OPRACOWAŁA:

ASTA- PLAN

PRACOWNIA URBANISTYCZNO - ARCHITEKTONICZNA

KIEROWNIK PRACOWNI

mgr inż. arch. Anna Staniewicz /uprawnienia nr 999/89/

POŁUDNIOWA OKRĘGOWA IZBA URBANISTÓW KT 199

KRAKÓW styczeń 2014r.

Spis treści:

I. WSTĘP

1. PODSTAWA I CEL OPRACOWANIA STUDIUM

2. ZAKRES OPRACOWANIA

3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE

II. UWARUNKOWANIA

1. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE TERENU

2. ANALIZA WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM.

3. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

4. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ WYMOGI JEGO OCHRONY

4.1. Regionalizacja, budowa geologiczna, rzeźba, gleby, klimat, wody, roślinność, świat zwierzęcy, karjobraz

4.2. Stan środowiska przyrodniczego i identyfikacja źródeł zagrożeń

4.3. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

5 STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. Formy ochrony zabytków

5.2. Rejestr zabytków nieruchomych

5.3. Gminna ewidencja zabytków

5.4. Parki kulturowe

5.5. Dobra kultury współczesnej

5.6. Stanowiska archeologiczne

6. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

6.1. Struktura demograficzna

6.2. Rynek pracy i bezrobocie

6.3. Usługi publiczne – poziom zaspokojenia potrzeb

7. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

7.1. Zagrożenie powodziowe

7.2. Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych

8. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

9. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

9.1. Udokumentowane złoża kopalin

9.2. Zasoby wód podziemnych

10. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

11. STAN SYSTEMU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

12. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

I. WSTĘP

1. PODSTAWA I CEL OPRACOWANIA STUDIUM

Niniejsze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa (zwaną w dalszej treści dokumentu „studium”) opracowano zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27.03.2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012r. poz.647 z późniejszymi zmianami).

Bezpośrednią podstawę prawną przystąpienia do prac nad projektem nowej edycji studium stanowi Uchwała Nr VI/23/11 Rady Gminy Lipowa z dnia 10 lutego 2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych Gminy Lipowa.

Podstawę formalną stanowi umowa Nr 6720.1.2012 zawarta w dniu 27.07.2012r. pomiędzy Gminą Lipowa a Pracownią Urbanistyczno - Architektoniczną ASTA – PLAN, Kraków; ul. Królewska 80/12.

Studium sporządzono w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Studium stanowi podstawowy dokument dla koordynacji działań samorządu lokalnego, uwzględniające potrzeby społeczności oraz wypełniające wymogi zgodności z prawem.

Potrzeba opracowania nowej edycji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa wynikała zarówno z przesłanek formalnych, merytorycznych jak i oczekiwań mieszkańców wyrażonych we wnioskach o zmianę przeznaczenia terenu.

Opracowanie nowej edycji studium ma na celu doprowadzenie do zgodności dokumentu z - obowiązującym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego zatwierdzonym Uchwałą Nr II/21/2/2004 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 czerwca 2004 r. ("Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego Nr 68/2004 poz. 2049) zmienionym uchwałą nr III/56/1/2010 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 września 2010 r., - Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” przyjętą Uchwałą sejmiku nr III/47/1/2010 z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie: aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 poprzez przyjęcie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2020.), a także z innymi dokumentami strategicznymi.

Podstawę do opracowania studium stanowiły:

- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003r. (tekst jednolity Dz. U. z 2012r. poz.647 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 28 kwietnia 2004r. w sprawie zmian zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. nr 118 z 2004r. poz. 1233),
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego zatwierdzony Uchwałą Nr II/21/2/2004 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 czerwca 2004 r. (Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego Nr 68/2004 poz. 2049), zmieniony uchwałą nr III/56/1/2010 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 września 2010 r.
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” przyjęta Uchwałą sejmiku nr III/47/1/2010 z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie: aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 poprzez przyjęcie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2020,
- Obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące w obszarze gminy Lipowa :

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa uchwalony Uchwałą Nr VI/29/03 Rady Gminy w Lipowej z dnia 18 marca 2003 roku w sprawie miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa dla poszczególnych sołectw : Lipowa, Leśna, Sienna, Twardorzeczka, Ostre, Słotwina
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa uchwalona uchwałą Nr XX/144/08 Rady Gminy Lipowa z dnia 07.10.2008r.,
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa w obrębie dotychczasowej jednostki urbanistycznej – 18.1.3RPO uchwalona uchwałą Nr XXXIX/277/10 Rady Gminy Lipowa z dnia 01.07.2010r.,
- zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa, w obrębie jednostki urbanistycznej – 23.1.RL położonej w sołectwie Lipowa uchwalona uchwałą Nr XII/56/11 Rady Gminy Lipowa z dnia 19.07.2011r.
- Opracowanie ekofizjograficzne problemowe wykonane dla potrzeb miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa dla obszarów położonych w sołectwach Leśna, Lipowa, Ostre i Twardorzeczka, sporządzone w grudniu 2007r.,
- Opracowanie ekofizjograficzne dla terenu znajdującego się w granicach administracyjnych gminy Lipowa, na którym planuje się budowę ujęcia wody dla gminy, sporządzone w sierpniu 2010r.,
- Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa, obejmujące obszar Spółdzielni Kółek Rolniczych w sołectwie Lipowa (dotychczasowa jednostka: 18.1.3RPO), sporządzone we wrześniu 2009r.,
- Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa, obejmującego obszar Spółdzielni Kółek Rolniczych w sołectwie Lipowa (jednostka: 18.1.3RPO), opracowana w styczniu 2010r.,
- Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa w obrębie jednostki urbanistycznej – 23.1RL położonej w sołectwie Lipowa, opracowane w październiku 2010r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko sołectwa Lipowa, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko - sołectwo Twardorzeczka, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko - sołectwo Sienna, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko - sołectwo Ostre, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko - sołectwo Słotwina, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko - sołectwo Leśna, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa uchwalone uchwałą Nr VII/38/99 Rady Gminy Lipowa z dnia 31.03.1999r.
- wnioski o zmianę przeznaczenia terenów, złożone przed ogłoszeniem o przystąpieniu do sporządzania projektu studium,
- wnioski o zmianę przeznaczenia terenów, złożone po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzania projektu studium,
- wnioski o zmianę przeznaczenia terenów, złożone po terminie wyznaczonym w ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzania projektu studium,
- wnioski złożone przez instytucje i organy po zawiadomieniu o przystąpieniu do sporządzania projektu zmiany studium,

2. ZAKRES OPRACOWANIA

Rada Gminy Lipowa podjęła Uchwałę Nr VI/23/11 w dniu 10.02.2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium uwzględnia się uwarunkowania określone w art.10, ust.1. Przystępując do niniejszego opracowania szczegółowo przeanalizowano aktualność uwarunkowań zapisanych w „starym” studium.

Po analizie dotychczas obowiązującego studium stwierdzono, iż uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu – uległy w części dezaktualizacji i wymagają korekty - dotyczy to zwłaszcza istniejącego zasięgu terenów zainwestowanych. Oczywistym jest, iż od chwili uchwalenia obowiązującego studium gmina intensywnie się rozwijała, powstało wiele nowych obiektów na terenach do niedawna użytkowanych rolniczo, jak również wiele budynków zmieniło sposób użytkowania. Ponadto zrealizowane zostały nowe odcinki dróg i sieci infrastruktury technicznej;
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony – uległy w części dezaktualizacji i wymagają korekty;
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego – uległy w części dezaktualizacji i wymagają korekty - zaistniałe zmiany dotyczą poprawy sytuacji w zakresie ochrony środowiska w tym sieci infrastruktury technicznej i komunikacji;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej – uległy w części dezaktualizacji i wymagają korekty, zwłaszcza w zakresie ewidencji obiektów zabytkowych;
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia – uległy dezaktualizacji i wymagają korekty;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia – wymagają uaktualnienia;
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy - uległy w części dezaktualizacji i wymagają korekty - zaistniała potrzeba wyznaczenia nowych terenów budowlanych wyrażona we wnioskach złożonych o przekwalifikowanie gruntów na cele budowlane;
- stanu prawnego gruntów – uległy w części dezaktualizacji i wymagają korekty;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych - uległy w części dezaktualizacji w zakresie obowiązujących przepisów odrębnych;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych – wymagają uaktualnienia;
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych - wymagają sprawdzenia;
- stanów systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami – uległy dezaktualizacji i wymagają korekty w związku z intensywnym rozwojem gminy;
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych - uległy w części dezaktualizacji i wymagają korekty.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w studium określa się w szczególności:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenu - wymagają aktualizacji dotyczącej struktury i zasięgu wyznaczonych w studium terenów ustalonych dla rozwoju;
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i przeznaczenia oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy – wymagają określenia i do-

precyzowania. Ustawa, na podstawie której opracowywano w roku 1999 studium nie wymagała umieszczania w nim tego rodzaju zapisów;

- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk - w części wymagają zmiany. Obecnie obowiązują nowe ustawy wraz z rozporządzeniami dotyczące ochrony środowiska.
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej - uległy w części dezaktualizacji; zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami odrębnymi, w tym zadaniem własnym gminy jest aktualizacja ewidencji zabytków;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej - uległy dezaktualizacji; w związku z intensywnym rozwojem gminy i potrzebą wyposażenia terenów w niniejszą infrastrukturę,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym oraz ponadlokalnym – wymagają aktualizacji zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa – obowiązujące studium gminy zostało uchwalone przed opracowaniem obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego uchwalonego Uchwałą Nr II/21/2/2004 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 czerwca 2004 r. (Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego Nr 68/2004 poz. 2049), zmienionego uchwałą nr III/56/1/2010 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 września 2010 r.,
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie planów miejscowych, w tym tereny rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych – zagadnienie wymaga szczegółowej analizy sporządzonej pod kątem potrzeb mieszkańców i możliwości lokalizacji tego typu obiektów handlowych w obszarze gminy;
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne - należy podkreślić, iż gmina posiada w chwili dokonywania niniejszej studium, obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej - uległy one dezaktualizacji;
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych – wymagają aktualizacji;
- obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny - stwierdzono brak takich obiektów i obszarów na terenie gminy,
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych – stwierdzono brak takich obszarów na terenie gminy;
- obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji - wymagają określenia;
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych - stwierdzono brak takich obszarów na terenie gminy.

Zmianą studium objęto zarówno część tekstową jak i graficzną dokumentu. Rysunki studium opracowano na mapach topograficznych w skali 1 : 10'000 w wersji cyfrowej na bazie programu EWMAPA 10.0.

Elaborat nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa składa się z:

- części tekstowej obejmującej:
  - tom I zatytułowany *Diagnoza stanu istniejącego - Uwarunkowania i możliwości rozwoju;*
  - tom II zatytułowany *Kierunki zagospodarowania przestrzennego;*
- części graficznej obejmującej:
  - rysunek nr 1 studium zatytułowany - *Uwarunkowania rozwoju;*
  - rysunek nr 2 studium zatytułowany - *Kierunki zagospodarowania przestrzennego*
  - rysunek poglądowy nr 3 zatytułowany – *Schemat kierunków rozwoju infrastruktury technicznej*

3 MATERIAŁY WYJŚCIOWE

- Uchwała Nr VI/23/11 Rady Gminy Lipowa z dnia 10 lutego 2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych Gminy Lipowa.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa uchwalone uchwałą Nr VII/38/99 Rady Gminy Lipowa z dnia 31.03.1999r.
- Plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie gminy Lipowa:
  - miejscowy planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa uchwalony Uchwałą Nr VI/29/03 Rady Gminy w Lipowej z dnia 18 marca 2003 roku w sprawie miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa dla poszczególnych sołectw : Lipowa, Leśna, Sienna, Twardorzeczka, Ostre, Słotwina
  - zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa uchwalona uchwałą Nr XX/144/08 Rady Gminy Lipowa z dnia 07.10.2008r.,
  - zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa w obrębie dotychczasowej jednostki urbanistycznej – 18.1.3RPO uchwalona uchwałą Nr XXXIX/277/10 Rady Gminy Lipowa z dnia 01.07.2010r.,
  - zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa, w obrębie jednostki urbanistycznej – 23.1.RL położonej w sołectwie Lipowa uchwalona uchwałą Nr XII/56/11 Rady Gminy Lipowa z dnia 19.07.2011r.
- mapy topograficzne w skali 1 : 10'000 zakupione w Wojewódzkim Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach;
- mapy ewidencyjne w skali 1:2'000 obszaru opracowania udostępnione przez Urząd Gminy Lipowa;
- ortofotomapy udostępnione przez Urząd Gminy Lipowa, otrzymane od Marszałka Województwa Śląskiego, Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Katowicach;
- wnioski o zmianę przeznaczenia terenów, złożone przed ogłoszeniem o przystąpieniu do sporządzania projektu zmiany studium;
- wnioski o zmianę przeznaczenia terenów, złożone po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzania projektu zmiany studium;
- wnioski o zmianę przeznaczenia terenów, złożone po terminie wyznaczonym w ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzania projektu zmiany studium;
- wnioski złożonymi przez instytucje i organy po zawiadomieniu o przystąpieniu do sporządzania projektu zmiany studium;
- Opracowaniem ekofizjograficznym opracowanym dla potrzeb miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa dla obszarów położonych w sołectwach Leśna, Lipowa, Ostre i Twardorzeczka, sporządzone w grudniu 2007r.,
- Opracowaniem ekofizjograficznym dla terenu znajdującego się w granicach administracyjnych gminy Lipowa, na którym planuje się budowę ujęcia wody dla gminy, sporządzone w sierpniu 2010r.,
- Opracowaniem ekofizjograficznym dla potrzeb zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa, obejmujące obszar Spółdzielni Kółek Rolniczych w sołectwie Lipowa (dotychczasowa jednostka: 18.1.3RPO), sporządzone we wrześniu 2009r.,
- Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa, obejmującego obszar Spółdzielni Kółek Rolniczych w sołectwie Lipowa (jednostka: 18.1.3RPO), opracowana w styczniu 2010r.,
- Prognoza oddziaływania na środowisko zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lipowa w obrębie jednostki urbanistycznej – 23.1RL położonej w sołectwie Lipowa, opracowane w październiku 2010r.,

- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko sołectwa Lipowa, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko - sołectwo Twardorzeczka, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko - sołectwo Sienna, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko - sołectwo Ostre, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Prognoza skutków wpływu ustaleń planu Lipowa na środowisko - sołectwo Słotwina, opracowana we wrześniu 2000r.,
- Program ochrony środowiska dla gminy Lipowa na lata 2011 – 2018 aktualizacja;
- Prognoza oddziaływania na środowisko aktualizacji Programu ochrony środowiska dla gminy Lipowa na lata 2011 – 2018
- Plan gospodarki odpadami dla gminy Lipowa na lata 2011 – 2018 aktualizacja – marzec 2011;
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu plan gospodarki odpadami dla gminy Lipowa na lata 2011 – 2018;
- Uchwała nr VI/33/07 Rady Gminy w Lipowej z dnia 13 kwietnia 2007 r. w sprawie: Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lipowa.

II. UWARUNKOWANIA

1. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE TERENU

Gmina Lipowa, to gmina wiejska położona w powiecie żywieckim (stanowiąca 5,58% powierzchni powiatu), w województwie śląskim. Gmina jest położona na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny, w bliskiej odległości Jeziora Żywieckiego u podnóża masywu Skrzycznego (1257 m n.p.m.) najwyższego wzniesienia Beskidu Śląskiego w Zewnętrznych Karpatach Zachodnich.

Obszar gminy Lipowa graniczy:

- o od północy z gminą Buczkowice należącą do powiatu bielskiego,
- o od północnego-wschodu z gminą Łodygowice należącą do powiatu żywieckiego,
- o od wschodu z miastem Żywiec,
- o od południa z gminą Radziechowy Wieprz należącą do powiatu żywieckiego,
- o od południowego – zachodu z gminą Wisła, należącą do powiatu cieszyńskiego,
- o od zachodu z gminą Szczyrk należącą do powiatu bielskiego.

Gmina Lipowa to średniej wielkości gmina o powierzchni 58,08 km², w skład której wchodzi sześć sołectw:

• Lipowa	o powierzchni	4052 ha	co stanowi 69,76 % pow. gminy
• Leśna	o powierzchni	351 ha	co stanowi 6,04% pow. gminy
• Twardorzeczka	o powierzchni	234 ha	co stanowi 4,04% pow. gminy
• Sienna	o powierzchni	200 ha	co stanowi 3,44% pow. gminy
• Słotwina	o powierzchni	270 ha	co stanowi 4,65% pow. gminy
• Ostre	o powierzchni	701 ha	co stanowi 12,07% pow. gminy

Liczba stałych mieszkańców Gminy Lipowa wg stanu na dzień 31.12.2011 r. wynosi 10 169 osób, z tego w miejscowości:

o Lipowa	4482 osób,
o Leśna	2093 osób,
o Twardorzeczka	1340 osób,
o Sienna	957 osób,
o Słotwina	808 osób,
o Ostre	489 osób.

Gmina Lipowa, zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski na regiony (Kondracki 2002), położona jest w prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciami, podprowincji Zewnętrzne Karpaty Zachodnie, makroregionie Beskidy Zachodnie, w mezoregionach Beskid Śląski i Kotlina Żywiecka.

Gmina jest położona na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny. Nad gminą dominuje najwyższe wzniesienie Beskidu Śląskiego tj. Skrzyczne (1257 m n.p.m.). Znajdują się tutaj i inne, ważne pod względem krajobrazowym wzniesienia: Ostre (935,2 m n.p.m.), Palenica (751,9 m n.p.m.), Mała Palenica (618,5 m n.p.m.), a także bezimienne wzgórze w Słotwinie (481 m n.p.m.), w Ostrym (574 m n.p.m.) i w Twardorzeczce (581,5 m n.p.m.). Najciekawsze panoramy można obserwować z licznych na tym terenie hal beskidzkich. Najbardziej rozległe i najpiękniejsze są tu hale: Ostre. Jaśkowa i Skrzyczne. Obszar gminy urozmaicają naturalne progi skalne, które tworzą małe, ale malownicze wodospady.

Na uwagę zasługuje duża lesistość terenu gminy, ponad 50% jej powierzchni, dla porównania - lesistość województwa śląskiego wynosi niecałe 32%, a całego kraju zaledwie 28%. Zdecydowaną większość powierzchni lasów (81%) zajmują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych. Pozostałe 19% to lasy indywidualnych właścicieli.

Gmina nie należy do terenów o silnie rozwiniętym rolnictwie. W indywidualnych gospodarstwach rolnych użytki rolne stanowią 37% ogólnej powierzchni gminy, z czego 70% stanowią grunty orne a reszta to łąki, pastwiska i sady.

Na terenie gminy znajduje się rezerwat przyrody nieożywionej „Kuźnie” i pięć pomników przyrody. Rezerwat powołany został dla zachowania i ochrony tworów przyrody nieożywionej, zgrupowań wychodni skalnych i jaskiń oraz fragmentów dolnoregłowego lasu jodłowo-świerkowego.

Na terenie gminy Lipowa znajduje się wschodnia część obszaru Natura 2000 PLH240005 Beskid Śląski. Obszar Natura 2000 PLH240005 Beskid Śląski posiada duże znaczenie dla zachowania bioróżnorodności, zidentyfikowano w tym obszarze 17 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz stwierdzono występowanie 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to ostoja fauny typowej dla puszczy karpackiej. Na obszarze odnaleziono też liczne stanowiska rzadkich i zagrożonych roślin oraz bezkręgowców.

Część Gminy została, zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody Bielskiego Nr 10/98 z dnia 16 czerwca 1998 r. objęta granicami Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego. Na terenie gminy Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego zajmuje 3146 ha, zaś jego otulina posiada powierzchnię 807 ha.

W granicach gminy znajdują się również obszary przyrodniczo cenne: Kościelec, Stary Bór, Dolina potoku Leśnianka, Żarnówka, Turzycowisko, Kalonka, Biała, Młaka nad potokiem Malinowskim, Łukaszne, Leśnianka, Łąka nad Wieśnikiem oraz Storzcyk i Skałka w Leśnej.

Nieskażone środowisko naturalne, duże obszary leśne, pomniki przyrody i źródła czystej wody to największe walory gminy. Panują tu dogodne warunki do uprawiania sportu, turystyki i rekreacji. Szczególnie bogate zasoby nadają gminie turystyczny charakter oraz stanowią zachętę do zamieszkania. Liczba mieszkańców Gminy stale rośnie i powiększają się tereny zurbanizowane.

Zabudowa gminy, w przeważającej części posiada charakter pasmowy i położona jest głównie wzdłuż głównych dróg, tworząc pojedyncze lub wielokrotnie rzędy zabudowy. Obiekty są lokalizowane w luźnej, swobodnej i rozproszonej zabudowie.

Zabudowę stanowią, w przeważającej części budynki jednorodzinne, wolnostojące, murowane, kryte dachami spadzistymi. Niewielki udział w zabudowie stanowią obiekty usługowe wydzielające się skalą i charakterem od zabudowy mieszkaniowej. Tylko w jednej wsi gminy, w Lipowe, można wyróżnić koncentrację obiektów i urządzeń usługowych tworzących centrum usługowe gminy..

Układy przestrzenne poszczególnych wsi przedstawiają różny stopień zachowania pierwotnych postaci osiedleńczych. W oparciu o stopień czytelności formy pierwotnej w krajobrazie poszczególnych wsi, przeprowadzona została ocena wartości zachowanych układów przestrzennych na podstawie opracowania J. Bogdanowskiego, w której wyróżniono postać:

- modelową – prezentującą stan zachowania zbliżony do formy pierwotnej; przykłady: Sienna, Lipowa – Dwór,
- historyczną – przekształconą nawarstwieniami historycznymi, okresów nowożytnego i nowoczesnego, przede wszystkim układami rozrzuconymi, przysiółkowymi w odmianie łańcuchowej oraz rozproszonymi w odmianie jednodworczej, z wyraźną przewagą form pierwotnych (Leśna Stara, Lipowa Stara (część zachodnia)),
- tradycyjną – przekształconą nawarstwieniami okresu nowożytnego i nowoczesnego, przede wszystkim układami rozrzuconymi, przysiółkowymi w odmianie łańcuchowej i skupowej i rozproszonymi w odmianie jednodworczej oraz współczesnymi w typie urbanizacyjnym w odmianie osiedlowej wielodrożnej i szeregowej, przy zachowaniu równowagi form tradycyjnych i współczesnych (Ostre, Leśna Nowa);
- przekształconą nawarstwieniami historycznymi oraz współczesnymi o dominującej nowej zabudowie rozwiniętej na kanwie dawnego, mniejszego układu osadniczego (Lipowa-dział, Lipowa-Podzielec, Słotwina, Twardorzeczka);
- współczesną – rozwijającą się na kanwie tradycyjnego rozłogu w obrębie obszarów dawniej nie zabudowanych (Lipowa-Brzeziny).

Przeprowadzona ocena wartości układów przestrzennych wsi wykazała, że obszar gminy zagrożony jest postępującą degradacją przestrzeni. Stan ten spowodowały niekorzystne zmiany urbanizacyjne zniekształcające obraz historycznego regionalizmu krajobrazowego. Weryfikacja obiektów zabytkowych gminnej ewidencji pozwala stwierdzić, że wiele obiektów w rejonach zabudowy siedliskowej wsi zostało wyburzonych i przebudowanych, zaś duża liczba budynków jest w złym stanie technicznym. Tendencja do eliminowania zabudowy tradycyjnej, miała w obrębie poszczególnych wsi charakter żywiołowy, a jej nasilenie przypadało na lata 1960-1980. W miejscach wyburzonych obiektów zabytkowych lokalizowano nowe inwestycje – najczęściej dominującą skalą, realizowane według typowych projektów przeznaczonych dla układów miejskich, o formach obcych w tradycji budowlanej regionu.

Wśród zachowanych w terenie zabytków przeważającą część stanowią przykłady tradycyjnej zabudowy pochodzącej z I i II ćw. XX w. oraz nieliczne już budynki powstałe w I i II poł. XIXw. Pierwotnie tradycyjne budynki mieszkalne i inwentarskie były charakterystyczne dla zabudowy siedliskowej. Obecnie występują one zazwyczaj w rozproszeniu. Pomimo, iż w porównaniu z przeszłością jest ich stosunkowo mało, to jednak właśnie one decydują o indywidualnym charakterze i tożsamości opisywanego terenu.

Ponadto na obszarze gminy można zaobserwować niekorzystne zjawisko jakim jest tendencja do rozpraszania zabudowy poza istniejące, historycznie ukształtowane zespoły osadnicze. Tendencje te na obszarze gminy mają ograniczony charakter, nie prowadzący do znaczących zmian proporcji między terenami zabudowanymi i otwartymi, jednak prowadzi to do stopniowego ograniczenia wartości krajobrazowych i widokowych obszaru.

Zurbanizowaną część powierzchni gminy stanowią tereny zainwestowane (około 8%) obejmujące przede wszystkim tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i działalności gospodarczej oraz komunikacji.

Rodzaj użytkowania terenu	Pow.[ha]	%
tereny zabudowy mieszkaniowej	373,27	6,46
tereny usług	22,50	0,42
tereny PU – tartak (Lipowa)	2,12	0,04
RPO (w granicach ogrodzenia)	11,03	0,11
tereny sportu i rekreacji	5,30	0,09
tereny zieleni urządzonej (przy kościele w Leśnej)	0,41	0,01
tereny cmentarzy	3,32	0,06
tereny infrastruktury	1,38	0,02
tereny lasów	3078,03	53,02
tereny rolne	1504,50	25,91
tereny zieleni	740,35	12,74
tereny wód powierzchniowych	11,56	0,19
tereny komunikacji	54,23	0,93
Razem	5808	100

2. ANALIZA WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM.

Niniejsza analiza jest świadectwem potrzeb i zainteresowań właścicieli gruntów w gminie dotyczących przekwalifikowania terenów będących w ich posiadaniu.

Do dnia ogłoszenia o przystąpieniu do sporządzania projektu zmiany studium do Urzędu Gminy wpłynęło 330 wnioski.

Po podjęciu przez Radę Gminy Lipowa uchwały Nr VI/23/11 z dnia 10 lutego 2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa, ogłoszono komunikat, który zawiadamiał wszystkich zainteresowanych o możliwości składania wniosków do studium. Zgodnie z obowiązującą procedurą wnioski te zarejestrowano oraz spisano w wykazie i stanowią integralną część dokumentacji planistycznej.

Po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzania projektu studium w obligatoryjnie określonym terminie (od 25.05.2012r. do 29.06.2012r.) do Urzędu Gminy wpłynęły 423 wnioski, które obejmowały łącznie 909 działek. Zebrane wnioski sukcesywnie analizowano. Poniższe zestawienie obrazuje ile wniosków do zmiany studium złożono w poszczególnych wsiach gminy.

miejsowość	Ilość wniosków	Ilość działek
Leśna	32	85
Lipowa	253	552
Ostre	4	5
Sienna	47	87
Słotwina	46	109
Twardorzeczka	41	71
suma	423	909

Po upływie terminu określającego koniec zbierania wniosków wpłynęły jeszcze 35 wnioski, które obejmowały 96 działki.

miejsowość	Ilość wniosków	Ilość działek
Leśna	49	148
Lipowa	473	964
Ostre	15	20
Sienna	78	136
Słotwina	93	233
Twardorzeczka	80	143
suma	788	1652

Celem opracowania analizy było dokonanie oceny treści i ilości wniosków określającej aktualne potrzeby mieszkańców i właścicieli działek na terenie gminy. Efektem analizy było określenie koncentracji położenia wniosków i rozeznanie oczekiwań wnioskodawców w celu wyznaczania nowych terenów budowlanych w obszarze gminy.

Analizą objęto wszystkie wnioski zgłoszone do projektu studium przez osoby prywatne oraz uwagi i informacje przekazane przez instytucje i organy.

Analizę wniosków rozpoczęto od zapoznania się z ich treścią i lokalizacją na udostępnionych ewidencyjnych podkładach mapowych. Zbadano stan obecny zagospodarowania i zainwestowania terenu wniosku oraz terenów sąsiednich. Rozeznano obowiązujące przeznaczenie wnioskowanego terenu zapisane w ustaleniach i rysunkach obowiązującego studium oraz w ustaleniach i rysunkach obowiązujących planów. W ten sposób powstała dokumentacja każdego wniosku umożliwiająca jego merytoryczne, indywidualne przeanalizowanie.

Zebrana ilość wniosków jednoznacznie świadczy o dużym zainteresowaniu właścicieli gruntów na przekwalifikowanie terenów na cele budowlane, w tym przede wszystkim pod zabudowę mieszkaniową.

Za *pozytywne rozpatrzenie wniosku* należy rozumieć - włączenie wnioskowanych gruntów w całości lub w części (np. terenu umożliwiającego wydzieleni minimum dwóch normatywnych działek budowlanych) do terenów, w których możliwa jest realizacja zamierzenia inwestycyjnego wyrażonego we wniosku. Za *rozpatrzenie pozytywnie w części wniosku* należy traktować takie rozpatrzenie, które tylko w części (np. na określonych, nie wszystkich wymienionych we wniosku terenach lub na zasadzie tolerancji ustaleń studium) dopuszcza możliwość realizacja zamierzenia inwestycyjnego wyrażonego we wniosku. Za *negatywne rozpatrzenie wniosku* uznaje się brak możliwości realizacji zamierzenia inwestycyjnego wyrażonego we wniosku.

Należy podkreślić, iż dokument studium stanowi podstawę dla przekwalifikowania terenów na określone cele, natomiast dopiero opracowany plan miejscowy dokonuje faktycznej zmiany przeznaczenia poszczególnych terenów.

Wykaz odpowiedzi i stanowisk organów i instytucji określonych ustawą, zawiadomionych o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania projektu studium.

Po podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa zostały zawiadomione instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania projektu studium. W odpowiedzi do Urzędu Gminy wpłynęły informacje, wnioski i wytyczne zawarte w 15 pismach otrzymanych od:

1. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego,
2. Tauron Dystrybucja S.A. Departamentu Rozwoju Sieci,
3. Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Katowicach Delegatura w Bielsku-Białej,
4. Burmistrza Miasta Wisły,
5. Burmistrza Miasta Szczyrk,
6. Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Krakowie,
7. Powiatowego Zarządu Dróg w Żywcu,
8. Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach,
9. Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach,
10. Komendy Powiatowej Policji w Żywcu,
11. Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
12. Komendanta Karpackiego Oddziału Straży Granicznej im. 1 Pułku Strzelców Podhalańskich w Nowym Sączu,
13. Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach,
14. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,
15. Zakładu Gospodarki Komunalnej.

Podsumowanie:

Wszystkie informacje, wnioski i wytyczne zawarte w pismach od poszczególnych organów i instytucji zostały szczegółowo przeanalizowane przez zespół autorski i będą sukcesywnie zgodnie z procedurą i ustaleniami umowy wprowadzane w kolejnych etapach prowadzenia prac projektowych.

WYKAZ WNIOSKÓW DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LIPOWA ZŁOŻONYCH PRZEZ ORGANY I INSTYTUCJE OKREŚLONE USTAWĄ PO ZAWIADOMIENIU O PODJĘCIU UCHWAŁY O PRZYSTĄPIENIU DO SPORZĄDZENIA STUDIUM.

Zgłaszający			
Lp	Data	Nazwisko i imię nazwa jednostki organizacyjnej i adres	Treść wniosku
1	2	3	4
1	2012.07.06	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego</p> <p>ul. Ligonja 46 40-037 Katowice</p>	<p>Zarząd Województwa Śląskiego stwierdza, że przy sporządzaniu zmiany studium należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z przebiegu zadania o znaczeniu ponadlokalnym pn.: „Budowa dróg ekspresowych w tym S69” przyjętego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 68 poz. 2049 z dnia 27 lipca 2004r.).</p> <p>Jednocześnie Zarząd Województwa Śląskiego informuje, iż zapisy studium winny uwzględniać ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, określone w załączniku do pisma.</p> <p>Ponadto Zarząd Województwa Śląskiego wnioskuje o uwzględnienie w projekcie zmian studium uwarunkowań wynikających z wniosków przekazanych przez organy właściwe do opiniowania projektu studium, szczególnie w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk, dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej, - systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, - obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, - obszarów występowania udokumentowanych złóż kopalin, - terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.
2	2012. 07.27	<p>Tauron Dystrybucja S.A. Departament Rozwoju Sieci</p> <p>ul. Batorego 17a 43-300 Bielsko-Biała</p>	<p>Informujemy co następuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyjmujemy do wiadomości zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium. 2. Na terenie objętym studium posiadamy: <ol style="list-style-type: none"> a) linię napowietrzną 110 kV „Szczyrk- Żywiec”, b) sieć średniego (SN) i niskiego napięcia (nN). 3. Dodatkowe informacje dotyczące naszych urządzeń zlokalizowanych i planowanych do wybudowania na przedmiotowym terenie (w tym przebiegi linii), Autor studium może uzyskać w: <ol style="list-style-type: none"> a) Rejonie Wysokich Napięć przy ul. Czechowickiej 25 w Bielsku-Białej (sieć 110 kV), b) Rejonie Dystrybucji Żywiec przy ul. Wesolej 69 (sieć SN i nN). 4. W przypadku przeznaczenia danych terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz przemysłowo- usługową należy przewidzieć konieczność zasilania obiektów w energię elektryczną poprzez linie kablowe i napowietrzne SN i nN oraz stacje transformatorowe SN/nN. 5. Zapisy studium winny umożliwiać remont. rozbudowę i przebudowę istniejących sieci i urządzeń elektroenergetycznych oraz budowę nowych. zarówno w wykonaniu napowietrznym jak i kablowym w zależności od potrzeb. 6. W oparciu o zapisy studium. lokalizacja nowych oraz rozbudowywanych i przebudowywanych istniejących sieci i urządzeń elektroenergetycznych. winna być możliwa na obszarze objętym studium, w

1	2	3	4
2 c.d.			<p>obrębnie linii rozgraniczających wszystkie tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania.</p> <p>7. Zgodnie z art. 10 ust. 1 i ust. 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27.03.2003r. (Dz. U. z 2012r. poz. 647) oraz z § 4 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28.04.2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004r. nr 118 poz. 1233). projekt studium winien obejmować swym zakresem branżę elektroenergetyczną (infrastrukturę techniczną), w tym m.in.:</p> <p>a) istniejące i projektowane linie WN. SN oraz stacje transformatorowe - w formie tekstowej i graficznej (na rysunku planu w skali od 1 :5000 do 1 :25000),</p> <p>b) informacje o planowanej rozbudowie sieci wynikającej z rozwoju struktury urbanistycznej Gminy,</p> <p>c) "obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego" - tj., wydzielone pasy terenu do budowy i rozbudowy sieci elektroenergetycznej.</p> <p>8. Przy ustalaniu lokalizacji obiektów należy uwzględnić zapisy Polskich Norm: PN-EN 50341, PN-EN 50423, PN-E-05100-1. Norm SEP: N SEP-E-003. N SEP-E-004 oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30.04.2003r. (Dz. U. z 2003r. nr 192, poz. 1883) w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.</p> <p>9. Konieczność uzgodnienia z Tauron Dystrybucja S.A. planowanego do budowy obiektu występuje wówczas, gdy jego odległość od sieci jest mniejsza niż:</p> <p>a) dla linii napowietrznej 110 kV - 14.5 m od skrajnego przewodu,</p> <p>b) dla linii napowietrznych SN - 6 m od skrajnego przewodu,</p> <p>c) dla linii napowietrznych nN - 2 m od skrajnego przewodu,</p> <p>d) dla linii kablowych SN i nN - 2 m od osi kabla.</p> <p>e) dla stacji transformatorowych SN/nN - 15 m od stacji.</p> <p>10. Opracowane studium powinno zawierać informacje, że:</p> <p>a) sposób przyłączenia podmiotów do sieci elektroenergetycznej określa Operator Systemu Dystrybucyjnego. w warunkach przyłączenia. .'</p> <p>b) istnieje możliwość przebudowy urządzeń elektroenergetycznych na podstawie warunków przebudowy i zawartego Porozumienia, o które winien wystąpić Inwestor, do Operatora Systemu Dystrybucyjnego na etapie przystąpienia do opracowania szczegółowego planu zagospodarowania ww. terenu,</p> <p>c) szczegółowe zagospodarowanie terenów znajdujących się w strefach ograniczonej zabudowy, określonych w normach wyszczególnionych w pkt 8. podlega dodatkowemu uzgodnieniu przez dysponenta sieci (Operatora Systemu Dystrybucyjnego).</p> <p>11. Zgodnie z art. 7 ust. 8d Ustawy Prawo energetyczne z dnia 10.04.1997 r. (Dz. U. z 2006r. nr 89, poz. 625. z późno zm.) podmiot ubiegający się o przyłączenie źródła wytwórczego do sieci elektroenergetycznej. dostarcza wraz z wnioskiem o określenie warunków przyłączenia wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo, w przypadku braku takiego planu, decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla nieruchomości określonej we wniosku, jeżeli jest ona wymagana na podstawie przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym lub decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy obiektu energetyki jądrowej wydaną zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących (Dz. U. z 2011 r. nr 135, poz. 789). Ww. dokumenty powinny potwierdzać dopuszczalność lokalizacji danego źródła energii na terenie objętym planowaną inwestycją, która jest objęta wnioskiem o określenie warunków przyłączenia.</p> <p>W związku z powyższym. jeżeli na terenie objętym studium znajdują się źródła wytwórcze energii elektrycznej lub dopuszcza się możliwość budowy nowych źródeł wytwórczych energii elektrycznej, sugerujemy aby w przedmiotowym studium znalazły się zapisy umożliwiające ich przebudowę (m. In. wzrost mocy) lub lokalizację i przyłączenie.</p>

1	2	3	4
3	2012.07.03	<p>Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach Delegatura w Bielsku- Białej</p> <p>ul. Powstańców Śląskich 6 43-300 Bielsko-Biała</p>	<p>Wnioskuję o uwzględnienie w treści Studium następujących uwag i wniosków konserwatorskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projekt Studium winien zawierać opracowanie analizy historycznej, analizy wartości krajobrazu kulturowego, zaktualizowanego stanu zasobów obiektów' i obszarów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską i postulowanych do objęcia taką ochroną oraz określenie zasad ich ochrony. Studium winno uwzględniać ponadto zasady ochrony konserwatorskiej wynikające z gminnego, powiatowego i wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami, - projekt Studium winien uwzględniać obiekty i obszary objęte ochroną prawną przez wpis do rejestru zabytków, oraz zasady ich ochrony, - projekt Studium winien uwzględniać obiekty i obszary (zabytki architektury i budownictwa, małej architektury, techniki, archeologiczne, cmentarze, skupiska tych obiektów, zespoły zabudowań itp.) figurujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyznaczonych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji Zabytków gminy Zywiec oraz zasady ich ochrony (wykaz tych obiektów został przekazany przez tut. Urząd Gminie Lipowa pismem z dnia 23.12.2010r. znak B-NR- PK/4160/3123/97/IO). W ramach opracowania Studium wykaz tych obiektów winien być zweryfikowany pod względem stanu zachowania i aktualizacji adresu. - projekt zmiany Studium winien uwzględniać strefy ochrony konserwatorskiej wynikające z w/w analizy historycznej gminy i analizy jego wartości krajobrazu kulturowego, z uwzględnieniem komponowanych założeń zieleni zabytkowej, - w celu właściwego sformułowania w/w wniosków konserwatorskich należy oprzeć się na dokumentacji archiwalnej dostępnej w tut. Urzędzie. tj.: - kartach ewidencyjnych zabytków: architektury i budownictwa, małej architektury, techniki, archeologicznych, cmentarzy itp, - decyzjach wpisu do rejestru zabytków wraz z załącznikami graficznymi. - ekspertyzach zabytkowych założeń parkowych, rezydencjonalnych, gospodarczych, - innych dostępnych materiałach archiwalnych.
4	2012.06.27	<p>Burmistrz Miasta Wisły</p> <p>Plac B. Hoffa 3 43-460 Wisła</p>	<p>Informuję, że nie wnoszę wniosków do przedmiotowego studium</p>
5	2012.06.25	<p>Burmistrz Miasta Szczyrk</p>	<p>Wnioskujemy o uwzględnienie funkcji UT – usług turystycznych oraz strefy sportowo-rekreacyjnej, z możliwością uprawiania sportów narciarskich na terenie polany śródleśnej, przy Schronisku Turystycznym na górze Skrzyczne.</p>
6	2012.06.18	<p>Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Krakowie</p> <p>ul. Lubicz 25 31-503 Kraków</p>	<p>Informuję, że zgodnie z materiałami będącymi w posiadaniu tut. Urzędu na przedmiotowym obszarze nie ma terenów górniczych nadzorowanych przez Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie.</p>

1	2	3	4
7	2012.06.18	<p>Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu</p> <p>ul. Leśnianka 102a 34-300 Żywiec</p>	<p>Informuje, że na terenie gminy Lipowa sprawuje zarząd nad następującymi drogami powiatowymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nr 1402 S Słotwina-Godziszka (klasa drogi: „Z”) 2. Nr 1405 S Żywiec-Lipowa – Buczkowice (klasa drogi: „G”) 3. Nr 1455 S Pietrzykowice – Lipowa – Ostre – Twardorzeczka – Leśna (klasa drogi: „Z”) 4. Nr 1458 S Radziechowy – Twardorzeczka – Lipowa (klasa drogi: „Z”) <p>Przy ustalaniu zapisów w planowaniu zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych pod zabudowę, przylegających do ww. dróg powiatowych, należy kierować się następującymi zasadami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - linie rozgraniczające przyjąć dla dróg klasy: „G”, „Z” – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. nr 43 poz. 430); - w liniach rozgraniczających lokalizacja obiektów i urządzeń wyłącznie o charakterze nietrwałym na warunkach określonych w art. 35 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2007r. nr 19, poz. 115 z późn. zm.); - tereny przeznaczone pod zainwestowanie powinny mieć powierzchnię, umożliwiającą wprowadzenie nowej zabudowy w odległościach zgodnych z treścią art. 43 ust 1 cytowanej ustawy; - tereny przeznaczone pod obiekty usługowe winny zapewniać również obszar na urządzenie parkingów z odpowiednią ilością miejsc postojowych; - w obrębie oddziaływania obszaru skrzyżowania dróg nie należy przewidywać lokalizacji obiektów usługowych o dużej uciążliwości dla ruchu – szczególnie przy drodze klasy „G”; - w głównych ciągach komunikacyjnych można przewidzieć lokalizacje Miejsc Obsługi Podróżnych (MOP), np. parkingi; - z uwagi na zalecenie ograniczenia liczby zjazdów, szczególnie dla terenów przeznaczonych pod nową zabudowę mieszkaniową (§8 pkt. 5 cytowanego rozporządzenia), dla nowych obszarów zabudowy wydzielać wspólne, tzw. Drogi wewnętrzne dojazdowe z wykorzystaniem istniejącego systemu skomunikowania; - linie napowietrzne i urządzenia podziemne należy lokalizować zgodnie z przepisami ustawy oraz rozporządzenia.
8	2012.06.15	<p>Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach</p> <p>ul. Myśliwska 5 40-017 Katowice</p>	<p>Wnosi uwagi oraz wnioski do zmiany studium uwarunkowań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Należy uwzględnić przebieg drogi ekspresowej 569 (będącej w budowie) zgodnie z decyzją nr 6/2009 z dnia 30 grudnia 2009r. o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej wydaną przez Wojewodę Śląskiego. 2. Obsługa komunikacyjna terenów przyległych do drogi ekspresowej 569 wyłącznie poprzez układ dróg lokalnych, bez możliwości bezpośredniego włączenia do w/w drogi. W przypadku lokalizowania na terenach przyległych do drogi ekspresowej 569 obszarów zabudowy usługowej, produkcyjnej itp. należy sporządzając projekt zmiany studium, zaplanować sposób obsługi komunikacyjnej poprzez układ dróg lokalnych lub inny zlokalizowany poza liniami rozgraniczającymi pas drogowy drogi ekspresowej 569. W związku z powyższym nie wyraża się zgody na skomunikowanie w/w terenów poprzez drogi dojazdowe zlokalizowane w liniach rozgraniczających drogę ekspresową 569. 3. Z uwagi na uciążliwości akustyczne od drogi ekspresowej 569 wnosi się o nie sytuowanie nowych terenów podlegających ochronie przed hałasem w tym terenów mieszkaniowych, usług oświaty i zdrowia, terenów rekreacyjnych w rejonie oddziaływania w/w drogi. W załączeniu przekazujemy mapę zasięgu oddziaływania hałasu... stanowiącą wyciąg z <i>Raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla budowy drogi ekspresowej 569 Bielsko-Biała - Żywiec - Zwardoń odcinek węzeł "Mikuszowice" - Żywiec</i>, celem wykorzystania na etapie sporządzania projektu zmiany studium. 4. Lokalizacja obiektów budowlanych (w tym sieci i urządzeń infrastruktury technicznej) w odległości od drogi ekspresowej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz.U. 2007r. Nr 19, poz. 115 ze zm.). 5. Zakaz lokalizacji reklam, w tym reklam świetlnych, w szczególności o zmiennej treści skierowanych do uczestników ruchu drogowego drogi ekspresowej S69.

1	2	3	4
9	2012.06.14	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach ul. Powstańców 41a 40-024 Katowice	Informuję, że zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz.1227 z późn. zmianami) dla ww. dokumentu właściwy organ sporządza prognozę oddziaływania na środowisko. Zakres i stopień szczególności informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko należy uzgodnić z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.
10	2012.06.14	Komenda Powiatowa Policji w Żywcu	Informuję, że nie składam żadnych wniosków.
11	2012.06.11	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach ul. Lechicka 24 40-609 Katowice	Informuje, że nie jest organem właściwym do uzgadniania lub opiniowania projektu Studium. Ponadto informuje, że nie administruje drogami na terenie gminy Lipowa.
12	2012.06.11	Komendant Karpackiego Oddziału Straży Granicznej im. 1 Pułku Strzelców Podhalańskich w Nowym Sączu ul. 1 Pułku Strzelców Podhalańskich 5 33-301 Nowy Sącz	Nie składa wniosków do projektu zmiany studium.
13	2012.06.06	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach ul. Sokolska 65 40-087 Katowice	Wnioskuje o uwzględnienie poniższych uwag: 1. w uzgodnieniu z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Krakowie należy przyjąć w obrębie cieku Stawki i Czarny obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią (art. 9 pkt. 6b, 6c i 88d ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne -Dz. U. z 2012r. Nr 28 poz.145 -tekst jednolity); 2. podać poziom zagrożenia powodziowego i wprowadzić obowiązujące zakazy wykonywania robót lub czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe na wyznaczonych obszarach (art. 88fust, 5 i 6 ww. ustawy); 3. dla umożliwienia wykonywania robót związanych z utrzymaniem i konserwacją ww cieku, a także stworzenia korytarzy ekologicznych należy wzdłuż jego brzegów wyznaczyć pasy ochronne o szerokości min. 10 m od górnych krawędzi skarp, z wprowadzeniem zakazu grodzenia nieruchomości przyległych do cieku w odległości mniejszej niż 1,5m od linii brzegu (art. 27 ww. ustawy):

1	2	3	4
13 c.d.			<p>4. w przypadku odprowadzenia wód deszczowych lub oczyszczonych ścieków do cieku należy spełnić warunki określone w ww. ustawie oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24.07.2006r. (Dz. U. nr 137 poz. 984 z późniejszymi zmianami);</p> <p>5. w przypadku zmiany stosunków wodnych na przedmiotowym terenie koszty związane z ich przebudową lub odbudową będą obciążały przyszłego inwestora lub użytkownika;</p> <p>6. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego należy uzgodnić z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Krakowie,</p> <p>7. w zakresie melioracji wodnych szczegółowych występujących na terenie gminy Lipowa przedmiotowy plan uzgodnić ze Starostwem Powiatowym w Żywcu.</p>
14	2012.06.04	<p>Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żywcu</p>	<p>Informuję, że w realizacji planów należy uwzględnić:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dojazdy do budynków w tym drogi pożarowe. 2. Zaopatrzenie wodne do celów przeciwpożarowych (sieć wodociągowa przeciwpożarowa z hydrantami nadziemnymi). 3. Możliwości intensywnego czerpania wody do celów przeciwpożarowych na sieciach wodociagowych o średnicy nominalnej nie mniejszej niż DN 250, na których powinny być instalowane hydranty nadziemne, spełniające między innymi następujące wymagania: <ol style="list-style-type: none"> a) średnica nominalna hydrantu powinna wynosić DN 100 lub DN 150, b) wydajność nominalna przy ciśnieniu normalnym 0,2 Mpa mierzonym na zaworze hydrantowym podczas poboru wody nie może być mniejsza niż 20 dm³/s, c) hydranty powinny być usytuowane w miejscach dostępnych z głównych dróg komunikacyjnych na terenie jednostki osadniczej. 4. Warunki zabudowy, w tym wymagane odległości między budynkami i odległości od granic działek. 5. Wykonanie budynków i obiektów budowlanych, zgodnie z wymaganiami przepisów techniczno-budowlanych. <p>Powyższe wymagania zawarte są w następujących rozporządzeniach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych. (Dz. U. Nr 124, poz. 1030), - rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690, z późniejszymi zmianami).
15	2012.06.04	<p>Zakład Gospodarki Komunalnej</p> <p>ul. Piłsudskiego 75 34-325 Łodygowice</p>	<p>Zwracamy się z prośbą o uwzględnienie istniejącego ujęcia wody na potoku Żarnowiec, służącego do zasilania wodociągu obsługującego sołectwo Pietrzykowice. Ujęcie zlokalizowane jest na działkach nr. ewid. 841/6 i 836/6, położonych w Siennej. Działki stanowią własność Gminy Łodygowice.</p>

3. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Stan istniejący zagospodarowania przestrzennego gminy, posiada zróżnicowany charakter uzależniony od pełnionej funkcji i położenia. Pod względem planistycznym, oceniając ład przestrzenny należy podkreślić, iż jego stan ulega w ostatnich latach poprawie. Doceniane i chronione są wyjątkowe walory kulturowe i przyrodnicze obszaru gminy, poprawił się stan zanieczyszczenia wód, gleby i powietrza. Stale i szybko poprawia się stan wyposażenia gminy w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

Obszar gminy Lipowa charakteryzuje się zróżnicowanymi predyspozycjami przyrodniczymi, pozwalającymi na kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej. Są to:

- wysokie walory przyrodnicze o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym wskazujące na pełnienie funkcji przyrodniczo - ekologicznych regionu (obszar Beskidu Śląskiego),
- położenie w stosunku do obszarów pełniących funkcje połączeń przyrodniczych (korytarze ekologiczne), obszarów zagrożeń naturalnych (obszary zalewowe), obszarów o korzystnych warunkach uprawy roślin (obszary wysokich klas bonitacji gleb,
- położenie w stosunku do obszarów o dobrych cechach predysponujących do pełnienia funkcji mieszkaniowej (walory krajobrazowe, klimatyczne, zasoby wód powierzchniowych i podziemnych).

Należy podkreślić iż, gmina posiada co jest niewątpliwą zaletą, dogodne terenowe możliwości rozwoju, zarówno w zakresie lokalizacji funkcji mieszkaniowej, usługowej, a także działalności gospodarczej. Warunkiem jej realizacji jest dalsza rozbudowa infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Dla zapewnienia ładu przestrzennego w gminie należy uwzględnić określone w opracowaniu ekofizjograficznym przydatności poszczególnych terenów dla rozwoju funkcji użytkowych. Struktura przestrzenna gminy Lipowa ukształtowana i zdeterminowana jest przyrodniczymi cechami terenu. Wyróżnia się tu: rezerwat przyrody, pomniki przyrody, obszar Natura 2000, tereny o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych Beskidu Śląskiego, korytarze ekologiczne, obszary ochrony wód powierzchniowych. Przyrodnicza forma użytkowania pozwoli na ochronę zasobów przyrody. Bogactwo terenów przyrodniczo cennych stanowi punkt wyjścia na temat przydatności terenu do celów rekreacyjnych. Obszar gminy może być przydatny do pełnienia tej funkcji i może być to funkcja dominująca w gminie. Z racji swego położenia w stosunku do aglomeracji śląskiej przeznaczenie obszarów na tereny rekreacyjne w głównym stopniu wiązać się będzie z obsługą ludności z poza terenu gminy.

W gminie Lipowa występują tereny średnich klas bonitacyjnych gruntów rolnych III i IV. Rolnicza forma użytkowania zapewni ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W zakresie tego użytkowania preferowane są działania dążące do wzbogacenia struktury obszaru poprzez wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień glebochronnych. Ograniczenia tej formy użytkowania wynikają z położenia wartościowych gruntów rolnych w sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych oraz w obszarach zagrożeń. Ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych ogranicza zastosowanie środków chemicznych. Występowanie terenów o przewadze niższych klas bonitacyjnych, występowanie terenów mieszkaniowych o zabudowie rozproszonej z tendencją do zagęszczania zabudowy, występowanie terenów uzbrojonych w infrastrukturę techniczną wskazuje na formę zagospodarowania związaną z zabudową, głównie mieszkaniową.

W opracowaniu ekofizjograficznym, stanowiącym podstawowy materiał wyjściowy do opracowania projektu studium, dokonano szczegółowej analizy zasobów i predyspozycji przyrodniczych, w wyniku jej przeprowadzenia w obszarze gminy Lipowa wydzielono:

- Strefę przyrodniczą obejmującą obszary wskazane do pełnienia funkcji ochronnych,
- Strefę rolniczą obejmującą obszary wskazane do pełnienia funkcji rolniczych,
- Strefę osadniczą obejmującą obszary wskazane do pełnienia funkcji użytkowych.

W ustalonej w opracowaniu ekofizjograficznym Strefie przyrodniczej zostały wydzielone dwie podstrefy:

Ia – obejmującą obszary węzłowe, najbardziej cenne przyrodniczo lasy Beskidu Śląskiego;

Ib – obejmującą korytarze ekologiczne rzek: Leśnianki z dopływem Twardorzeczki, Żarnówki, Kalnej z dopływem Wieśnika, Kalonki i Potoku Malinowego.

Tereny położone w strefie przyrodniczej podlegają ochronie przed urbanizacją, w tym zabudową.

W opracowaniu ekofizjograficznym, strefą przyrodniczą objęto: rezerwat przyrody, pomniki przyrody, obszar Natura 2000, tereny o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych Beskidu Śląskiego, korytarze ekologiczne, obszary wód powierzchniowych wraz naturalną ich obudową biologiczną. Podstawowa, przyrodnicza forma użytkowania tego obszaru pozwoli na ochronę występujących bogatych zasobów przyrody. Tereny przyrodniczo cenne są szczególnie atrakcyjne dla celów rekreacyjnych i poznawczych.

Obszar gminy jest predysponowany do pełnienia funkcji rekreacyjnych i turystycznych. Z powodu położenia gminy w niewielkiej odległości od aglomeracji śląskiej, przeznaczenie obszarów do celów rekreacyjnych w głównym stopniu wiązać się będzie z obsługą ludności z poza terenu gminy.

W ustalonej w opracowaniu ekofizjograficznym Strefie – rolniczej, również wydzielono dwie podstrefy:

IIa – obejmującą większe kompleksy rolne z przewagą wysokich klas bonitacyjnych (III klasy), zlokalizowane we wschodniej części gminy

IIb – obejmującą użytki rolne na terenach o zróżnicowanej rzeźbie, położone w zachodniej części gminy.

W gminie Lipowa w przewadze występują grunty o średnich klasach bonitacyjnych (klasy III i IV). Rolnicza forma użytkowania terenu Strefy - rolniczej zapewni ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W zakresie tego użytkowania preferowane są działania dążące do wzbogacenia struktury obszaru poprzez wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień glebochronnych. Podstrefa IIa powinna podlegać ochronie przed zabudową, natomiast w podstrefie IIb możliwe jest zagospodarowanie obszaru poprzez dopuszczenie nowej zabudowy w sąsiedztwie zabudowy istniejącej i po spełnieniu warunków ochrony dla terenów położonych w otulinie Parku Krajobrazowego.

Ustalona w opracowaniu ekofizjograficznym Strefa osadnicza, obejmuje tereny predysponowane do rozwoju zabudowy, głównie mieszkaniowej i usługowej.

Wyznaczone w opracowaniu ekofizjograficznym strefy wskazują na pożądany sposób zagospodarowania. Podział terenu gminy w opracowaniu ekofizjograficznym miał na celu optymalizację zagospodarowania terenu, pozwalającą na zachowanie walorów przyrodniczych, utrzymanie właściwych proporcji pomiędzy poszczególnymi formami zagospodarowania oraz zabezpieczenie terenów dla rozwoju gospodarczego gminy.

4. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ WYMOGI JEGO OCHRONY

4.1. Regionalizacja, budowa geologiczna, rzeźba, gleby, klimat, wody, roślinność, świat zwierzęcy, krajobraz

4.1.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Gmina Lipowa, zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski na regiony (Kondracki 2002), położona jest w prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem, podprowincji Zewnętrzne Karpaty Zachodnie, makroregionie Beskidy Zachodnie, w mezoregionach Beskid Śląski i Kotlina Żywiecka.

4.1.2. Budowa geologiczna

W Karpatach Zachodnich wyróżnia się dwie wielkie jednostki: flisz zewnętrzny, w skład którego wchodzi płaszczowiny śląskie (podśląska, cieszyńska, godulska) oraz nasunięta na nie płaszczowina magurska leżąca bardziej wewnątrz.

Utwory magurskie to przeważnie grubo ławicowe warstwy piaskowca, niekiedy ze zlepieńcami, a czasem z cienkimi warstwami łupków. Są odporniejsze na wietrzenie. Utwory podmagurskie występują tu fragmentarycznie wśród magurskich. Są to z reguły piaskowce z niewielkim dodatkiem łupków, łatwo wietrzejące o spoiwie ilasto-węglanowo-żelazistym.

Beskid Śląski zbudowany jest przede wszystkim z piaskowców godulskich i istebniańskich.

Kotlina Żywiecka zbudowana jest podobnie jak całe Zewnętrzne Karpaty Zachodnie z utworów fliszowych, głównie z naprzemianległych ławic piaskowców o różnej odporności i łupków oraz, w mniejszym stopniu, zlepieńców, margli i wapieni. Kotlina Żywiecka powstała w trzeciorzędzie, a następnie przykryta została młodszymi, czwartorzędowymi osadami. Na osady te składają się żwiry, piaski, gliny i ropy zalegające na przemian w formie płyt i płaskich soczewek. Flisz na terenie Kotliny Żywieckiej powstawał w kredzie i starszym trzeciorzędzie. Skały budujące flisz gromadziły się w przynajmniej trzech basenach morskich oddzielonych od siebie wyspami lub płycznami. Basen południowy nazwano magurskim a utworzone w nim osady – serią magurską, basen środkowy nazwano śląskim (seria śląska). W najbardziej na północ wysuniętym basenie gromadziły się osady serii podśląskiej. Skały tych serii w wyniku ruchów górotwórczych uległy sfałdowaniu, zostały oderwane od podłoża i nasunięte na siebie, dlatego na terenie Kotliny Żywieckiej bardzo często utwory starsze zalegają na utworach młodszym.

Płaszczowina podśląska tworzyła na terenie Kotliny Żywieckiej wypiętrzenia i była dodatkowo przykryta płaszczowinami śląską i godulską. Pokrywa skalna tych płaszczowin została częściowo zniszczona przez erozję, co spowodowało ukazanie się w dnie kotliny utworów młodszym – płaszczowiny podśląskiej w związku z czym mamy tutaj do czynienia z oknem tektonicznym – spod płaszczowiny godulskiej ukazuje się płaszczowina cieszyńska, a spod niej płaszczowina podśląska.

4.1.3. Rzeźba terenu

Beskid Śląski stanowi część fliszowych Karpat Zachodnich. Góry te mają układ pasmowy i są porozcinane głębokimi dolinami rzek i potoków. Mają one stosunkowo niedużą wysokość bezwzględną (najwyższe wzniesienie Skrzyczne 1257 m n.p.m.), ale duże różnice wysokości między szczytami a dnami dolin, sięgające w przypadku Kotliny Żywieckiej do 800m. Stoki często są bardzo strome, natomiast partie szczytowe spłaszczone i wyrównane.

Beskid Śląski w naturalny sposób dzieli się na dwie części: mniejszą – zachodnią, czyli Pasma Stożka i Czantorii, oraz wschodnią – większą i bardziej rozczłonkowaną czyli Pasma Baraniej Góry zwane również pasmem Wiślańskim lub Baraniogórskim. Grzbiet Pasma Wiślańskiego, którego wschodnia i południowo-wschodnia część wznosi się od Karolówki ku północnemu-wschodowi do szczytu Baraniej Góry, ciągnie się na północ do Malinowskiej Skały, gdzie dzieli się na prawą odnogę z kulminacją Skrzycznego i lewą skierowaną ku północy do pasma Klimczoka. Od głównego grzbietu odchodzą liczne grzbiety boczne. Do ważniejszych z nich znajdujących się na terenie gminy Lipowa należą ramię Kościelca rozciągające się od Malinowskiej Skały oraz grzbiet Magurki Radziechowskiej ciągnące się od Magurki Wiślańskiej.

Pasma wschodnie zwane pasmem Baraniej Góry (1220 m n.p.m.) jest wyższe i bardziej rozczłonkowane. Główny grzbiet biegnie południkowo przez Baranią Górę (1220 m n.p.m.), Magurkę Wiślańską (1129 m n.p.m.), Malinowska Skałę (1152 m n.p.m.), Skrzyczne (1257 m n.p.m.) po Szyndzielnię (1026 m n.p.m.) i Klimczok (1117 m n.p.m.). Wschodni skłon Beskidu Śląskiego opada schodowo w dno Kotliny Żywieckiej. Drugie z pasm Beskidu Śląskiego-pasma Stożka i Czantorii nie przekracza 1000 m n.p.m. Góry zbudowane są tutaj fliszu magurskiego. Grzbiet pasma Czantorii stanowi wododział między Wisłą i Olzą. Cechą charakterystyczną Beskidu Śląskiego jest występowanie na grzbiecie szerokich spłaszczeń tworzących wyraźny poziom szczytowy, który swą powierzchnią ścina warstwy różnowiekowe (*Ziętara 1986*). Przeważają długie i na ogół łagodne linie

grzbietowe i kopulaste szczyty. W obrębie grzbietów spotkać można również formy skalne np. grzyby i ambony a także rumowiska skalne i jaskinie.

Kotlina Żywiecka jest obniżeniem śródgórskim pomiędzy Beskidem Śląskim na zachodzie, Beskidem Małym na północy, Beskidem Makowskim na północnym-wschodzie, oraz Beskidem Żywieckim na południowym-wschodzie. Kotlina Żywiecka ma charakter tektonicznej depresji, ograniczonej co najmniej z zachodu linią uskoku. W jej dnie występują mało odporne osady jednostki podśląskiej. Dno Kotliny leży na wys. 350 – 450 m n.p.m., pogórskie garby w części wschodniej sięgają 450 m. Znaczną część dna kotliny zajmują terasy i stożki napływowe Soły i jej dopływów, tworzące stopnie o wys. ok. 2m, 5-8m, 14-28m (najlepiej rozwinięte w płaskiej części zachodniej), a stare żwiry spotykane są na wysokości 80 – 90 m n.p. rzeki. Osady rzeczne otulone są pokrywami glin zbliżonych charakterem do lessów o miąższości do 10 m.

Powierzchnia Kotliny opada bardzo łagodnie w kierunku wschodnim ku rzece Sole. Kotlina leży na wysokości około 350-400 m n.p.m. Ponad dno wznoszą się izolowane wzniesienia o charakterze twarzielców.

Na stokach o większym nachyleniu występują zjawiska osuwiskowe (w rejonie Brzezia i Łysokań).

4.1.4. Gleby

Na terenie gminy Lipowa, w Kotlinie Żywieckiej dominują gleby brunatne kwaśne, łatwo ulegające ługowaniu i bielcowaniu. Uzależnione jest to, od jakości lepszczu przeważnie bezwęglanowego. Natomiast na terenach wyżej położonych występują gleby skrytobielicowe lub bielicowe. Fragmentarycznie występują utwory podmagurskie. Są to z reguły piaskowce z niewielką ilością łupków, łatwo wietrzejące o spoiwie ilasto-weglanowo-żelazistym. Struktura ta sprzyja powstawaniu zasobnych gleb brunatnych tworzące siedliska lasowe odpowiednie dla najbardziej wymagających gruntów.

Na podłożu z piaskowców, zlepieńców, i fliszu karpackiego występują gleby bielicowe, płowe, brunatne. Na terenach fliszowych gleby są, kwaśne i silnie kwaśne o dużej ilości szkieletu. Na obszarze o dużej ilości osadów piaskowcowych z domieszkami łupków ilość substancji szkieletowej jest mniejsza i jest on drobniejszy.

Zdecydowanie dominującymi typami próchnic kwaśnych na terenie gminy są butwina typowa i moder butwinowy i murszowaty. Taki typ próchnicy jest wynikiem ciągłego zakwaszania gleby, co wpływa niekorzystnie na całokształt cech fizycznych i chemicznych podłoża. Dlatego można stwierdzić, że panujący tu bielicowy kierunek procesu glebotwórczego jest podstawowym czynnikiem kształtującym niekorzystne cechy środowiska glebowego na terenie gminy Lipowa.

Pod względem bonitacyjnym na terenie gminy przeważają gleby klasy IV, V, VI, w niewielkiej ilości występują klasy II i III.

Zdecydowana przewaga terenów rolniczych leży w zachodniej części gminy, w sołectwach Lipowa, Leśna, Sienna, i Twardorzeczka określając charakter tych miejscowości, jako rolniczy.

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ na inne elementy środowiska oraz na stan wód, przydatność rolniczą, różnorodność florystyczną i krajobrazową, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo ważnym celem do realizacji jest racjonalne gospodarowanie zasobami glebowymi i ich ochrona przed degradacją. Cel ten osiągnąć można przez właściwą gospodarkę rolną dostosowaną do panujących warunków glebowych i ukształtowania terenu.

4.1.5. Klimat

Według regionalizacji klimatycznej Okołowicza i Martyn (1979) gmina Lipowa leży w regionie karpackim, w którym klimat kształtuje się pod dominującym wpływem gór. Zgodnie z podziałem na piętra klimatyczne Hessa (1965) na terenach położonych poniżej 1400 m n.p.m. można wydzielić piętro chłodne (od 2 do 4°C), umiarkowanie chłodne (od 4 do 6°C), umiarkowanie ciepłe (od 6 do 8°C), odmiana klimat kotlin. Warunki klimatyczne obszaru gminy kształtowane są przez masy

powietrza różnego pochodzenia. Przeważają tu masy powietrza polarnego morskiego (62,8%), które przynoszą zimą odwilże zaś latem ochłodzenie i opady (Niedźwiedź 1984). Rzadziej (25,6%) występują masy polarne kontynentalne. Małym udziałem w kształtowaniu pogody w ciągu roku (około 6%) odznaczają się masy arktyczne i zwrotnikowe. Urozmaicona rzeźba terenu wpływa na ilość energii słonecznej docierającej na stoki o różnej ekspozycji i nachyleniu. Stoki północne, zwłaszcza o dużym nachyleniu otrzymują znacznie mniej promieniowania słonecznego niż zbocza południowe i powierzchnie poziome. Uprzywilejowanymi pod względem insolacji są stoki południowe, wschodnie i zachodnie (Beskid Śląski), które otrzymują 110% sum promieniowania słonecznego w stosunku do powierzchni poziomej, natomiast stoki północne otrzymują tylko 90% tej sumy. Niektóre partie stoków Beskidu Żywieckiego wystawione na północ o dużym nachyleniu nie otrzymują w ogóle bezpośredniego promieniowania słonecznego.

Warunki klimatyczne najniższej części gminy leżącej w piętrze umiarkowanie ciepłym reprezentowała stacja Żywiec-Sporysz położona w dolinie Kotliny Żywieckiej. Na podstawie danych z tej stacji średnia roczna temperatura powietrza waha się od 5,9° do 8,3°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą około 16°C, najzimniejszym zaś styczeń -4°C. Wraz ze wzrostem wysokości bezwzględnej temperatura spada o 0,56°C/100m dla form wypukłych i 0,64°C/100m dla wklęsłych form terenowych (Obrębska-Starkłowa 1982). Średnie roczne i miesięczne temperatury powietrza są wyższe na wierzchołkach i stokach niż w dnach dolin, w których tworzą się zastoiska chłodnego powietrza. Występowanie niskich temperatur w Kotlinie Żywieckiej spowodowane jest często inwersją temperatury. Średnia roczna liczba dni mroźnych wynosi od 35 do 45 (Atlas klimatu... 2000), natomiast średnia długość okresu bezprzymrozkowego w piętrze pół uprawnych wynosi 177-170 dni (Obrębska-Starkłowa 1982). Na wielkość opadów na tym terenie wpływa przede wszystkim: wysokość n.p.m., ekspozycja terenu względem wiatrów opadonośnych oraz szata roślinna (głównie zalesienie terenu). Bardzo dużą rolę w kształtowaniu opadów odgrywa Beskid Śląski, będący naturalną zaporą dla wiatrów przynoszących opady, w związku z czym Kotlina Żywiecka pozostaje w cieniu opadowym. Pomimo tego obszar gminy charakteryzuje się znacznymi rocznymi sumami opadów przekraczającymi 800 mm. Średnia roczna suma opadów za lata 2001-2010 dla Lipowej wynosi 852,2 mm, natomiast w roku 2010 - roczna suma opadów wyniosła 1109,9mm. W Kotlinie Żywieckiej najwięcej opadów, bo około 40% sumy rocznej przypada na miesiące cieplej części roku (maj-wrzesień). Wtedy też występują gwałtowne ulewy połączone z burzami. Najwięcej burz występuje w lipcu i czerwcu. Pierwsze opady śniegu w Kotlinie Żywieckiej pojawiają się w pierwszej połowie listopada. Na każde 100 m wzrostu wysokości przybywa przeciętnie 11 dni z pokrywą śnieżną w formach wklęsłych oraz 9,5 dnia na formach wypukłych (Obrębska-Starkłowa 1982). Pokrywa śnieżna utrzymuje się w kotlinie średnio około 70-90 dni a śnieg pada średnio przez 31 dni w roku. W Beskidzie Śląskim długość zalegania pokrywy śnieżnej wydłuża się do 140 dni (Ziętara 1986).

W ciągu roku w Kotlinie Żywieckiej dominują wiatry zachodnie i południowo-zachodnie, oraz południowo-wschodnie, które lokalnie modyfikowane są przez rzeźbę terenu (Absalon i in. 1995). Dużą rolę odgrywają również wiatry fenowe. Więcej one z południa i południowego-zachodu. Wiatry tego typu występują najczęściej zimą i wczesną wiosną.

Pod względem bonitacyjnym najbardziej korzystne warunki panują na stokach o ekspozycji południowej ponieważ występują tu największe sumy promieniowania słonecznego, najwyższe temperatury, stosunkowo najrzadziej tworzy się inwersja temperatury, rzadko zalegają mgły i najdłuższy jest okres bezprzymrozkowy. Niekorzystnymi terenami na obszarze gminy są dna dolin i kotlin ponieważ tereny te pozostają w zasięgu bardzo częstych, silnych i długotrwałych inwersji temperatury, tworzą się w nich zastoiska zimnego powietrza, często zalega mgła, jesienią wcześniej zaczynają się przymrozki, a wiosną stosunkowo późno się kończą.

4.1.6. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Na obszarze gminy Lipowa występują rzeki: Leśnianka, Żarnówka, Kalna i Kalonka, które należą do zlewni rzeki Soły. Źródła rzek znajdują się na zboczach Beskidu Śląskiego.

W górnych odcinkach rzeki charakteryzują się dużymi spadkami oraz dużą zmiennością stanów wody, co wiąże się z nieprzepuszczalnym fliszowym podłożem. Potoki te w górnych biegach posiadają znaczne spadki i wcinają się w podłoże, odsłaniając warstwy fliszu. W tzw. Dolinie Zimnika (dolina potoku Leśnianka) intensywna erozja wgłębna odsłoniła progi skalne - warstwy fliszu, głównie łupków.

Wody podziemne

Obszar gminy Lipowa należy do karpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu zewnętrznie karpackiego. Wody podziemne występują tu w postaci wód szczelinowych, rzadziej szczelinowo-porowych w utworach kredy i paleogenu (głównie piaskowce i zlepieńce). Wydajności w strefach zbudowanych z piaskowców mogą osiągać do 5 m³/h, zaś w strefach z przewagą łupków z reguły nie przekraczają 2 m³/h. Głębokość zalegania zwierciadła wód podziemnych waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów na kulminacjach.

Teren gminy położony jest poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Ok. 3 km na zachód znajduje się granica GZWP warstw Godula-Beskid Śląski nr 348 (poziom wodonośny występuje w kredowych warstwach fliszu), natomiast w kierunku wschodnim położony jest GZWP Dolina rzeki Soły (czwartorzędowy, związany z piaszczystymi utworami doliny rzecznej).

Na obszarze gminy brak izolacji pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu. Głębokość zwierciadła wody podziemnej w stosunku do powierzchni terenu wynosi średnio od jednego do kilku metrów. Zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny.

4.1.7. Roślinność

Ze względu na znaczne zróżnicowanie budowy geologicznej, rzeźby terenu i pokrywy glebowej, a także różnorodne formy i natężenie działalności człowieka, szata roślinna gminy Lipowa jest zróżnicowana. Ogólną charakterystykę zróżnicowania szaty roślinnej można przedstawić w oparciu o wyróżniane w różnych podziałach funkcjonalno-przestrzennych mezoregiony Beskid Śląski i Kotlina Żywiecka.

Beskid Śląski obejmuje piętro roślinne regla dolnego i niewielkie fragmenty piętra pogórza w dolinach; dominują lasy świerkowe wtórnego pochodzenia, przypominające naturalne fitocenozy zespołu Abieti-Piceetum. Ponadto występuje tu żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*) i kwaśna buczyna górską (*Luzulo luzuloidis-Fagetum*), pierwotnie zajmujące niemal całą powierzchnię. W terenach nieleśnych dominuje łąka mietlicowa (*Gladiolo-Agrostietum*). W dolinach potoków rozwija się olszynka karpacka (*Alnetum incanae*). Do rzadko spotykanych, ale bogatych florystycznie zbiorowisk nieleśnych należą płaty młak eutroficznych (*Valeriano-Caricetum flavae*) i torfowisk niskich (*Caricion nigrae*). Godnymi uwagi są nieliczne, ale lokalnie dobrze wykształcone płaty zbiorowisk ziołoroślowych (rząd *Adenostyletalia*), rozwijające się na w źródłiskach, ewentualnie w sąsiedztwie cieków wodnych w piętrze regla dolnego. Istotnym walorem są cenne formy przyrody nieożywionej (wychodnie piaskowców, jaskinie szczelinowe).

Kotlina Żywiecka to teren mocno zurbanizowany, w miejscach niezabudowanych użytkowany rolniczo od co najmniej kilkuset lat. Do najbardziej wartościowych przyrodniczo fragmentów roślinności należą pozostałości dominujących tu niegdyś lasów grądowych (*Tilio-Carpinetum*), łągów, głównie olszynki karpackiej (*Alnetum incanae*) oraz rozwijające się zwykle w mozaice z bogatymi florystycznie łąkami rajgrasowymi użytkowanymi ekstensywnie i wtórnymi zaroślami z udziałem ciepłolubnych gatunków roślin (*Rhamno-Prunetea*) murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*), szczególnie w obrębie terenów zbudowanych z utworów płaszczowiny cieszyńskiej

(wapienie i łupki cieszyńskie). Charakterystyczne są również sztuczne odsłonięcia skał i inne elementy rzeźby, powstałe w wyniku prowadzonej tu niegdyś eksploatacji surowców skalnych. Naturalne odsłonięcia skalne występują w dolinie Leśnianki.

Lasy położone na terenie gminy Lipowa w całości są zaliczone do lasów ochronnych (rozporządzenie nr 103 MOSZNiL z dn. 29.08.1994r.). Lasy znajdujące się na terenie gminy Lipowa są lasami wielofunkcyjnymi. Z funkcji pozaprodukcyjnych największe znaczenia mają wodochronność i glebochronność. Funkcje te wynikają bezpośrednio z położenia i ukształtowania terenu jako że lasy górskie stanowią m.in. naturalne tereny źródłiskowe, podnoszą retencyjność gruntów i przeciwdziałają erozji gleby. Ze względu na duże walory przyrodnicze i krajobrazowe spełniają również funkcje turystyczne i dydaktyczne.

Na obszarze gminy lasy zajmują powierzchnię 2919 ha co stanowi 50,26% pow. ogólnej gminy. Zdecydowaną większość powierzchni lasów zajmują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie lasów Państwowych, ok. 87%. Pozostałe 13% to lasy indywidualnych właścicieli.

Na terenie gminy obszary leśne należą do Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, który został utworzony Rozporządzeniem Wojewody Bielskiego Nr 10/98 w dniu 16 czerwca 1998r. w celu ochrony obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Lasy gminy Lipowa włączone są do wspólnot gruntowych, gdzie powołane Zarządy Wspólnot prowadzą gospodarkę leśną zgodnie z opracowanym planem urządzania lasu. W 1994r. powołany został przez Dyrektora Generalnego, Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Beskidu Śląskiego” obejmujący w całości powierzchnię 39763 ha w tym lasy gminy Lipowa. Celem wszystkich działań jest przede wszystkim przebudowa drzewostanów odpowiadająca potencjalnym siedliskom oraz ochrona i zachowanie zasobów istniejących.

Na terenie Nadleśnictwa Węgierska Górka, w skład którego należy Leśnictwo Lipowa, zdecydowanie dominuje siedlisko lasu mieszanego górskiego świeżego (LMGśw) – 61,75 %. Drugim pod względem udziału powierzchniowego jest siedlisko boru mieszanego górskiego świeżego (BMGśw) – 27,45 %. Lasy górskie świeże, wilgotne i łęgowe zajmują łącznie 11,36 %, z czego las górski świeży znacznie dominuje (11,24 %). Górnoreglowe świerczyny na siedlisku boru wysokogórskiego zajmują niewielką powierzchnię – 1,50 % (132,59 ha). Poza siedliskami górnymi na obszarze Nadleśnictwa wyodrębniono fragment siedliska lasu wyżynnego świeżego (Lwyżśw) o powierzchni 8,02 ha (0,09 %). Dominują siedliska świeże (poza borem wysokogórnym, gdzie nie określa się wariantów wilgotnościowych) i stanowią 98,28 % powierzchni. Podstawowymi gatunkami lasotwórczymi w Nadleśnictwie oprócz świerka są buk i jodła. Ponadto występują: modrzew, sosna, brzoza, jawor, daglezja, olcha czarna i szara, jesion, lipa i topola.

Wśród gatunków typowo podszytowych najczęściej występują: bez czarny, bez koralowy, leszczyna, a także kalina koralowa, czeremcha. Występuje też wiele gatunków budujących drzewostany jak np.: świerk, jodła, dęby, grab, brzoza i olcha. Często również widoczna jest jarzębina, która miejscami zajmuje znaczne płyty lasu.

Na terenie gminy występują następujące zbiorowiska leśne:

- *Zespół górnoreglowy bór karpacki.* Zespół ten występuje głównie w paśmie masywu Skrzycznego zajmując partie przygrzbietowe, powyżej wysokości 1050 m n.p.m. Najlepiej wykształcone płyty boru górnoreglowego rozciągają się na Baraniej Górze.
- *Zespół dolnoreglowy bór jodłowo – świerkowy* Zajmują stosunkowo duże powierzchnie wszędzie tam, gdzie dominują drzewostany świerkowe. Optimum występowania tego zespołu to wysokość od 800m do 1080 m n.p.m. o nachyleniu od 5 % do 35 % z preferencją stoków o ekspozycji północnej, północno – wschodniej i wschodniej.
- *Zespół nadrzeczna olszyna górską.* Zespół wyróżniono fragmentarycznie nad potokami na siedlisku lasu łęgowego. Zajmują z reguły niewielkie powierzchnie wzdłuż rzek i potoków na wysokości od 500 do 900 m n.p.m. Zdecydowanie większą część zespołu należy do związku Fagion, zajmując praktycznie wszystkie świeże siedliska lasów i lasów mieszanych.

- *Zespół kwaśna buczyna górską.* Zespół ten jest najczęściej występującym zespołem górskim na terenie gminy Lipowa. Występuje najczęściej jako zbiorowisko zastępcze, na obszarach gdzie zostały wprowadzone monokultury świerka. Dominacja tego gatunku w powiązaniu m.in. z intensywnymi kwaśnymi opadami atmosferycznymi oraz kwaśnym podłożem doprowadziła do znacznych zmian w fitocenozie dna lasu. Występowanie zespołu preferują stoki o odmiennej ekspozycji.
- *Zespół buczyna karpacka.* Występuje niezbyt często w górach na podłożu dość zasobnym. Na terenie gminy wyróżniono odmianę zachodniokarpacką w formie reglowej oraz podgórskiej. Forma podgórska występuje fragmentarycznie na żyzniejszym podłożu geologicznym, w przedziale wysokościowym 400 – 500 m n.p.m.

Stan zdrowotny lasów gminy Lipowa nie jest zadawalający. Przyczyny tego leżą głównie w przeobrażeniach antropogenicznych i zaburzeniach klimatycznych, w szczególności w deficycie opadów. Pomimo znacznego obniżenia się poziomu zanieczyszczeń powietrza w ostatnich latach nie nastąpiła poprawa kondycji drzewostanów, jedynie spowolniło się tempo wzrostu uszkodzeń.

Zagrożeniem dla lasów gminy jest monokultura upraw (drzewostanu świerkowego – 95%) stosowana od wielu lat pomimo zróżnicowanej struktury siedlisk (siedliskowa przewaga lasu mieszanego górskiego i lasu górskiego). Nie wszystkie gatunki wprowadzanego świerka posiadały odpowiednie parametry rozrostowe i odpornościowe co wpłynęło na dużą degradację lasów. Największym szkodom podlegały sztuczne drzewostany świerkowe.

Gmina posiada „Projekt granicy rolno-leśnej” wykonany w 1993 r. w którym przeznaczono do zalesienia 174,4 ha użytków mniej przydatnych dla rolnictwa w czterech wsiach: Lipowej, Ostrem, Słotwinie, Twardorzeczce. Proponowane obszary zalesienia w granicy rolno-leśnej stanowią 3% pow. gminy i mają zwiększyć obszar lasów o 5,7% w stosunku do stanu aktualnego. W terenie objętym granicą rolno-leśną wyznaczono kolejność zalesiania. Projekt jest stopniowo realizowany przez gminę.

Na terenie gminy Lipowa stwierdzono występowanie następujących zespołów i zbiorowisk nieleśnych:

- *Zespół chwastnicy jednostronnej i włośnicy sinej.* Rozwija się w uprawach ziemniaków. Zbiorowisko to tworzą przede wszystkim takie gatunki jak: chwastnica jednostronna, komosa biała, przetacznik perski, włośnica sina, wilczomlec obrotny i gwiazdnica pospolita.
- *Zespół wyki czteronasiennej.* Występuje w uprawach zbożowych na terenie całej gminy. Charakterystyczne gatunki oprócz wyki czteronasiennej to: wyka ptasia, ostrożeń polny, stokłosa żytnia, miotła zbożowa.
- *Zespół żółtlicy i włośnicy sinej.* Występuje w uprawach ogrodowych przywiązanych do bardzo bogatych w azot. Gatunkiem dominującym są: żółtlica drobnokwiatowa i owłosiona.
- *Zespół życicy trwałej i babki zwyczajnej.* Występuje pospolicie na terenie całej gminy na ścieżkach poboczach oraz boiskach sportowych. Charakterystyczne gatunki dla tego zespołu to: życica trwała, babka zwyczajna, rdest ptasi, wiechlina roczna.
- *Zespół situ chudego.* Występuje na ścieżkach wiodących przez polany w pobliżu wilgotnych łąk i muraw w miejscowości Twardorzeczka powyżej leśniczówki Morońka oraz Hali Jaśkowej. Gatunkiem dominującym jest Sit chudy pochodzący z Ameryki Północnej.
- *Szuwar trzcinowy.* Jego występowanie stwierdzono w Słotwinie nad ciekim wpadającym do Potoku Malinowego.
- *Szuwar trawiasty z manną fałdowaną.* Występuje na brzegach drobnych cieków wodnych w zlewni potoków: Leśnianka, Żarnówka, Wieśnik. Oprócz manny fałdowanej można znaleźć tu również pojedynczo przetacznika bobownicza, niezapominajkę błotną, skrzypta błotnego, jaskier rozłogową i miętę długolistną.
- *Zespół turzycy lisiej.* Zajmują lokalne zagłębienia w dolinie potoku Wieśnik, w pobliżu drogi z Lipowej Dolnej w kierunku Zakładu Zootechniki. Do gatunków dominujących należą oprócz

- turzycy lisiej również turzyca prosowata, dzióbkwata, pospolita, zajęcza, tojeść rozesłana, knieć błotna, jaksra promiennika, krwawnica pospolita.
- *Zespół sitowia leśnego*. Jest zbiorowiskiem często występującym w postaci niewielkich płatów w dolinach potoków. Najrozleglejszy fragment stwierdzono w Twardorzeczce na skraju lasu przy granicy gminy Lipowa.
  - *Wilgotna łąka ostrożeniowa*. Zajmują dna dolin potoków oraz obszary źródłiskowe.
  - *Zbiorowisko świerząbka orzęsionego i knieci błotnej górskiej*. Zbiorowisko to można spotkać w miejscach wysięków wód gruntowych, głównie w reglu dolnym. Gatunki dominujące to: świerząbek orzęsiony, knieć błotna górską, pępawa błotna, niezapominajka błotna.
  - *Zespół podagrycznika pospolitego i lepiężnika różowego*. Zbiorowisko to jest charakterystyczne dzięki swej fizjonomii. Występuje nad potokiem Leśnianka i Kalonka w strefie nadbrzeżnej oraz w dolinach tych potoków w miejscach nie koszonych.
  - *Łąka rajgrasowa*. Łąka świeża zajmują największe powierzchnie spośród zbiorowisk nieleśnych. Gatunkami dominującymi są: rajgras wyniosły, kłosówka wełniasta i miękka, złocień właściwy, brodownik zwyczajny, pępawa dwuletnia.
  - *Łąka górską z mieczykiem dachówkowatym*. Łąka ta należy do rzadkich zbiorowisk nieleśnych gminy Lipowa. Jej występowanie stwierdzono w dolinie Potoku Malinowskiego, w pobliżu Lasu Biała, w dolinie potoku Leśnianka za leśniczówką Łukaszné oraz nad potokiem Wieśnik. Łąka jest siedliskiem ściśle chronionych storczyków: podkolana białego i kukułki Fuchsa.
  - *Eutroficzna młaka górską*. Występuje wzdłuż drobnych cieków w lokalnych zagłębieniach w dolinach Potoku Malinowskiego oraz w kompleksie łąk w dolnych partiach Ostrego od strony wsi Ostre. W zbiorowisku tym można spotkać wełniankę wąskolistną, turzycę żółtą, kukułkę szerokolistną, gwiazdnicę błotną, ostrożnia błotnego.
  - *Zbiorowisko z turzycą rzadkowłosą oraz zbiorowisko z turzycą gwiazdkową*. Występują na terenie projektowanego rezerwatu Stary Bór.
  - *Murawa bliźniaczkowi*. Można ją spotkać na większości polan górskich gminy Lipowa. W zbiorowisku tym panują bliźniaczka psia trawka, kostrzewa czerwona, wietlica pospolita, śmiałek pogięty, tomka wonna, igrzyca przyziemna.
  - *Wrzosowisko z bliźniaczką psią trawką*. Występuje w Twardorzeczce powyżej leśniczówki Morońka na terenie, na którym podłoże geologiczne stanowi zlepieniec magurski.
  - *Zespół koniczyny pogiętej i rzepika pospolitego*. Stwierdzono go w Lipowej Dolnej na skarpie potoku Żarnówka.
  - *Ziolorośla z wietlicą alpejską*. Występują w reglu górnym na siedlisku wilgotnym boru górnoreglowego w projektowanym rezerwacie Stary Bór.
  - *Ziolorośla z tojadem mocnym*. Występują wzdłuż potoków w otoczeniu źródeł na terenie projektowanego rezerwatu Stary Bór. Zbiorowisko to charakteryzują dwuwarstwowa budowa. Warstwę wyższą tworzy tojad mocny i świerząbek orzęsiony. W skład warstwy niższej wchodzi prosownica rozpięchła, fiołek dwukwiatowy, tojeść gajowa i śledziennica skrętolistna.
  - *Ziolorośla z lepiężnikiem białym*. Można spotkać w reglu dolnym w sąsiedztwie borów i buczyn naziemnych
  - *Ziolorośla z lepiężnikiem wyłysiałym*. Występują na wilgotnych tarasach górnych odcinków Twardorzeczki, Leśnianki i Malinowskiego Potoku.
  - *Zbiorowisko z parzydłem leśnym*. Występują na stromych skarpach potoków, głównie w górnych partiach ich przebiegu w obrębie Beskidu Śląskiego.
  - *Traworośla z trzcinnikiem owłosionym*. Występują na szczycie Skrzycznego gdzie mają charakter antropogeniczny i rozwinęły się na obszarze zrębów.
  - *Borówczyisko czernicowe*. Występują na polanach górskich. Największe powierzchnie stwierdzono na Hali Jaśkowej.

4.1.8. Świat zwierzęcy

Na obszarze Leśnictwa Lipowa w Nadleśnictwie Węgierska Górka występują następujące gatunki chronione ssaków: Jeż wschodni *Erinacus concolor*, Kret europejski *Talpa europea*, Ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, Ryjówka malutka *Sorex minutus*, Ryjówka górską *Sorex alpinus*, Rzęsorek rzeczek *Neomys fodieus*, Rzęsorek mniejszy *Neomys anomalus*, Zębiełek karliczek *Crocidura saveoleus*, Wiewiórka *Sciurus vulgaris*, Smużka *Sicista betulina*, Koszatka *Dryomys nitedula*, Orzesznica *Muscadrinus avellanarius*, Mroczek pozłocisty *Eptesicus nilssonii*, Mroczek późny *Eptesicus serotinus*, Nocek duży *Myotis myotis*, Nocek wąsaty *Myotis mystacinus*, Podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*, Borowiec wielki *Nyctalus noctula*, Gacek wielkouch *Plecatus auritus*, Wilk *Canis lupus*, Niedźwiedź brunatny *Ursus arctos*, Łasica łąska *Mustela nivalis*, Gronostaj *Mustela erminea*, Ryś *Lynx lynx*.

4.1.9. Krajobraz

Wyjątkowym walorem Gminy Lipowa jest krajobraz Beskidu Śląskiego. Zachodzi konieczność jego ochrony we wszystkich poczynaniach inwestycyjnych, w tym konieczność utrzymania urozmaiconej linii brzegowej lasów, dlatego pod wpływem „Waloryzacji przyrodniczej gminy Lipowa” wykonanej w 1998 r. proponuje się odrzucić proponowane zalesienie polan górskich o wyjątkowych panoramach widokowych Hali Jaskowej oraz Hali Ostre.

Hala Jaskowa (Jaskowa, 870 – 1050 m n.p.m.) jest polaną ciągnącą się na długości około 1km po południowo-zachodniej stronie grzbietu wznoszącego się od Równi ku szczytowi Skrzycznego. Hala ta została wytrzebiona wśród lasów metodą „cerklenia” w XVI lub XVII wieku. Nazwa pochodzi od nazwiska Jasiek lub Jaszek bogatego rodu sołtysiego z Lipowej, posiadaczy tej „hali”. Pozostałością pasterstwa są zachowane szałas. Z polany roztaczają się piękne widoki na Beskid Śląski od Skrzycznego po Glinne oraz piękne panoramy Kotliny Żywieckiej i najwyższych szczytów Beskidu Żywieckiego – Pilska i Babiej Góry. Przez Halę Jaskową przebiega niebieski szlak turystyczny z Ostrego na Skrzyczne.

Hala Ostre (850-929 m n.p.m.) to ciąg pięknych polan wokół szczytu Ostre i wzdłuż grzbietu łączącego ten szczyt z Muronką. Na polanach tych znajduje się kilka szałasów. Z polan roztacza się interesująca panorama całej Kotliny Żywieckiej i Beskidu Żywieckiego. Przez Halę Ostre biegnie zielony szlak turystyczny z Ostrego na Magurkę Radziechowską.

4.2. Stan środowiska przyrodniczego i identyfikacja źródeł zagrożeń

Jakość środowiska charakteryzuje głównie stan zanieczyszczenia komponentów środowiska, które poddawane są obserwacjom monitoringowym.

4.2.1. Zanieczyszczenie powietrza

Na obszarze gminy Lipowa nie ma większych emitorów zanieczyszczeń powietrza. Głównymi, lokalnymi źródłami zanieczyszczeń jest indywidualny system grzewczy oraz komunikacja. Ogrzewanie budynków funkcjonuje w oparciu o indywidualne źródła ciepła opalane węglem, koksem, miałem węglowym i drewnem. Powoduje to emisję znacznych ilości pyłu, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i tlenku węgla.

Na terenie gminy nie ma punktów monitoringu powietrza, najbliższe znajdują się w Żywcu. Ocena jakości powietrza w woj. śląskim („Stan środowiska w woj. śląskim w 2010 roku, Katowice 2011) jest dokonywana w pięciu strefach; gmina Lipowa zaliczana jest do strefy śląskiej, obejmującej obszar województwa poza miastami na prawach powiatu. Emisja zanieczyszczeń w 2010 roku, w porównaniu do roku 2009 na terenie powiatu żywieckiego wzrosła w zakresie SO₂ o 48%, tlenku azotu o 16%, tlenku węgla o 54%, dwutlenku węgla o 6%, natomiast w stosunku do pyłu zawieszzonego spadła o 43%.

Stężenie średnie roczne pyłu zawieszonego PM10 w 2010 roku (w strefie śląskiej dla Żywca) wynosiło ok. $60 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i przekraczało dopuszczalne normy ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) o 50%, przy czym w sezonie zimowym (X – III) wynosiło ok. $70 \mu\text{g}/\text{m}^3$, w sezonie letnim (IV – IX) ok. $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Zgodnie z klasyfikacją stref wg zanieczyszczeń w celu ochrony zdrowia w zakresie pyłu zawieszonego obszar powiatu żywieckiego i cała strefa śląska zostały zaliczone do klasy C.

Stężenie średnie roczne dwutlenku siarki SO_2 w 2010 roku (w strefie śląskiej dla Żywca) wynosiło ok. $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i przekraczało dopuszczalne normy - $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ o 60%,

Średnie roczne stężenie dwutlenku siarki SO_2 w 2010 roku wykazały w Żywcu przekroczenie poziomu dopuszczalnego $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (24 - godzinne stężenie) 7 razy w ciągu roku, co m.in. spowodowało zaliczenie strefy śląskiej do klasy C, zgodnie klasyfikacją stref wg zanieczyszczeń w celu ochrony zdrowia. Przyczyną były niekorzystne warunki aerosanitarne i lokalne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń z uwagi na położenie w kotlinie górskiej. Położenie obszaru gminy Lipowa jest korzystniejsze, ze względu na wznoszenie się terenu w kierunku południowym. Średnie roczne stężenie dwutlenku azotu NO_2 wynosiło w Żywcu w 2010 roku ok. $165 \mu\text{g}/\text{m}^3$, przy poziomie dopuszczalnym $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (klasa A w celu ochrony zdrowia). Średnie roczne stężenia benzenu i benzo(a)pirenu nie przekraczały poziomu dopuszczalnego.

4.2.2. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Znacznym problemem na terenie województwa śląskiego jest silna presja na wody powierzchniowe m. in. ze strony gospodarki komunalnej. Gmina Lipowa została zaliczona wg „Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” do Aglomeracji Żywiec, zgodnie z którym oczyszczalnia ścieków komunalnych w Żywcu przyjmuje ścieki z terenu gminy Lipowa. Prowadzona w latach 2008-2010 modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków pozwoliła na zmniejszenie odprowadzanych do środowiska ładunków zanieczyszczeń, poprawę jakości wód rzeki Soły oraz wód podziemnych.

W latach 2004 -2007 oceny jakości wód sporządzane były wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 roku w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu interpretacji i prezentacji stanu tych wód (klasy I, II, III, IV, V). Obecnie, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 roku w sprawie klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych wykonuje się klasyfikację stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego wód oraz jednolitych części wód powierzchniowych (jcw). Zapisy rozporządzenia wprowadzają do prawa polskiego zasady ocen jakości określone w Ramowej Dyrektywie Wodnej.

Zgodnie z Wojewódzkim Programem Państwowego Monitoringu Środowiska dla woj. śląskiego, ocena stanu/potencjału ekologicznego badanych jcw będzie możliwa po zakończeniu trzyletniego cyklu pomiarowego 2010-2012. Badania wód będą prowadzone w sieci punktów monitoringu diagnostycznego, operacyjnego oraz badawczego w jednolitych częściach wód powierzchniowych (jcw).

Prowadzona ocena rzek pod kątem wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, wykazała, że potok Leśnianka w 2010 roku został zakwalifikowany do kategorii jakości wody - A2.

Klasyfikacja wskaźników fizykochemicznych monitoringu operacyjnego w 2010 roku na potoku Leśnianka wykazała, że wody te zostały zaliczone do II klasy czystości.

Na terenie gminy i powiatu żywieckiego nie jest prowadzony monitoring wód podziemnych.

Obowiązujący (na dzień sporządzania Studium) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa ustala dla terenów przylegających do wód otwartych zasięgi stref bezpośredniego i pośredniego ich oddziaływania, w tym :

- o wyznacza się strefę /SSB/ stanowiącą strefę bezpośrednią ochrony sanitarnej ochrony obudowy biologicznej i strefę obsługi technicznej cieków, w której ustala zakaz zabudowy mieszkaniowej, gospodarczej i przemysłowej, dopuszcza możliwość zabudowy mieszkaniowej pod warunkiem zastosowania odpowiednich technologii konstrukcyjnych i

materiałów budowlanych oraz zaleca przeznaczenia terenów w niej położonych na tereny otwarte np. łąki i pastwiska, tereny rekreacyjne.

- o wyznacza się strefę /SSPW/ ochrony sanitarnej wewnętrznej stanowiącą obszar retencyjny,
- o wyznacza się strefę /SSPZ /stanowiącą pośrednią strefę ochrony sanitarnej zewnętrznej.

Ustalenia obowiązującego planu, stanowią prawo miejscowe, które jest ważnym elementem kreowania polityki przestrzennej w gminie, i winno być szczegółowo analizowane na etapie aktualizacji podstawowego dokumentu planistycznego jaki jest Studium

4.2.3. Zagrożenie osuwiskami i erozją

Budowa geologiczna, warunki klimatyczne oraz morfologia terenu powodują, iż jest to obszar podatny na ruchy geodynamiczne. Flisz sprzyja powstawaniu tego typu zjawisk jak: splukiwanie i spelzwanie glin, łąków, gleb nasyconych wodą, spływów gruzowych i gruzowo-błotnych, oraz osuwisk. Problem zjawisk geodynamicznych nasilił się wraz ze zwiększeniem w ostatnich latach katastrofalnych zjawisk spowodowanych warunkami meteorologiczno- hydrologicznymi. Na obszarach górskich, najgroźniejsza jest nie tylko ilość opadów, ale również ich charakter i rozłożenie w czasie. W Karpatach fliszowych występuje największa ilość osuwisk w skali kraju. Dodatkowym elementem sprzyjającym ich powstawaniu jest stosunkowo młody wiek gór, widoczny w stromych zboczach i dużych spadkach terenów.

Rezultatem urozmaiconej budowy geologicznej na terenie gminy i związanej z nią bogatej rzeźby terenu jest występowanie terenów osuwiskowych i predysponowanych do osuwania. Obszar gminy Lipowa objęty jest badaniami osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w ramach Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej, który realizowany jest przez Państwowy Instytut Geologiczny. Na terenie gminy występują osuwiska o różnym stopniu aktywności: aktywne ciągle, aktywne okresowo, nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami masowymi. Są one zlokalizowane na obszarach leśnych poza terenami zabudowy. Większość osuwisk to osuwiska nieaktywne.

Źródłami przekształceń powierzchniowej warstwy ziemi są zarówno czynniki naturalne jak i antropogeniczne. Do głównych czynników naturalnych należy zaliczyć: erozję wodną, wietrzną lub mechaniczną, natomiast do czynników antropogenicznych wywołanych działalnością człowieka: wydobywanie kopalin, niwelacje dla potrzeb inwestycji, gospodarcza działalność w środowisku prowadząca do uaktywnienia naturalnych procesów. Powodzie powodują nasilenie działalności erozyjnej i powstanie wielu zniszczeń infrastruktury komunikacyjnej (podmywanie dróg, niszczenie mostów, przepustów itp.).

4.2.4. Zagrożenie powodziami

Na terenie gminy Lipowa potoki Leśnianka, Kalna i Kalonka oraz potoki Stawki i Czarny stwarzają zagrożenie powodziowe w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Dotyczą wyłącznie koryta potoku i terasy zalewowej i nie są zagrożeniem dla terenów zabudowy. W 2004 roku RZGW w Krakowie wykonał opracowanie pt. „Studium określające granice obszarów zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Soły”. Na rysunkach studium zostały oznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczone w oparciu o zasięg zalewu wodami powodziowymi Q1%. Ponadto na rysunku studium wrysowano zasięg zalewu wodami Q0,2%.

4.2.5. Zagrożenie hałasem

Hałas pochodzenia antropogenicznego występujący w środowisku można podzielić na hałas komunikacyjny (drogowy, kolejowy, lotniczy), hałas przemysłowy oraz bytowy.

Dopuszczalne poziomy hałasu na terenach o określonym charakterze zagospodarowania zostały określone przez Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 z 2007 r. poz.826), zmienione Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 1109).

Naturalne warunki klimatu akustycznego modyfikowane są głównie poprzez hałas komunikacyjny, bytowy i hałas pochodzący z linii elektroenergetycznych.

Na terenie gminy głównym źródłem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu na tereny zabudowy, w tym zabudowy mieszkaniowej jest droga powiatowa Żywiec- Buczkowice.

Na terenie gminy Lipowa nie są prowadzone badania zanieczyszczeń gleb, hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.

4.3. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

Na terenie Gminy występują gleby klasy IV, V, VI w niewielkiej ilości występują klasy II i III.

Na terenach występowania wysokiej jakości gleb nie obserwuje się zjawisk zaprzestawiania rolniczego wykorzystania terenów. Zdecydowana przewaga terenów rolniczych leży w zachodniej części gminy, w sołectwach Lipowa, Leśna, Sienna i Twardorzeczka określając charakter tych miejscowości jako rolniczy.

Struktura użytkowania terenu w Gminie Lipowa przedstawia się według tabeli.

Sołectwo	Powierzchnia ogółem [w ha]	Powierzchnia użytków rolnych [w ha]				Lasy i grunty leśne [w ha]	Pozostałe [w ha]
		ogółem	grunty orne	sady	łąki i pastwiska		
1	2	3	4	5	6	7	8
Lipowa	4045	1464	613	46	805	2269	312
Leśna	331	222	118	19	85	2	107
Twardorzeczka	304	221	151	6	64	27	56
Sienna	169	132	72	7	53	2	35
Słotwina	266	138	67	10	61	99	29
Ostre	693	128	32	3	93	520	45
RAZEM	5808	2305	1053	91	1161	2919	584

Struktura użytkowania terenów w Gminie Lipowa

Dużą powierzchnię Gminy zajmują lasy i grunty leśne - 50,20% powierzchni, użytki rolne stanowią 39,68% powierzchni Gminy, grunty orne 18,13%, łąki i pastwiska 19,98%, a sady 1,56% powierzchni Gminy Lipowa. Duży areał, bo około 10% powierzchni Gminy zajmują nieużytki - grunty okresowo nieużytkowane, odłogi i ugory.

Użytki rolne rozmieszczone są głównie we wschodniej części Gminy, natomiast lasy i grunty leśne w zachodniej części.

Urozmaiczone ukształtowanie terenu, ostre warunki klimatyczne, zróżnicowana jakość gleb to czynniki znacznie ograniczające produkcję rolną.

Rolnictwo na tym terenie jest bardzo rozdrobnione, w Gminie funkcjonują 694 gospodarstwa rolne, duży odsetek zajmują również działki rolne o powierzchni nie przekraczającej 1 ha, ponad 60% stanowią gospodarstwa od 1-2,5 ha. Około 90% gospodarstw rolnych stanowią indywidualne gospodarstwa o średnim areale 2 ha, które dodatkowo rozproszone są gęstą szachownicą własnościową.

W celu scharakteryzowania rodzaju gospodarstw rolnych znajdujących się na obszarze Gminy, przedstawiona została struktura gospodarstw ze względu na ich wielkość.

Aktualna struktura gospodarstw rolnych przedstawia się następująco:

Gospodarstwa o powierzchni 1 – 2 ha	- 441 szt.
Gospodarstwa o powierzchni 2 - 5 ha	- 228 szt.
Gospodarstwa o powierzchni 5 - 7 ha	- 16 szt.
Gospodarstwa o powierzchni 7 - 10 ha	- 6 szt.
Gospodarstwa o powierzchni pow. 10 ha	- 3 szt.

Największą powierzchnię uprawną zajmują zboża, w tym największy udział stanowi pszenica i mieszanki zbożowe. Mniejszy udział stanowią rośliny okopowe i rośliny pastewne. Produkcja warzyw w Gminie stanowi niewielki udział procentowy w ogólnej produkcji rolniczej na gruntach ornych. Występują tu mieszane działy produkcji.- gospodarstwa są przede wszystkim wielo-towarowe.

Hodowla w gospodarstwach indywidualnych według danych z przeprowadzonego w roku 2002 roku Powszechnego Spisu Rolnego przedstawia się następująco:

- bydło ogółem - 676 szt. w tym krowy - 310 szt.
- trzoda chlewna - 278 szt. w tym lochy na chów - 2 szt.
- owce - 115 szt.

5. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.

5.1. Formy ochrony zabytków

Lipowa jest jedną z najstarszych wsi w Kotlinie Żywieckiej. Badania archeologiczne, przeprowadzone na górującym nad okolicą szczyt Grojec świadczą o osadnictwie na tych terenach na długo przed nastaniem XIV wieku. Rozlokowana jest ona u stóp masywu Skrzyczne (1257 m.n.p.m.) . Znajdujące się na terenie gminy Lipowa obiekty zabytkowe podlegają ochronie i stanowią cenne dziedzictwo kulturowe.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami formami ochrony zabytków są: wpis do rejestru zabytków, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się ochronę:

- zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- parków kulturowych.

5.2. Rejestr zabytków nieruchomości

W obszarze objętym studium zlokalizowane są obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- Kościół św. Bartłomieja wraz z plebanią, budynkiem gospodarczym oraz zlikwidowanym cmentarzem przykościelnym A-608/89
- Cmentarz katolicki wraz z kaplicą A-615/89

5.3. Gminna ewidencja zabytków

Ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy należy do obowiązków samorządu lokalnego. Zadania stojące przed organami administracji publicznej (w tym gmin), precyzuje art. 4 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 z 2003 r., poz. 1568 z późn. zm.). Gminy między innymi mają dbać o: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich

zagospodarowanie i utrzymanie” oraz zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków”. Jednym z obowiązków nałożonych przez ustawę na gminy jest: „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”. Temu zadaniu ma służyć gminna ewidencja zabytków, o której jest mowa w artykule 22 pkt. 4 cytowanej ustawy: „Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków”.

W gminnej ewidencji zabytków (zaakceptowanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przy aktualizacji GEZ kwiecień 2013r.) figurują następujące obiekty zabytkowe objęte ochroną - w sołectwie :

Lipowa

1. Kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja, mur. 1896r. – nr rejestru zabytków: A-608/89; dz.3705 (zespół kościelny)
2. Plebania A-608/89; (zespół kościelny)
3. Budynek gospodarczy, mur. ok. 1899r. – nr rejestru zabytków: A - 608/89; dz. 3695 (zespół kościelny)
4. Budynek nr 353, mur. , ok. 1900 r.; dz. 3711 (zespół kościelny)
5. Budynek nr 9, tzw. „Stara Gmina” mur. ok. 1900 r.; dz. 3707 (zespół kościelny)
6. Kapliczka przydrożna - Figura św. Jana Nepomucena, k. nr 655 kam. 1871r.; dz. 5383
7. Krzyż przydrożny, k. strażnicy OSP kam. 1882r.; dz. 3226/3
8. Kapliczka przydrożna z 1862r.; dz. 2536
9. Kapliczka przydrożna k. nr 263, kam. 1860r.; dz. 954
10. Kapliczka wraz ze starodrzewem w postaci kasztana przy zagrodzie nr 183, drewn.-kam. XIX w; dz. 2199
11. Budynek parafialny (katechetka) k./kościół, mur. ok. 1930r.; dz. 3708
12. Budynek mieszkalny, mur. ok. 1900 r., dz. 1613 (zespół zabudowy folwarcznej)
13. Browar, mur., ok. 1900r. dz. 687 (zespół zabudowy folwarcznej)
14. Kuźnia, mur., ok. 1900r. dz. 687 (zespół zabudowy folwarcznej)
15. Obora, mur., ok. 1900r. dz. 689 (zespół zabudowy folwarcznej)
16. Budynek mieszkalny, mur., ok. 1900r. dz. 687 (zespół zabudowy folwarcznej)
17. Budynek nr 27, drewn., ok.1930 r. wł. Siderek; dz. 2256
18. Budynek nr 65, drewn.-zręb., 1895 r. wł. M. Bysko; dz. 3740/1
19. Budynek nr 68, mur., ok. 1900 r. wł. E. Kliś; dz. 3109
20. Budynek nr 264, drewn.-zręb. 1924 r. wł. H. Pietraszko; dz.1407
21. Budynek nr 274, mur. 1 ćw.XX w; wł. H. Pietraszko; dz.3063
22. Budynek nr 360, drewn.-zręb. , pocz. XX w; dz. 4802
23. Budynek nr 378, mur., ok. 1920-1930r.; dz. 5477/1
24. Cmentarz rzymsko-katolicki, zał. 1875r. – nr rejestru zabytków: A-615/87; dz. 3693 (zespół kościelny)
25. Budynek nr 104, Leśniczówka, drewn., ok. 1900r. dz. 4019,
26. Budynek nr 7, Nadleśnictwo 1857r; dz. 5522
27. Dom mieszkalny mur. - drewn., ok. 1920r.; dz. 550 (zespół podworski)
28. Budynek inwentarski mur. ok. 1920r.; dz. 550 (zespół podworski)
29. Obora mur. ok. 1920 r.; dz. 550 (zespół podworski)
30. Fragment parku zespołu podworskiego; dz. 550 (zespół podworski)
31. Kapliczka – Figura Jezusa; (przy trafo) dz. 4455

Leśna

32. Figura przydrożna Matki Boskiej Częstochowskiej, 1818r., obok posesji nr 7, kam., 1818r., dz. 2408
33. Kapliczka murowana, usyt. przy drodze do Siennej na działce Antoniego Stokłosa, ok. poł. XX w; dz. 2456
34. Krzyż przydrożny, obok posesji nr 69, kam., 1858 r., dz. 410

35. Budynek nr 6, mur ok. 1930 r. wł. J. Cender; dz. 2409/1
36. Budynek nr 44, drewn., ok. 1920r. wł. R. Caputa; dz.1514
37. Budynek inwentarski na pos. nr 44, mur., ok. 1920 r., wł. R. Caputa;
38. Budynek nr 54, drewn., ok. 1920r.; dz.908
39. Budynek nr 66, mur., ok. 1880r.; dz.530
40. Budynek nr 69, mur., ok. 1930r., wł. M. Piecucha; dz. 410
41. Budynek nr 124, mur., ok. 1930r. wł. Picheń; dz. 2105
42. Budynek nr 198, drewn., ok. 1900r. , wł. W. Duraj; dz. 1509
43. Budynek nr 272, drewn., I ćw. XX w. wł. D. Kliś; dz.1182
44. Kapliczka NMP Kamienna figura Matki Boskiej wraz ze starodrzewem w postaci dwóch lip,
45. Kaplica Matki Bożej 1708r.

Ostre

1. Budynek nr 22, drewn.-zręb ., ok. 1920 r., wł. E. Tracz; dz. 97
2. Budynek nr 42, drewn.-zręb., ok. 1930 r., wł. W. Wojtusiak; dz. 110/18
3. Budynek nr 52, drewn.-zręb., ok. 1930 r., wł. J. Wojtusiak; dz. 38/3
4. Budynek nr 21, drewn. pocz. XX w, wł. T. Bednarz; dz. 141/1
5. Budynek nr 30, drewn. 1 ćw. XX w; dz. 16/4
6. Budynek nr 19, drewn. ok. 1920r.; dz. 149
7. Budynek nr 43, drewn. pocz. XX w.; dz.147/2
8. Budynek nr 45; dz.112/1
9. Budynek nr 69; dz. 328

Sienna

1. Dzwonnica drewniana, poł. XIX w.; dz. 659/3
2. Figura przydrożna Jezusa Nazareńskiego, obok dzwonnicy, kam., 1811r. dz.659/3
3. Figura przydrożna Matki Boskiej, położona na granicy Siennej i Leśnej,. kam. 1871 r.; dz. 427/1
4. Kapliczka przy tzw. Wielodrodze (trakt polny między Sienną, Żarnówką i Pietrzykowicami), mur., 1928 r. , (otoczona przez starodrzew: dwa jesiony i klon); dz. 794
5. Krzyż z figurą Jezusa, drewn., ok. poł. XIX w., wraz ze starodrzewem w postaci lipy - w połowie drogi z Siennej do Leśnej; dz. 370
6. Kapliczka Najświętszej Marii Panny przy domu nr 27, mur., ok. 1900r. wł. J. Wiśła; dz.572/2 (pierwotnie figura Matki Boskiej stała w szczycie starego budynku obory, stojącego obok. Po 1953 roku figura została przeniesiona, gdzie usytuowano ją na ołtarzyku)
7. Budynek nr 37, mur.-drewn., II poł.XIX w. , wł. S. Caputa; dz. 422
8. Budynek nr 64, mur.-drewn., 1927 r. , wł. A. Ziajka; dz. 947
9. Budynek nr 83, drewn., ok. 1920 r. , wł. C. Szpila; dz. 906
10. Drewniany krzyż z figurą Jezusa obok posesji 116;
11. Kapliczka z figurą Jezusa wraz ze starodrzewem w postaci 2 jesionów i 1 klonu obok posesji nr 128;
12. Kapliczka z figurą Matki Bożej z Dzieciątkiem;

Słotwina

1. Kaplica Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz ze starodrzewem w postaci dwóch lip, 1900 r.; dz. 655
2. Dom mieszkalny nr 10 drewn., ok. 1920 r. wł. J. Konior; dz.1001
3. Dom mieszkalny nr 14 mur., ok. 1920 r. wł. B. Ćwikła; dz.988
4. Dom mieszkalny nr 97 drewn., ok. 1920r., wł. J. Wandzel; dz. 920
5. Budynek 107; dz.1103
6. Kapliczka przy 129; dz. 1022

Sołectwo Twardorzeczka

1. Budynek nr 78 drewn. ok. 1940r. wł. Mika; dz. 517/1
2. Budynek nr 85 drewn. XIX / XX w.; dz. 496/2
3. Budynek nr 303 drewn. pocz. XX w.; dz. 589
4. Budynek nr 609, drewn. ok. 1935 r. wł. Wł. Jurasz; dz. 903
5. Budynek 623, drewn., ok. 1935 r. wł. B. Mika; dz. 898
6. Budynek nr 631, drewn., ok. 1930 r. wł. J. Mołdysz dz. 891/2
7. Leśniczówka Morońko 807; dz. 1185

Na szczególną ochronę zasługują również grupy starodrzewia zlokalizowane przy wyszczególnionych wyżej obiektach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, są to:

46. Kapliczka wraz ze starodrzewem w postaci kasztana przy zagrodzie nr 183, drewn.-kam. XIX w; dz. 2199 – LIPOWA
47. Kapliczka NMP Kamienna figura Matki Boskiej wraz ze starodrzewem w postaci dwóch lip, - LEŚNA
48. Krzyż z figurą Jezusa, drewn., ok. poł. XIX w., wraz ze starodrzewem w postaci lipy - w połowie drogi z Siennej do Leśnej; dz. 370 - SIENNA
49. Kapliczka wraz ze starodrzewem w postaci kasztana przy zagrodzie nr 183, drewn.-kam. XIX w; dz. 2199 - SIENNA
50. Kaplica Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz ze starodrzewem w postaci dwóch lip, 1900 r.; dz. 655 - SŁOTWINA

W obszarze gminy w miejscowości Lipowa należy szczególną ochroną objąć trzy zespoły obiektów zabytkowych:

- o Zespół kościelny wraz z otoczeniem obejmujący :
  - Kościół Parafialny p.w.św. Bartłomieja – numer rejestru zabytków A-608/89
  - Plebania – numer rejestru zabytków A-608/89
  - Budynek gospodarczy przy plebani – numer rejestru zabytków A-608/89
  - Cmentarz Rzymsko – Katolicki z kaplicą – numer rejestru zabytków A-615/87
  - Aleja dojazdowa ze starodrzewem
  - Zlikwidowany cmentarz przykościelny
  - Budynek nr 353 - otoczenie przy kościelne
  - Budynek parafialny nr 166 (katechetka) - otoczenie przy kościelne
  - Budynek nr 9 (tzw. Stara gmina) - otoczenie przy kościelne.
- o Zespół zabudowy folwarcznej zawierający:
  - Budynek mieszkalny
  - Budynek mieszkalny
  - Browar
  - Kuźnia
  - obora
- o Zespół podworski zawierający:
  - Dom mieszkalny
  - Budynek inwentarski
  - Obora
  - Fragment parku.

5.4. Parki kulturowe

Parki kulturowe tworzy się w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

„Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” w gminie Lipowa nie proponuje lokalizacji parku kulturowego.

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia Wójt gminy, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy. W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem. Dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:

- prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
- zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- składowania lub magazynowania odpadów.

Do chwili obecnej Rada Gminy nie podjęła uchwały w sprawie utworzenia parku kulturowego.

5.5. Dobra kultury współczesnej

Przez dobra kultury współczesnej należy rozumieć niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak: pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna. Obecnie w gminie Lipowa nie ma opracowanej listy dóbr kultury współczesnej.

Do miejsc o charakterze historycznym należą w Lipowej pomnik poświęcony Polakom pomordowanym w czasie II wojny światowej i pomnik ku czci 29 mieszkańców Lipowej, Łodygowic, Ostrego i Słotwiny, którzy zostali rozstrzelani przez hitlerowców w dniu 18 stycznia 1940 roku.

5.6. Stanowiska archeologiczne

Na podstawie Kart Ewidencyjnych Stanowisk Archeologicznych oraz map obszarów tzw. AZP, zgromadzonych w archiwum WUGZ w Katowicach Delegatura w Bielsku-Białej, sporządzono zestawienie zabytków archeologicznych (stanowisk archeologicznych) wyznaczonych do objęcia ochroną. W Gminie Lipowa zlokalizowano 10 stanowisk archeologicznych tzw. śladów osadnictwa z różnych okresów.

Dla zapewnienia możliwości prowadzenia obserwacji archeologicznej i zabezpieczenia terenu wokół stanowisk archeologicznych wyznaczono strefy ochrony, której zasięg określono na rysunkach studium.

Strefy ochrony stanowisk archeologicznych stanowią obszar wpisany w okrąg o promieniu 40m od środka stanowiska, o powierzchni około 50 arów.

NR KESA	AZP nr obszaru	Nr stanowiska	Miejscowość	NR stanowiska w miejscowości	Typ stanowiska	Chronologia
110499	110-49	9	Leśna	1	śląd osadnictwa	pradzieje/ok. nowożytny
1104910	110-49	10	Leśna	2	śląd osadnictwa	średniowiecze
110484	110-48	4	Lipowa	1	śląd osadnictwa	ok.nowożytny
110485	110-48	5	Lipowa	2	śląd osadnictwa	ep.karnienia/ ok.nowożytny
110486	110-48	6	Lipowa	3	śląd osadnictwa	ok nowożytny
110487	110-48	7	Lipowa	4	śląd osadnictwa	ep.karnienia/ ok.nowożytny
110481	110-48	1	Słotwina	1	śląd osadnictwa	ok.nowożytny
110482	110-48	2	Słotwina	2	śląd osadnictwa	pradzieje
110483	110-48	3	Słotwina	3	śląd osadnictwa	ok.nowożytny
111483	111-48	3	Twardorzeczka	1	śląd osadnictwa	ok.nowożytny

Powyższe stanowiska wraz z numerem zostały oznaczone graficznie na rysunkach studium.

Wszelkie działania inwestycyjne w obrębie zespołów zabytkowych oraz pojedynczych obiektów wpisanych do rejestru zabytków, gminnej ewidencji zabytków, oraz w obrębie stanowisk archeologicznych wymagają postępowania zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

6. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

6.1. Struktura demograficzna

Istotnym uwarunkowaniem decydującym o przebiegu procesów rozwojowych gminy są czynniki demograficzne. Obecne i przyszłe tempo rozwoju ludności i związane z tym zmiany wielkościowe populacji w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym to podstawowe przesłanki dla formowania strategii i kierunków społeczno - gospodarczych i przestrzennego rozwoju gminy.

Liczba stałych mieszkańców Gminy Lipowa wg stanu na dzień 31.12.2011 r. wynosi 10 169 osób, z tego w miejscowości:

- Lipowa 4482 osób,
- Leśna 2093 osób,
- Twardorzeczka 1340 osób,
- Sienna 957 osób,
- Słotwina 808 osób,
- Ostre 489 osób.

Liczba stałych mieszkańców Gminy Lipowa wg stanu na dzień 31.12.2009 r. wynosiła 10.045 osób , z tego w miejscowości:

- o Lipowa 4406 osób,
- o Leśna 2100 osób,
- o Twardorzeczka 1300 osób,
- o Sienna 964 osób,
- o Słotwina 802 osób,
- o Ostre 473 osób.

Liczba stałych mieszkańców Gminy Lipowa wg stanu na dzień 31.12.2008 r. wynosiła 9970 osób , z tego w miejscowości:

- o Lipowa 4357 osób,
- o Leśna 2095 osób,
- o Twardorzeczka 1270 osób,
- o Sienna 972 osób,
- o Słotwina 805 osób,
- o Ostre 471 osób.

Liczba stałych mieszkańców Gminy Lipowa wg stanu na dzień 31.12.2007 r. wynosiła 9907 osób , z tego w miejscowości:

- o Lipowa 4322 osób,
- o Leśna 2099 osób,
- o Twardorzeczka 1240 osób,
- o Sienna 962 osób,
- o Słotwina 807 osób,
- o Ostre 477 osób.

Od stanu na dzień 31.12.2007 r. (9907) liczba stałych mieszkańców Gminy Lipowa wzrosła do dnia 31.12.2011 r. do poziomu 10 169 osób - to jest - w ciągu czterech lat ludność gminy zwiększyła się o 262 osoby.

Najwięcej mieszkańców przybyło we wsi Lipowa, aż 160 osób, co stanowi przyrost liczby mieszkańców o 2,3 % oraz we wsi Twardorzeczka, w której przybyło 100 mieszkańców, co stanowi przyrost liczby mieszkańców aż o 8%.

W pozostałych miejscowościach gminy od roku 2007 praktycznie ilość mieszkańców pozostała na tym samym poziomie.

Mimo iż, przyrost ilości mieszkańców zaistniał tylko w dwóch wsiach gminy , to i tak stawia to gminę Lipowa w wyjątkowo korzystnej sytuacji w porównaniu z przyrostem notowanym w innych gminach, średnim w powiecie i województwie. Należy dodać, iż w ostatnich latach w województwie śląskim notowany jest wyraźny spadek liczby ludności, największy a Polsce.

Przedstawione w poniżej zamieszczonej tabeli podstawowe wskaźniki charakteryzujące potencjał demograficzny Lipowej i wskazują, że populacja kobiet jest tu większa od liczby mężczyzn, co należy uznać za typową cechę miejscowej społeczności, powszechnie bowiem odnotowuje się przewagę populacji kobiet nad populacją mężczyzn. W gminie Lipowa w 2010 roku na 100 mężczyzn przypada ok.106 kobiet .

Wyszczególnienie	Stan ludności 31.12.2010r.			
	Gmina Lipowa	Struktura wg płci w %%	Powiat Żywiecki	Struktura wg płci w %%
Razem w tym:	10.161	100,00	151241	100,00
mężczyzn	4881	48,62	73825	48,81
kobiet	5159	51,38	77416	51,19

Źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach

Średnia gęstość zaludnienia w 2010 roku w gminie Lipowa na 1 km² wynosi 171 osób i jest wyższa od średniej dla całego powiatu żywieckiego (powiat żywiecki 145 osób na 1 km²).

Liczba mieszkańców w wieku 18 lat i więcej w gminie Lipowa wynosi

stan na dzień 31.12.2011r. 7944 osób, z tego w miejscowości :

- o Lipowa mieszka 3505 osób,
- o Leśna mieszka 1674 osób,
- o Twardorzeczka mieszka 1015 osób,
- o Sienna mieszka 740 osób,
- o Słotwina mieszka 615 osób,
- o Ostre mieszka 395 osób.

stan na dzień 31.12.2009 r. 7805 osób, z tego w miejscowości :

- o Lipowa 3410 osób,
- o Leśna 1655 osób,
- o Twardorzeczka 994 osób,
- o Sienna 753 osób,
- o Słotwina 607 osób,
- o Ostre 386 osób.

stan na dzień 31.12.2008 r. 7717 osób, z tego w miejscowości :

- o Lipowa 3351 osób,
- o Leśna 1646 osób,
- o Twardorzeczka 975 osób,
- o Sienna 752 osób,
- o Słotwina 608 osób,
- o Ostre 385 osób.

Ważnym elementem oceny stopnia rozwoju gminy jest tempo rzeczywistego przyrostu demograficznego, który przedstawia się następująco :

Ruch naturalny ludności w 2010r.

Powiat Gmina	małżeństwa	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny	małżeństwa	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny
	w liczbach bezwzględnych				na 1000 ludności			
powiat żywiecki	956	1734	1551	183	6,3	11,5	10,2	1,2
gmina Lipowa	63	122	91	31	6,3	12,1	9,0	3,1

Źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach

Przeobrażenia struktury wiekowej mają również istotne znaczenie dla rozwoju gminy.

Porównanie gminnej struktury wieku ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2010r.

Woj. Powiat Gmina	ogółem	w wieku						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
		przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym		
		razem	w tym kobiet	razem	w tym kobiet	razem	w tym kobiet	
powiat żywiecki	151241	30510	15070	95626	45110	25105	17236	58,2
gmina Lipowa	10040	2186	1118	6421	3050	1433	991	56,4

Źródło: Urząd Statystyczny w Katowicach, stan na 31.12.2010r.

Struktura wiekowa w %

wiek	powiat żywiecki	gmina Lipowa
ogółem	100	100
przedprodukcyjnym	20	22
produkcyjnym	63	64
poprodukcyjnym	17	14

Ocena aktualnej sytuacji demograficznej

Reasumując, ocena kształtowania się procesów demograficznych w gminie pozwala stwierdzić, że na ich aktualny, korzystny przebieg wpływają:

- wyższa niż przeciętnie prężność demograficzna,
- małe obciążenie ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym,
- brak oznak procesu starzenia się ludności,
- ruchliwość przestrzenna ludności (napływ migracyjny).

Generalnie rzecz biorąc sytuacja demograficzna w gminie jest korzystna w porównaniu z średnią w województwie, zachowana jest ciągła sytuacja wzrostowa co pozytywnie rzutuje na przyszłość procesów demograficznych.

Dalszy oczekiwany wzrost liczby mieszkańców może nastąpić w przypadku dalszego zwiększonego napływu migracyjnego na teren gminy, którego podstawowym powodem może być atrakcyjność klimatyczno-wypoczynkowa gminy.

5.2. Rynek pracy i bezrobocie

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 63,6% całej populacji mieszkańców gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 22,2%, a w wieku poprodukcyjnym około 14,2% osób.

Duża część mieszkańców gminy pracuje w niewielkich zakładach przemysłowych i usługowych na terenie gminy i poza jej granicami, a szczególnie w Żywcu.

Na zasobność społeczno-ekonomiczną gminy Lipowa duży wpływ mają podmioty gospodarcze. Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku było ich 760. W gminie występuje stały wzrost ilości podmiotów gospodarczych. Zlokalizowane są one w różnych miejscowościach gminy i zapewniają zatrudnienie mieszkańcom i nadają pozytywne impulsy rozwojowi gospodarczemu gminy.

Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny.

Z 760 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych:

- 683 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,
- 16 to spółki handlowe,
- 1 spółdzielnia,
- 1 fundacja,
- 17 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Najliczniejszą grupą podmiotów gospodarczych są placówki handlowe o różnorodnej branży.

Rodzaje podmiotów gospodarczych i ich ilości zamieszczono w tabeli poniżej:

Rodzaj podmiotów gospodarczych	Ilość
Handel hurtowy i detaliczny	194
Budownictwo	184
Usługi	151
Przetwórstwo przemysłowe	95
Transport	41
Działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią	31

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu, liczba bezrobotnych w gminie Lipowa wyniosła 31.12.2010 roku 515 osób, w tym 278 kobiet. Porównując te dane do roku 2007 (bezrobotnych 295 osoby, w tym 155 kobiet) można stwierdzić, że bezrobocie w gminie wzrosło w ciągu ostatnich 3 lat o około 57%.

Do zagrożeń tych należą:

- rejestrowane w gminie bezrobocie, którego wzrostu spodziewać się można w najbliższym okresie czasu jako efektu narastającego powszechnie kryzysu finansowo-gospodarczego, którego pierwsze symptomy dały się już zauważyć w bieżącym roku,
- ukryte w indywidualnych gospodarstwach chłopskich tzw. przeludnienie agrarne (zbyt dużą liczbę pracujących w rolnictwie przypadająca na 100 ha UR), które w miarę postępującego procesu restrukturyzacji i unowocześnienia rolnictwa generować może w przyszłości wolne nadwyżki siły roboczej,
- wzrost populacji ludzi w podeszłym wieku.

Biorąc powyższe pod uwagę za niezbędne należy uznać podejmowanie działań stabilizujących równowagę lokalnego rynku pracy. Działania te to m.in.:

- tworzenie warunków do zwiększonej aktywności zawodowej ludności w starszych grupach wiekowych, które z jednej strony stworzą przesłanki dla pokrycia ewentualnych przyszłych potrzeb lokalnego rynku pracy z drugiej zaś pozwolą na zaspakajanie aspiracji zawodowych tych spośród ludzi w podeszłym wieku, którzy chcieliby być dalej aktywni zawodowo. Potwierdzeniem tych założeń jest coraz bardziej wydłużający się okres trwania życia oraz coraz powszechniej obserwowana w krajach UE i Polsce przesuwania wieku emerytalnego i zrównywania wieku przechodzenia na emeryturę dla kobiet i mężczyzn
- sprzyjanie budowaniu prawidłowych relacji między strukturami społecznymi i gospodarczymi w myśl zasad ekorozwoju respektujących wymagania przyrody traktowanej podmiotowo jako jeden z główny wyznacznik rozwoju,
- wspomaganie procesów restrukturyzacyjnych gminnego rolnictwa, zwłaszcza w kierunku jego unowocześnienia i ekologizacji oraz podniesienia opłacalności ekonomicznej. należy liczyć się z „uwolnieniem” z rolnictwa – w porównaniu do dzisiejszego stanu zaangażowanych w pracy w rolnictwie. Większa skala spadku liczby pracujących w rolnictwie wydaje się mało prawdopodobna przede wszystkim ze względu na specyficzne cechy gospodarowania w obszarach górskich, wymagającego większego nakładu pracy fizycznej. Trzeba także wziąć pod uwagę fakt, że - w okresie perspektywicznym -

stosunkowo znaczący odsetek „odejście z pracy w rolnictwie” jakby w sposób naturalny. Za tym założeniem przemawia obecna struktura wiekowa pracujących w rolnictwie, w której relatywnie duży odsetek stanowią ludzie w podeszłym wieku, w tym również w tzw. wieku poprodukcyjnym, a ich „następcy” nie zawsze będą skłonni do angażowania w pracy w gospodarstwie rolnym. Problem ten nie może być „niezauważalny” przez władze gminne przy prognozowaniu perspektywicznych zmian na gminnym rynku pracy,

- ograniczenie notowanego na terenie gminy bezrobocia do wielkości akceptowalnych społecznie.

Działania te powinny być realizowane m.in. poprzez:

- unowocześnienie struktury gospodarczej gminy wyrażające się przede wszystkim poprzez tworzenie nowych miejsc pracy w szeroko pojętych usługach, w poza rolniczych działach gospodarki, w tym przede wszystkim w obsłudze ruchu turystyczno-wypoczynkowego oraz uprawiania sportów (w tym zimowych) na poziomie amatorskim i kwalifikowanym;
- promocje gminy, której podstawowym zadaniem byłoby ściąganie inwestorów z poza terenu gminy;
- pobudzanie przedsiębiorczości przez lokalne podmioty gospodarcze;
- sprzyjanie dalszemu rozwojowi funkcji mieszkaniowej, między innymi poprzez zabezpieczanie odpowiedniej liczby działek budowlanych przeznaczanych pod budownictwo dla pragnącej zamieszkać na terenie gminy,
- tworzenie warunków do podnoszenia i zdobywania kwalifikacji wchodzącej w wiek aktywność zawodową młodzieży, tak aby stawała się ona bardziej atrakcyjna na gminnym ale także na sąsiednich rynkach pracy.

Ważną przesłanką rozwoju gminy powinny być także działania zmierzające do dalszego podnoszenia atrakcyjności gminy (zwiększenie standardu infrastruktury technicznej i społecznej, dostępności komunikacyjnej, bazy obiektów sportowych itp.). Wpłyne to na wzrost zainteresowania gminą jako miejsca stałego zamieszkania, wypoczynku, turystyki pieszej i rowerowej oraz uprawiania sportów zimowych.

6.3. Usługi publiczne – poziom zaspokojenia potrzeb

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest charakterystyka stanu zainwestowania Gminy Lipowa w zakresie usług publicznych oraz sprecyzowanie potrzeb w tym zakresie, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju zagospodarowania.

Niezbędne jest więc przeanalizowanie potrzeb terenowych dla rozwoju edukacji i wychowania, opieki zdrowotnej i społecznej, kultury i sportu, bezpieczeństwa społecznego, administracji samorządowej.

W opracowaniu oparto się na następujących materiałach i danych statystycznych potrzebnych do ustalenia obecnego poziomu obsługi mieszkańców gminy:

- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa,
- inwentaryzacja urbanistyczna sporządzona do niniejszego „Studium...” w 2012 roku,
- materiały i dane Urzędu Gminy Lipowa,
- dane Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Katowicach, materiały Głównego Urzędu Statystycznego,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lipowa uchwalone uchwałą Nr VII/38/99 Rady Gminy Lipowa z dnia 31.03.1999r.

Gminnym ośrodkiem obsługi terenu jest administracyjno – usługowy ośrodek zlokalizowany w Lipowej. Tutaj znalazły siedzibę: Urząd Gminy, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, urząd pocztowy, posterunek policji, kościół parafialny, stadion sportowy, obiekty usług komercyjnych – handlu, rzemiosła, gastronomii oraz turystyki.

Ośrodki usług elementarnych utworzone są w poszczególnych sołectwach, gdzie funkcjonują obiekty pojedynczych usług o charakterze publicznym oraz liczne obiekty usług komercyjnych – handlu, rzemiosła, gastronomii oraz turystyki.

Ośrodkiem ponadlokalnym - powiatowym, zapewniającym obsługę mieszkańców Gminy w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej i społecznej, pomocy doraźnej, hospitalizacji, specjalnego szkolnictwa, szkolnictwa ponadgimnazjalnego i wyższego, administracji publicznej jak również bezpieczeństwa publicznego, są usługi zlokalizowane w Żywcu - siedzibie powiatu.

Opieką przedszkolną w gminie objętych było w roku szkolnym 2010/2011 - 255 dzieci, co stanowiło 60% dzieci w wieku 3 - 6 lat (422 dzieci). Dzieci uczęszczały do 5 placówek przedszkolnych w Lipowej, w Siennej , w Twardorzecze, w Leśnej i w Słotwinie. Wszystkie placówki wychowania przedszkolnego nie posiadają normatywnych powierzchni, własnych działek bądź placów zabaw. Usytuowanie pomieszczeń przedszkolnych w budynkach szkół jest niekorzystne z punktu widzenia prowadzonej funkcji, w związku z czym, należałoby rozpatrzyć potrzebę budowy nowych obiektów , tym bardziej że włączenie w przyszłości do opieki przedszkolnej 5 - latków spowoduje znaczny wzrost zapotrzebowania na dodatkowe miejsca dla dzieci. Poprawa sztanu istniejących placówek jest konieczna. Wielkość zapotrzebowania na miejsca w placówkach przedszkolnych będzie również uzależniona od ilości urodzeń, organizacji szkolnictwa podstawowego oraz możliwości finansowych gminy.

W gminie funkcjonuje 5 szkół podstawowych, do których uczęszczało w roku szkolnym 2010/2011 - 627 uczniów.

Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Siennej, 6 oddziałów 91 dzieci;

Szkoła Podstawowa im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Lipowej; 13 oddziałów - 189 dzieci

Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Słotwinie; 6 oddziałów - 103 dzieci

Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Leśnej, 8 oddziałów - 135 dzieci

Szkoła podstawowa w Twardorzecze mi Marii Konopnickiej 6 oddziałów 109 dzieci

Zagęszczenie izb lekcyjnych wynosiło w omawianym roku szkolnym 16 uczniów a nauka odbywała się na jedną zmianę.

W związku z planowaną dalszą reformą szkolnictwa, należy liczyć się w najbliższych latach ze zwiększonym zapotrzebowaniem w gminie na dodatkowe pomieszczenia do nauki.

Na obszarze gminy funkcjonuje Gimnazjum im. Jana Pawła II w Twardorzecze.

W gimnazjum standard obsługi uznaje się za zadowalające (do 24 uczniów w jednej klasie).

Na obszarze gminy nie ma innych szkół. Nauczanie ponad gimnazjalne dzieci z obszaru gminy kontynuują w Żywcu lub w Bielsku Białej.

Generalnie standard zaspokojenia potrzeb w szkolnictwie podstawowym i ponadpodstawowym, mierzony zagęszczeniem pomieszczeń do nauki, w Gminie Lipowa jest zadowalający i wyższy niż przeciętnie we wsiach województwa śląskiego i podobny jak w gimnazjach wiejskich województwa.

Zapotrzebowanie na dodatkowe pomieszczenia do nauki w szkołach będzie zależało od potrzeb społecznych i polityki resortu edukacji.

Kultura

Do placówek kultury w omawianym terenie zalicza się:

- Gminną Bibliotekę Publiczną w Lipowej wraz z dwoma filiami w Leśnej i Twardorzecze
- kluby sportowe
  - Ludowy Klub Sportowy Leśna
  - Gminny uczniowski klub sportowy Sukces w Lipowej
  - Uczniowski klub sportowy Ajax w Leśnej
- izby regionalne
  - Izba regionalna znajduje się w budynku gospodarczym Wandy i Władysława Bułków.
  - izba regionalna w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Twardorzecze.
- stowarzyszenia
  - Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Lipowa
- działające organizacje :
  - Regionalny Zespół pieśni i tańca „Lipowianie”
  - Młodzieżowa Orkiestra Dęta przy OSP Lipowa
  - Beskidzkie Stowarzyszenie Motorowe w Lipowej
  - Koło Gospodyń Wiejskich z Lipowej
  - Koło Gospodyń Wiejskich w Siennej.
  - Koło Gospodyń Wiejskich w Słotwinie.
  - Koła Gospodyń Wiejskich w Leśnej.

Gminna Biblioteka Publiczna w Lipowej działa jako samodzielna jednostka organizacyjna instytucji kultury utrzymywana z budżetu gminy. Wchodzi w skład ogólnokrajowej sieci bibliotek publicznych. Jej główna siedziba mieści się w budynku Urzędu Gminy w Lipowej. Posiada dwie filie w Leśnej i Twardorzecze. Filia w Leśnej mieści się w budynku Przedszkola, natomiast filia w Twardorzecze w Gimnazjum. Biblioteka posiada 2 250 czytelników i około 40000 woluminów, co stanowi ok. 400 woluminów na 100 M.

Na terenie gminy zlokalizowane są 4 kościoły parafialne w tym:

- Parafia Świętego Bartłomieja w Lipowej
- Rzymskokatolicka Parafia św. Michała Archanioła w Leśnej.
- Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa Słotwina
- Rzymsko-Katolicka Parafia pw. Matki Bożej Różańcowej w Ostrem-Twardorzecze

Wskaźnik zaspokojenia potrzeb wynosi obecnie 2542 mieszkańców na jeden obiekt i uznaje się go za średni w skali powiatu i województwa. Przyszłe zapotrzebowanie na dodatkowe obiekty sakralne będzie zależało od potrzeb społecznych.

Ochrona przeciwpożarowa

Na terenie Gminy Lipowa działa 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Strażnice zlokalizowane są w 5 sołectwach, mianowicie:

- OSP Lipowa
- OSP Leśna
- OSP Słotwina
- OSP Sienna
- OSP Ostre

Łącznie dysponują 9 wozami bojowymi. Jedna strażnica ochrania średnio 2000 mieszkańców gminy. Na 1 wóz bojowy przypada w Skawicy 1129 mieszkańców. Budynki OSP posiadają na ogół średni stan techniczny.

Administracja publiczna

Do obiektów administracji publicznej zalicza się:

- Urząd Gminy Lipowa
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Posterunek Policji.

Obiekty administracyjne wyższego rzędu dla gminy Lipowa zlokalizowane są w centrum administracyjnym powiatu w Żywcu , tj:

- Starostwo Powiatowe,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Komenda Straży Pożarnej,
- Powiatowy Urząd Pracy i inne.

Potrzeby rozwoju infrastruktury społecznej w Gminie Lipowa będą w przyszłości zależały od:

- konieczności poprawy dostępności do elementarnego i podstawowego czyli gminnego poziomu obsługi,
- konieczności poprawy standardów obsługi ludności w związku z postępowaniem cywilizacyjnym,
- przyrostu ilości mieszkańców gminy oraz zmieniającej się liczby użytkowników poszczególnych rodzajów usług wynikającej z przemian struktury demograficznej oraz rozwoju na obszarze gminy funkcji mieszkaniowej i turystyczno-rekreacyjnej .

Władze Gminy winny zmierzać w swej polityce do:

- zapobiegania spadkowym trendom w obsłudze ludności,
- wyrównywania dysproporcji wyposażenia i korzystnego rozmieszczenia przestrzennego urzędów usług elementarnych i podstawowych,
- właściwego rozwoju i podniesienia atrakcyjności centrum usługowego gminy oraz wzbogacenia o obiekty wyższej specjalizacji (obiekty obsługi finansowej, ubezpieczeniowej, prawniczej),
- wzbogacenia rzeczowego usług związanych z pojawianiem się nowych potrzeb ludności i zmian stylu życia.

Docelowo widzi się potrzebę podniesienia standardów obsługi ludności w zakresie:

a) edukacji i wychowania poprzez:

- poprawę dostępności do opieki przedszkolnej, poprzez utworzenie nowych placówek dla obsługi wszystkich wsi gminy np budowę nowych obiektów przedszkoli lub adaptację istniejących obiektów na cele przedszkolne,
- utrzymanie warunków nauczania w szkołach podstawowych i dalsze wyposażanie obiektów w urządzenia sportowe i informatyczne,

b) kultury poprzez:

- dalszą poprawę dostępności do placówek bibliotecznych ,
- zapewnienie odpowiedniego standardu dla prowadzenia działalności organizacji i stowarzyszeń prowadzących działalność kulturalną,
- stworzenie możliwości lokalizacji klubów środowiskowych i świetlic wiejskich dla młodzieży i starszych.

c) ochrony zdrowia i opieki społecznej poprzez:

- zabezpieczenie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej ludności gminy poprzez uzyskanie powierzchni dla nowych gabinetów lekarskich w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców w tym zakresie.

d) sportu poprzez:

- wyrównanie dysproporcji w wyposażeniu poszczególnych sołectw w różnego typu obiekty w tym nastawionych na obsługę mieszkańców, wczasowiczów i turystów (np. boisk sportowych, placów zabaw, tras i urządzeń sportowych itp.),
- budowa basenu sportowego, kortów tenisowych dla obsługi lokalnych użytkowników, jak również turystów.

7. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

7.1. Zagrożenie powodziowe

Na terenie gminy Lipowa potoki Leśnianka, Kalna i Kalonka oraz potoki Stawki i Czarny stwarzają zagrożenie powodziowe w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Dotyczą wyłącznie koryta potoku i terasy zalewowej i nie są zagrożeniem dla terenów zabudowy. W 2004 roku RZGW w Krakowie wykonał opracowanie pt. „Studium określające granice obszarów zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Soły”. Na rysunkach studium zostały oznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczone w oparciu o zasięg zalewu wodami powodziowymi Q1%. Ponadto na rysunku studium wrysowano zasięg zalewu wodami Q0,2%.

7.2. Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych

Budowa geologiczna, warunki klimatyczne oraz morfologia terenu powodują, iż jest to obszar podatny na ruchy geodynamiczne. Flisz sprzyja powstawaniu tego typu zjawisk jak: spłukiwanie i spęływanie glin, iłów, gleb nasyconych wodą, spływów gruzowych i gruzowo-błotnych, oraz osuwisk. Problem zjawisk geodynamicznych nasilił się wraz ze zwiększeniem w ostatnich latach katastrofalnych zjawisk spowodowanych warunkami meteorologiczno- hydrologicznymi. Na obszarach górskich, najgroźniejsza jest nie tylko ilość opadów, ale również ich charakter i rozłożenie w czasie. W Karpatach fliszowych występuje największa ilość osuwisk w skali kraju. Dodatkowym elementem sprzyjającym ich powstawaniu jest stosunkowo młody wiek gór, widoczny w stromych zboczach i dużych spadkach terenów.

Rezultatem urozmaiconej budowy geologicznej na terenie gminy i związanej z nią bogatej rzeźby terenu jest występowanie terenów osuwiskowych i predysponowanych do osuwania. Obszar gminy Lipowa objęty jest badaniami osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w ramach Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej, który realizowany jest przez Państwowy Instytut Geologiczny. Na terenie gminy występują osuwiska o różnym stopniu aktywności: aktywne okresowo, nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami masowymi. Zostały one oznaczone na rysunku ekofizjografii. W większości są one zlokalizowane na obszarach leśnych poza terenami zabudowy. Część z nich występuje na terenach istniejącej zabudowy, głównie mieszkaniowej. W sąsiedztwie kompleksów leśnych w miejscowości Słotwina występują obszary zagrożone osuwiskami nieaktywnymi oraz obszary zagrożone ruchami masowymi.

Obszary zagrożone osuwiskami aktywnymi okresowo, obszary zagrożone osuwiskami nieaktywnymi oraz obszary zagrożone ruchami masowymi występują również na terenach istniejącej zabudowy w miejscowości Lipowa. Ponadto niewielkie obszary zagrożone osuwiskami nieaktywnymi znajdują się poza terenami zabudowanymi, na zboczach dolin potoków w miejscowości Lipowa i Sienna.

Źródłami przekształceń powierzchniowej warstwy ziemi są zarówno czynniki naturalne jak i antropogeniczne. Do głównych czynników naturalnych należy zaliczyć: erozję wodną, wietrzną lub mechaniczną, natomiast do czynników antropogenicznych wywołanych działalnością człowieka: wydobywanie kopalin, niwelacje dla potrzeb inwestycji oraz gospodarczą działalność w środowisku prowadząca do uaktywnienia naturalnych procesów. Na rysunku ekofizjografii oznaczono również tereny niekorzystne do zabudowy, położone na stokach o nachyleniu od 8 do 12%.

Powódzie powodują nasilenie działalności erozyjnej i powstanie wielu zniszczeń infrastruktury komunikacyjnej (podmywanie dróg, niszczenie mostów, przepustów itp.)....

8. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na obszarze gminy ochroną prawną w zakresie ochrony przyrody objęte są: rezerwat przyrody „Kuźnie”, pomniki przyrody, Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, obszar Natura 2000 PLH240005 Beskid Śląski. Ponadto ze względu na walory przyrodnicze wyznaczono obszary cenne przyrodniczo.

Na terenie gminy znajduje się jeden rezerwat przyrody nieożywionej „Kuźnie” i pięć pomników przyrody. Rezerwat powołany został dla zachowania i ochrony tworów przyrody nieożywionej, zgrupowań wychodni skalnych i jaskiń oraz fragmentów dolnoregłowego lasu jodłowo-świerkowego. Ponadto

Obszary leśne gminy są prawnie chronione i należą do utworzonego Rozporządzeniem Wojewody Bielskiego Nr 10/98 w dniu 16 czerwca 1998 r. Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego; na jego terenie do czasu opracowania planu ochrony parku obowiązują stosowne ograniczenia i zakazy wynikające z art. 24 ustawy o ochronie przyrody.

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego na terenie gminy Lipowa zajmuje zachodnią część obszaru w całości porośnięty lasem z dwoma wyróżniającymi się pasmami Beskidu Śląskiego: Stożka i Czantorii oraz Babiej Góry. Na terenie gminy Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego zajmuje 3146 ha, otulina posiada powierzchnię 807 ha.

Rezerваты przyrody

Na obszarze gminy Lipowa znajduje się rezerwat przyrody Kuźnie. Jest to rezerwat przyrody nieożywionej, pow. 7,22 ha, Zarz. MOŚZNiL, MP nr 5, poz.46. Rezerwat położony jest na terenie wsi Twardorzeczka, na wysokości 800 do 1010 m n.p.m. Rezerwat powołany został dla zachowania zgrupowania osuwisk skalnych, form skałkowych, jaskiń oraz drzewostanu świerkowego porastającego południowo-wschodnie stoki góry Morońka (1021 m n.p.m.) w Beskidzie Śląskim. Osobliwością przyrodniczą rezerwatu są osuwiska bloków skalnych występujące w dolnej i środkowej części rezerwatu, natomiast w części górnej charakterystyczna jest obecność wychodni skalnych w postaci ambon oraz baszt, występujących pojedynczo lub tworzących skupiska. Ogółem znajduje się tutaj 10 wychodni skalnych w formie ambon (grupa skalna złączona swoimi podstawami i blokami ze stokiem góry), 2 w kształcie baszt (duża forma skalna, wolnostojąca w kształcie bryły) oraz liczne blokowiska i bloki skalne. Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 5 jaskiń

(Chłodna, Pod Balkonem, Niska, W trzech kamieniach, w Morońce) i 2 schronisk skalnych, głównie pochodzenia osuwiskowego. Największe z jaskiń to: Jaskinia Chłodna (długość 117 m, głębokość 17 m) oraz Jaskinia Pod Balkonem (długość 45 m, głębokość 10 m), które objęte są ochroną pomnikową od 1993 roku.

Podłoże geologiczne na terenie rezerwatu tworzą piaskowce warstw godulskich, z wkładkami zlepieńców o otoczkach dochodzących do 20 cm, określane również mianem zlepieńców z Malinowskiej Skały.

Teren rezerwatu porasta zbiorowisko dolnoregłowego boru jodłowo-świerkowego *Abieti-Piceetum montanum*, z dominującym w warstwie drzew świerkiem (*Picea abies*) i domieszkami jodły (*Abies alba*), buka (*Fagus sylvatica*), jaworu (*Acer pseudoplatanus*). W warstwie runa występują gatunki o niewielkich wymaganiach siedliskowych: borówka czarna (*Vaccinium myrtillus*), trzcinnik leśny (*Calamagrostis arundinacea*), śmiełek pogięty (*Deschampsia flexuosa*) i narecznica szerokolistna (*Dryopteris dilatata*). Ciekawostką florystyczną rezerwatu jest występowanie roślinności naskalnej z takimi gatunkami jak paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*) i zanokcica skalna (*Asplenium trichomanes*).

Na terenie rezerwatu faunę reprezentują lis (*Vulpes vulpes*), borsuk (*Meles meles*) oraz jeleń (*Cervus elaphus*). Jeśli mamy bardzo dużo szczęścia możemy natknąć się również na wilka (*Canis lupus*).

Pomniki przyrody

Na obszarze gminy Lipowa znajdują się następujące pomniki przyrody:

- lipa drobnolistna - 2 szt. (*Tilia cordata*) - nr rej. 202, Decyzja PWRN w Krakowie nr RL-op 8311/85/68 z 13.04.1968r. 9 (Lipowa, przy drodze Żywiec-Lipowa, obok krzyża przydrożnego przy posesji nr 375),
- lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) – nr rej. 223, Decyzja PWRN w Krakowie nr RL-op 8311/137/68 z 26.04.1968r. (Leśna, na prywatnej posesji obok zabudowań gospodarczych),
- Malinowska Skała (6x14x5 m; 1150 m n.p.m.), nr rej. 277, Decyzja nr 0138/38/77 Wojewody Bielskiego w sprawie uznania za pomnik przyrody okt 1.2 (Dz. Urz. z 1977r. Nr 4, poz. 67), (wychodnia skalna tzw. "Malinowska Skała", w Nadleśnictwie Węgierska Górka, Leśnictwo Lipowa),
- Jaskinia „Chłodna”, nr rej. 352, Rozporządzenie nr 1/93 Wojewody Bielskiego z 23.04.1993r. (Dz. Urz. Woj. Bielskiego z 1993r. nr 5 poz. 31), (Twardorzeczka, połud.- wsch. stoki Muronki, w obrębie osuwiska na terenie rezerwatu „Kuźnie”),
- Jaskinia „Przed Balkonem”, nr rej. 353, Rozporządzenie nr 1/93 Wojewody Bielskiego z 23.04.1993r. (Dz. Urz. Woj. Bielskiego z 1993r. nr 5 poz. 31), (Twardorzeczka, powyżej jaskini Chłodnej, na wysokości 915 m n.p.m. 80 m na płd. – Zach. od ambony skalnej o wys. ok. 10m na terenie rezerwatu „Kuźnie”.

Park Krajobrazowy

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego został utworzony Rozporządzeniem Nr 10/98 Woj. Bielskiego z 16 dnia czerwca 1998r (Dz. Urz. Woj. Bielskiego z 1998r nr 9, poz. 110).

Powierzchnia Parku wynosi 38 620 ha; położony jest na obszarze gmin: Bielsko-Biała, Brenna, Buczkowice, Goleszów, Istebna, Jaworze, Lipowa, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Szczyrk, Ustroń, Węgierska Górka, Wilkowice i Wisła. Park jest obszarem chronionym ze względu na szczególne wartości przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Beskidu Śląskiego, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego.

Wschodnia granica Parku przebiega na terenie gminy Lipowa i w jej sąsiedztwie w następujący sposób: „osiąga dolinę potoku Wieśnik, przecina drogę jezdnią ze wsi Radziechowy oraz potok i dalej wzdłuż granicy lasu biegnie w kierunku północnym, a potem północno-zachodnim aż do miejsca, gdzie zaczynają się pierwsze zabudowania wsi Twardorzeczka, przed tymi zabudowaniami łączy się z granicą administracyjną gmin Radziechowy-Wieprz i Lipowa, dalej biegnie wzdłuż tej granicy aż do momentu, gdy skręca ona w górę doliny potoku Twardorzeczka, od tego miejsca biegnie po drogach śródpolnych w odległości 300 m na południowy-zachód od drogi jezdnej Ostre-Twardorzeczka, następnie dochodzi do doliny potoku Leśniaka, gdzie przecina ten potok, a następnie na drogę jezdnią prowadzącą w górę doliny Leśniarki pozostawiając poza Parkiem zabudowania leśnictwa, dochodzi do krawędzi lasu i zachowując generalnie kierunek północny przecina dolinkę potoku Wieśnik nad Lipową Górną, i dalej często się załamując zgodnie z przebiegiem granicy rolno-leśnej osiąga dolinę potoku Kalonka tuż powyżej zabudowań Osiedla Podlas, przecina drogę jezdnią i potok omijając zabudowania wspomnianego przysiółka od południowego, a potem północnego-zachodu biegnie

trzymając się granicy lasu prawie wprost w kierunku północnym przecinając niezabudowaną dolinę potoku Poddzielec, osiąga granicę administracyjną gmin Lipowa, Buczkowice i Szczyrk na południe od doliny Potoku Granicznego, dalej zachowując generalnie ten sam kierunek i prowadząc wzdłuż granicy lasu omija zabudowania górnej części wsi Godziszka”.

Wokół Parku utworzono strefę ochronną, zwaną „otuliną” o powierzchni 22285 ha, obejmującą części obszarów gmin: Bielsko-Biała, Brenna, Buczkowice, Goleszów, Istebna, Jasienica, Jaworze, Lipowa, Radziechowy-Wieprz, Skoczów, Szczyrk, Ustroń, Wilkowice i Wiśla. Celem utworzenia otuliny jest zachowanie harmonijnego krajobrazu oraz zabezpieczenie Parku przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody Bielskiego, w celu zapewnienia warunków dla właściwych form ochrony i kształtowania środowiska, przy równoczesnym rozwoju funkcji dydaktyczno-naukowych, turystycznych i rekreacyjnych, na terenie Parku i jego otuliny obowiązuje stosowanie następujących ogólnych zasad i kierunków działania:

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.
2. Ochrona środowiska i krajobrazu przed:
  - zakłóceniami stosunków wodnych,
  - degradacją gleb i szaty roślinnej,
  - zanieczyszczeniami powietrza,
  - zakłóceniami harmonii w krajobrazie.
3. Czynna ochrona środowiska poprzez:
  - likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska,
  - prawidłową politykę przestrzenną,
  - utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych,
4. Prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej w sposób umożliwiający realizację celów wymienionych w § 1 rozporządzenia.

Wschodnia granica otuliny Parku przebiega przez obszar miasta Bielsko-Biała ulicami Wapienicka, Antyczną, Jeżynową, Karpacką, Młodzieżową, Olszówki i Bystrzańską aż do drogi krajowej nr 942 Bielsko – Wiśla (obecnie droga wojewódzka). Dalej granica biegnie wzdłuż tej drogi do skrzyżowania z drogą wojewódzką (obecnie droga powiatowa) w centrum miejscowości Buczkowice. Od tego skrzyżowania nadal na południe granica prowadzi wzdłuż dróg wojewódzkich Buczkowice - Lipowa i Lipowa - Radziechowy.

Obszary przyrodniczo cenne

Na terenie gminy znajdują się obszary przyrodniczo cenne: Kościelec, Stary Bór, Dolina potoku Leśnianka, Żarnówka, Turzycowisko, Kalonka, Biała, Młaka nad potokiem Malinowskim, Łukaszne, Leśnianka, Łąka nad Wieśnikiem oraz Storczyk i Skałka w Leśnej.

Obszar „Kościelec” o powierzchni 8,28 ha położony (w pododdziale 50b, 50c, 50d, 51c, 51d, 52a, 52b pomiędzy oddziałami 50 i 51, obejmuje szczyt Kościelec w przedziale wysokości 850 – 1019,3 m n.p.m. dla ochrony wychodni skalnych i jaskiń usytuowanych w szczytowych partiach Kościelca w Beskidzie Śląskim. Planuje się objęcie tego obszaru ochroną prawną i stworzenie rezerwatu, którego celem jest ochrona ze względów naukowych, dydaktycznych i społecznych wychodni skalnych i jaskiń usytuowanych w szczytowych partiach Kościelca. Stwierdzono tu występowanie 15 okazałych wychodni skalnych. Największa ambona (XI) 8m oraz baszta z „oknem” o wysokości 3,6m. Jest ona jedną tego typu skałą w Beskidzie Śląskim.

Dla dalszej ochrony najwyższych wartości zasobów przyrodniczych gminy zaprojektowano rezerwat leśny „Stary Bór” o powierzchni 20,22 ha w pododdziale 58b, 58c, 58d, 58f, 58g, 59g, położony w górnej części doliny potoku Leśnianka na terenie

źródłiskowym dla ochrony 200 - letniego starodrzewia świerka i buka z domieszką jodły i jawora. Ochroną prawną ma być objęty jeden z ostatnich w Beskidzie Śląskim naturalny 200-letni starodrzew, stanowiska urdzika karpackiego, młaka i zbiorowiska ziołoroślinne (w tym tojadu mocnego, ostoi głuszca (Polska Czerwona Księga). Na obszarze tym występuje 106 gatunków roślin naczyniowych. Spośród nich ochronie ścisłej podlegają: podrzeń żebrowiec, widłak jałowcowaty, tojad mocny, parzydło leśne, omieg górski, ciemiężycza zielona, kukułka Fucha. Ochroną częściową objęte są tylko dwa gatunki: kopytnik pospolity (pojedyncze skupienia występują w kwaśnej buczynie górskiej) i goryczka trojeściowa – dość częsta na tym terenie. Na wyróżnienie zasługują również starzec kędzierzawy, który jest nielicznym gatunkiem w Karpatach i rośnie w młace. Gatunki chronione i rzadkie występują tu w najwilgotniejszych miejscach wzdłuż potoków, dlatego tak ważna dla ich zachowania jest naturalna zabudowa biologiczna potoków w postaci powolnych kłód.

Na obszarze potoku Leśnianka planuje się powstanie zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Dolina Potoku Leśnianka”. Górna część Leśnianki otoczona jest osuwiskiem. Z licznymi wychodniami (głównie łupków), natomiast dolne jej koryto jest szerokie, a brzegi zajmuje rozległe zwirowisko. Występują tu naturalne lasy liściaste głównie nadrzeczna olszyna górską. Niewielkie połacie zajmują nasadzenia sosny i świerka. Zbiorowiska nieleśne tworzą łąki świeże i wilgotne (obejmują największe powierzchnie), a także zespół podagrycznika pospolitego i lepiężnika różowego oraz zbiorowiska z parzydłem leśnym. Liczne gatunki chronione na tym obszarze to: orlik pospolity – stanowisko największe w obrębie Lipowa, a także pierwiosnka wyniosła, kopytnik pospolity przytulia (marzanka) wonna – występujące w olszynie nadrzecznej. Natomiast w zaroślach można spotkać kruszynę pospolitą i kalinę koralową.

Obszary cennie przyrodniczo na terenie gminy są również ważnym czynnikiem powstania w przyszłości form ochrony przyrody w postaci użytków ekologicznych oraz stanowisk dokumentacyjnych. Do obszarów tych należą:

- „Żarnówka” zajmuje fragment doliny potoku Żarnówka o ekspozycji południowej, położony jest w jego dolnej części. Ochronie ma podlegać zespół koniczyny pociętej i rzepika pospolitego o dużych walorów estetycznych. Rosną tu gatunki, które posiadają nieliczne stanowiska na terenie Gminy Lipowa. Należą do nich: cieciorka pstra, szalwia okrągowa, szelężnik większy, wilżyła bezbronna, koniczyna pogięta.
- „Turzycowisko” położony jest w Dolnej Lipowej, nad potokiem Wiśnik na wysokości Zakładu Zootechnicznego. Przedmiotem ochrony jest łąka górską z mieczykiem dachówkowatym.
- „Kalonka” usytuowany jest nad gajówką Kalonka. Reprezentuje fragment górskiej łąki z mieczykiem dachówkowatym i pas zarośli z jeżyną fałdową oraz ożanką nierównoząbkową.
- „Biała” zajmuje teren powyżej drogi biegnącej wzdłuż Potoku Malinowskiego a poniżej Lasu Biała. Ochrona dotyczy tu łąki górskiej z mieczykiem dachówkowatym.
- "Młaka nad Potokiem Malinowskim" obejmuje eutroficzną młakę górską z wełnianką wąskolistną i ściśle chronioną Kukułką (storczykiem) szerokolistną. Występuje ona nad Potokiem Malinowskim.
- „Łukaszne” znajduje się za leśniczówką Łukaszne. Przedmiotem ochrony jest tu łąka górską z mieczykiem dachówkowatym,
- „Leśnianka” – gdzie stworzenie stanowiska dokumentacyjnego ma na celu ochronę malowniczego fragmentu potoku Leśnianka wraz z jego wyeksponowanymi warstwami skalnymi i licznymi progami wodospadowymi. Nadleśnictwo Węgierska Górka wytyczyło wzdłuż tego odcinka potoku ścieżkę dydaktyczną.

Rośliny objęte ochroną

Na terenie gminy Lipowa i w jej najbliższym sąsiedztwie występują 30 gatunków roślin, objętych ochroną prawną. Do gatunków objętych ochroną ścisłą należą:

- Podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*) — pospolicie w świerczynach i kwaśnych buczynach.
- Paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*) — „Kuźnie”, projektowany rezerwat „Stary Bór”, projektowany rezerwat „Kościelec”, Hala Ostre.
- Widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*) — w świerczynach i kwaśnych buczynach — projektowany rezerwat „Stary Bór”.
- Widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*) — Hala Ostre.
- Widłak wroniec (*Huperzia selago*) – rzadko, „Stary Bór”, stoki Skrzycznego.
- Orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*) – zarośla nad Leśnianką, polana Kalna, polana Przystop.
- Tojad mocny (*Aconitum firmum* ssp. *firmum*) — obszary źródliskowe w Beskidzie Śląskim, schodzi wzdłuż potoków do Kotliny Żywieckiej.
- Tojad morawski (*Aconitum firmum* ssp. *moravicum*)⁴ — endemit Karpat Zachodnich, występujący wyłącznie na terenie Beskidów Śląskiego, Żywieckiego, oraz w Małej Fatrze, Tatrach Zachodnich, Tatrach Niżnych i w Beskidach Morawsko-Śląskich na terenie Słowacji. Beskid Śląski, j.w.
- Parzydło leśne (*Aruncus sylvestris*) - pospolicie na stokach nad potokami.
- Wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*) — pojedyncze okazy spotykane są w lasach grądowych, Palenica, okolice leśniczówki Skrzyczne.
- Pokrzyk wilcza jagoda (*Atropa belladonna*) — zarośla, polana .
- Dziewięsił bezłodygowy (*Carlina acaulis*) _ pospolicie na suchych łąkach i przydrożnych skarpach.
- Omieg górski (*Doronicum austriacum*) — rozproszony w sąsiedztwie cieków wodnych w Beskidzie Śląskim (Malinowski Potok, Leśnianka)
- Ciemniźnica zielona (*Veratum lobelianum*) — projektowany rezerwat „Stary Bór”.
- Lilia złotogłów (*Lilium martagon*) – rzadko występuje w zaroślach (Twardorzeczka).
- Podkolan biały (*Platanthera bifolia*) — rzadko na łąkach (Ostre, Twardorzeczka).
- Mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*) — pospolicie na łąkach Beskidu Śl.
- Storczyk męski (*Orchis mascula*) — wzniesienia wapienne w Ostrem, na łąkach.
- Kukułka Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*) – rzadko w młakach i na wilgotnych łąkach
- Kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*) – dosyć często na wilgotnych łąkach
- Gółka długoostrogowa (*Gymnadenia conopsea*) – pojedyncze okazy (nad Potokiem Malinowskim)
- Listera jajowata (*Listera ovata*) — dolina Leśnianki.

Do gatunków objętych ochroną częściową należą:

- Kopytnik pospolity (*Asarum europaeum*) - pospolicie w żyznych lasach liściastych
- Pierwiosnka wyniosła (*Primula elatior*) – pospolicie na łąkach i brzegach lasów
- Goryczka trojeściowa (*Gentiana asclepiadea*) – często spotykany na obrzeżach lasów, głównie w Beskidzie Śląskim.
- Marzanka wonna (*Galium odoratum*) – pospolicie w żyznych lasach liściastych.
- Kalina koralowa (*Viburnum opulus*) – pospolicie w lasach i zaroślach
- Kruszyna pospolita (*Frangula alnus*) – gatunek pospolity w zbiorowiskach leśnych i zaroślach
- Naparstnica purpurowa (*Digitalis purpurea*) — rozproszony na terenie gminy, głównie w Beskidzie Śląskim.
- Naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora*) — rozproszony, najliczniej w Twardorzeczce, również w dolinie Leśnianki.

Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 PLH240005 "Beskid Śląski" położony jest w masywie Beskidu Śląskiego, z niewielkimi fragmentami w obrębie Pogórza Śląskiego i w Kotlinie Żywieckiej. Trzon obszaru tworzą dwa pasma górskie: Stożka i Czantorii oraz Baraniej Góry. Występuje tu szereg malowniczych form skalnych, takich jak: progi i wodospady w dolinach potoków, liczne formy skałkowe oraz różnorodne formy osuwiskowe powierzchniowe i podziemne. Najbardziej znaną i najgłębszą jaskinią Beskidu Śląskiego jest jaskinia Malinowska (Ondraszka) o dł. 230,5 m i głębokości 22,7 m. Z północno-zachodnich stoków Baraniej Góry, na wysokości 1100 m, wypływają źródła Czarnej Wisielki. Lasy, to głównie sztuczne monokultury świerkowe. Naturalny las jodłowo-bukowo-świerkowy w wieku ok. 200 lat zachował się tylko na północno-zachodnich stokach Baraniej Góry. Tereny położone na Pogórzu Śląskim i w Kotlinie Żywieckiej są miejscem występowania bardzo rzadkich w regionie muraw kserotermicznych. Na terenie gminy Lipowa znajduje się wschodnia część obszaru.

Obszar Natura 2000 PLH240005 Beskid Śląski posiada duże znaczenie dla zachowania bioróżnorodności. Zidentyfikowano tu 17 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród nich jednymi z cenniejszych są zachowane fragmenty lasów o charakterze naturalnym (północno-wschodnie stoki Baraniej Góry). Masyw Baraniej Góry jest centrum występowania w Polsce dolnoregłowego boru na torfie Bazzanio-Piceetum, jednej z form siedliska 91D0. Obszar jest też jednym z centrów występowania dolnoregłowego boru jodłowo-świerkowego (dolnoregłowa forma siedliska 9140); występuje tu unikatowy ekotyp tzw. świerka istebniańskiego. Na terenie północnej części Beskidu Śląskiego (ze względu na: chłodny i wilgotny klimat, dużą ilość opadów oraz strome, pokryte rumoszem skalnym stoki) rozwijają się dość licznie lasy jaworowe z miesięcznicą trwałą Lunario-Aceretum (9180). Znacznym zróżnicowaniem wyróżnia się także roślinność nieleśna, w tym szczególnie interesujące są murawy kserotermiczne na górze Tuł. Beskid Śląski charakteryzuje się największą liczbą jaskiń i schronisk skalnych (siedlisko 8310) w obrębie polskich Karpat Zewnętrznych. Tutaj też znajduje się największa z tych jaskiń - jaskinia w Trzech Kopcach o długości 947,5 m. W obszarze liczne są wychodnie skalne, na których wykształcają się zbiorowiska szczelin skalnych (kod 8220).

Stwierdzono tu 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to ostoja fauny typowej dla puszczy karpackiej. Na obszarze odnaleziono też liczne stanowiska rzadkich i zagrożonych roślin oraz bezkręgowców. Jest tu jedno z 4 stanowisk tojadu morawskiego w Polsce i jeden z 4 rejonów występowania locji karpackiej. Z początkiem XX wieku stwierdzono tu jedno z 3 znanych w Polsce stanowisk konarka tajgowego *Phryganophilus ruficollis*, ale od tego czasu brak potwierdzenia jego obecności.

Typy siedlisk znajdujących się na terenie obszaru Natura 2000, zgodnie ze standardowym formularzem danych sporządzonym dla tego obszaru podano w załączniku do ekofizjografii.

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne są to struktury przestrzenne umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi i ukierunkowujące przepływ materii i informacji biologicznej (ekologicznej) w krajobrazie. Powinny one zapewniać przede wszystkim połączenia między terenami stanowiącymi podstawowe siedliska dla zwierząt. Obszary leśne i doliny rzeczne tworzą korytarze ekologiczne umożliwiające przemieszczanie zwierząt w skali kraju i kontynentu. Często są to jedyne drogi rozprzestrzeniania gatunków i swobodnego przepływu genów między populacjami.

Na terenie gminy znajdują się: obszar węzłowy o znaczeniu krajowym - tereny leśne Beskidu Śląskiego, objęte Obszarem Natura 2000. Obszar węzłowy charakteryzuje się dużą różnorodnością biologiczną i krajobrazową oraz posiada korzystne uwarunkowania geomorfologiczne i hydrologiczne ze względu na zachowanie siedlisk i ostoi gatunków o znaczeniu krajowym. Ponadto można wyróżnić korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym; są to doliny rzek: Leśnianki, Żarnówki, Kalnej i Kalonki.

Ochrona wartości kulturowych

Układy przestrzenne wsi przedstawiają różny stopień zachowania pierwotnych postaci osiedleńczych. W oparciu o stopień czytelności formy pierwotnej w krajobrazie poszczególnych wsi, przeprowadzona została ocena wartości zachowanych układów przestrzennych na podstawie opracowania. J. Bogdanowskiego, w której wyróżniono postać:

- modelową – prezentującą stan zachowania zbliżony do formy pierwotnej; przykłady: Sienna, Lipowa – Dwór,

- historyczną – przekształconą nawarstwieniami historycznymi, okresów nowożytnego i nowoczesnego, przede wszystkim układami rozrzuconymi, przysiółkowymi w odmianie łańcuchowej oraz rozproszonymi w odmianie jednodworczej, z wyraźną przewagą form pierwotnych (Leśna Stara, Lipowa Stara (część zachodnia)),

- tradycyjną – przekształconą nawarstwieniami okresu nowożytnego i nowoczesnego, przede wszystkim układami rozrzuconymi, przysiółkowymi w odmianie łańcuchowej i kupowej i rozproszonymi w odmianie jednodworczej oraz współczesnymi w typie urbanizacyjnym w odmianie osiedlowej wielodrożnej i szeregowej, przy zachowaniu równowagi form tradycyjnych i współczesnych (Ostre, Leśna Nowa);

- przekształconą nawarstwieniami historycznymi oraz współczesnymi o dominującej nowej zabudowie rozwiniętej na kanwie dawnego, mniejszego układu osadniczego (Lipowa-dział, Lipowa-Podzielec, Słotwina, Twardorzeczka);

- współczesną – rozwijającą się na kanwie tradycyjnego rozłogu w obrębie obszarów dawniej nie zabudowanych (Lipowa-Brzeziny).

Przeprowadzona ocena wartości układów przestrzennych wsi wykazała, że obszar gminy zagrożony jest postępującą degradacją zasobów kulturowych. Stan ten spowodowały niekorzystne zmiany urbanizacyjne zniekształcające obraz historycznego regionalizmu krajobrazowego. Weryfikacja spisu zabytków architektury i budownictwa figurujących w ewidencji Państwowej Służby Ochrony Zabytków pozwala stwierdzić, że wiele obiektów w rejonach zabudowy siedliskowej wsi zostało wyburzonych i przebudowanych, zaś duża liczba budynków (zwłaszcza opuszczonych lub nieużytkowanych) jest w złym stanie technicznym. Tendencja do eliminowania zabudowy tradycyjnej, miała w obrębie poszczególnych wsi charakter żywiołowy, a jej nasilenie przypadało na lata 1960-1980. W miejscach wyburzonych obiektów zabytkowych lokalizowano nowe inwestycje – najczęściej dominujące skalą, realizowane według typowych projektów przeznaczonych dla układów miejskich, o formach obcych w tradycji budowlanej regionu. Zjawisko to widoczne jest również w obrębie zabytkowych zespołów wydzielonych. Drastycznym przykładem takich chybionych inwestycji jest budynek mieszkalny o podwyższonej skali, usytuowany na osi ekspozycji widokowej kościoła parafialnego w Lipowej, przysłaniający wgląd na bryłę świątyni od strony skrzyżowania dróg lokalnych oraz wtórne usytuowanie budynku nowej plebani, o wyolbrzymionej skali i kształcie budowlanym nie harmonizującym z całością zespołu zabudowy.

Wśród zachowanych w terenie zabytków przeważającą część stanowią przykłady tradycyjnej zabudowy pochodzącej z I i II ćw. XX w. oraz nieliczne już budynki powstałe w I i II poł. XIX w. Pierwotnie tradycyjne budynki mieszkalne i inwentarskie były charakterystyczne dla zabudowy siedliskowej. Obecnie występują one zazwyczaj w rozproszeniu. Pomimo, iż w porównaniu z przeszłością jest ich stosunkowo mało, to jednak właśnie one decydują o indywidualnym charakterze i tożsamości opisywanego terenu.

9. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ŹŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

9.1. Udokumentowane złoża kopalin

Na terenie gminy brak jest udokumentowanych i zarejestrowanych złóż kopalin.

9.2. Zasoby wód podziemnych

Obszar gminy Lipowa należy do karpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu zewnętrzno - karpackiego. Wody podziemne występują tu w postaci wód szczelinowych, rzadziej szczelinowo-porowych w utworach kredy i paleogenu (głównie piaskowce i zlepieńce). Wydajności w strefach zbudowanych z piaskowców mogą osiągać do 5 m³/h, zaś w strefach z przewagą łupków z reguły nie przekraczają 2 m³/h. Głębokość zalegania zwierciadła wód podziemnych waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów na kulminacjach.

Teren gminy położony jest poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). W kierunku zachodnim znajduje się granica GZWP warstw Godula-Beskid Śląski nr 348 (poziom wodonośny występuje w kredowych warstwach fliszu), natomiast w kierunku wschodnim położony jest GZWP Dolina rzeki Soły (czwartorzędowy, związany z piaszczystymi utworami doliny rzecznej).

Na obszarze gminy brak izolacji pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu. Głębokość zwierciadła wody podziemnej w stosunku do powierzchni terenu wynosi średnio od jednego do kilku metrów. Zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny.

W obszarze Gminy Lipowa nie zostały ustanowione strefy ochronne ujęć wody w drodze stosownych zarządzeń.

10. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy Lipowa nie występują tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.

11. STAN SYSTEMU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

11.1. Komunikacja drogowa

Podstawową sieć drogowo-uliczną, w zakresie zewnętrznych powiązań lokalnych, stanowią drogi powiatowe

- Nr 1402 S Słotwina-Godziszka (klasa drogi: „Z”)
- Nr 1405 S Żywiec-Lipowa – Buczkowice (klasa drogi: „G”)
- Nr 1455 S Pietrzykowice – Lipowa – Ostre – Twardorzeczka – Leśna (klasa drogi: „Z”)
- Nr 1458 S Radziechowy – Twardorzeczka – Lipowa (klasa drogi: „Z”)

Jej uzupełnieniem jest szereg dróg gminnych oraz dojazdowych - w wielu przypadkach nie posiadających zadowalających parametrów technicznych i jakości nawierzchni, które winny być sukcesywnie modernizowane, w oparciu o parametry normatywne.

Komunikacja zbiorowa

Połączenia z Lipową utrzymują autobusy Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej oraz prywatne linie mikrobusowe.

Ocena funkcjonowania układu

Aktualny podstawowy układ drogowy w zakresie powiązań wewnętrznych i tranzytowych odpowiada potrzebom gminy.

Drogi układu uzupełniającego w wielu przypadkach nie posiadają zadowalających parametrów technicznych i jakości nawierzchni; konieczna jest ich sukcesywna modernizacja, w miarę możliwości (stosunki własnościowe) winna ona być prowadzona w oparciu o parametry normatywne.

11.2. Gospodarka wodno - ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Lipowa położona jest w zlewni rzeki Soły i zbiornika Żywieckiego.

Główne ciek wodne przepływające przez teren gminy to :

- potoki Leśnianka z Twardorzeczką dopływ rzeki Soły,
  - potok Żarnówka z ujściem do Soły tuż przed Zb. Żywieckim,
  - Wieśnik, Kalonka i Kalna dopływy rzeki Żylicy,
- oraz kilka mniejszych cieków dopływów w/w potoków.

Potoki te, oprócz potoku Twardorzeczka posiadają na terenie gminy swoje źródła. Teren gminy jest obszarem źródłiskowym, na którym występuje m.in. niezamarzające źródło nazwane „ mini Siklawą” wypływające spomiędzy skał na zboczu stoku, źródło „Siurcek”, „Głodna woda”, „Zimnik”.

Region wodny górnej Wisły do którego należy gmina Lipowa jest obszarem, w którym wskaźniki opadu i odpływu przewyższają ich średnie wartości dla obszaru Polski. Przewyższenia te są znaczne i sięgają odpowiednio 4-10 % oraz 50 - 80 %. Odpowiada to górskiemu charakterowi dorzecza i jest przyczyną wysokiego zagrożenia powodziowego. Poziom zagrożenia powodziowego w tym dorzeczu jest wyższy co najmniej o 15 % od przeciętnego zagrożenia powodziowego w Polsce. Rozległe i intensywne opady trwające kilka dni i osiągające do 200 mm/dobę (północne stoki Tatr i Beskidy) powodują szybkie i gwałtowne wezbrania.

Gminy Lipowa należy do karpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu zewnątrz karpackiego, w zasięgu fliszowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych – GZWP nr 348 – Godula (Beskid Śląski). Jest to zbiornik wydzielony w spękanych i porowatych piaskowcach gruboławicowych warstw godulskich. Wody podziemne występują tu w postaci wód szczelinowych, rzadziej szczelinowo-porowych w utworach kredy i paleogenu (głównie piaskowce i zlepieńce). Wydajności w strefach zbudowanych z piaskowców mogą osiągać do 5 m³/h, zaś w strefach z przewagą łupków z reguły nie przekraczają 2 m³/h. Głębokość zalegania zwierciadła wód podziemnych waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów na kulminacjach.

W utworach tych dominują wody wodorowęglanowo- siarczanowo-wapniowe. Przeważają tutaj wody o wysokiej jakości, na ogół nie przekraczające przepisów sanitarnych i często możliwe do konsumpcji bez uzdatniania.

Jakość rzek na terenie gminy Lipowa w 2009 r. przeprowadził Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Katowicach. Wyniki badań opublikowano we „Wstępnej ocenie stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w punktach pomiarowo-kontrolnych badanych w roku 2009”. Zgodnie z tą oceną punkty pomiarowo – kontrolne zlokalizowano poza terenem gminy Lipowa, w związku z tym do oceny rzek, posłużono się punktami zlokalizowanymi na rzece Soła oraz Koszarawa zlokalizowane w powiecie żywieckim. Ze względu na klasyfikację elementów fizyczno – chemicznych punkt na rzece Koszarawa zaliczono do klasy I – stan bardzo dobry, natomiast na rzece Soła – stan poniżej dobrego. Na klasyfikację fizykochemiczną największy wpływ miały związki z grupy

tlenowej i biogennej oraz z grupy zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych. Były to wskaźniki: fenole lotne, glin, tal, cyjanki wolne i związane, fluorki, miedź, bor i indeks olejowy.

Jakość wód podziemnych badana jest w punktach monitoringu sieci krajowej i regionalnej. Na terenie gminy Lipowa występuje jeden punkt monitoringu regionalnego o numerze 0046/R. Jakość wody występująca w rejonie GZWP 348 oznaczono jako klasę IV. Najczęściej występującymi wskaźnikami obniżającymi jakość wód w utworach fliszowych są wodorowęglany. W wodach tego poziomu parametry fizykochemiczne nie odpowiadały normom określonym dla wód do picia. Jedynym wskaźnikiem decydującym o braku przydatności wody do picia jest twardość ogólna.

Źródłem zaopatrzenia gminy Lipowa w wodę jest ujęcie powierzchniowe na potoku Kalonka, usytuowane na dopływie „bez nazwy” w km 1+450. Ujęcie to o wydajności $Q_{\max d}=117,8 \text{ m}^3/\text{d}$ zaopatruje mieszkańców wsi Słotwina oraz Lipowa Poddzialec.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 61, poz. 617 z późn. zm.) woda z ujęcia powierzchniowego w Słotwinie spełnia wymagania jakościowe.

Na terenie gminy występuje ponadto ujęcie wody – źródło Zimnik – dla potrzeb nadleśnictwa oraz ujęcie wody na potoku Leśnianka dla Browaru Żywiec.

Gmina Lipowa systematycznie prowadzi inwestycje związane z poprawą zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną oraz poprawą jej jakości.

Do zadań tych należą:

- Istniejący wodociąg w miejscowości Słotwina wykonany z rur stalowych o długości ok. 7,5km z ilością przyłączy ok. 160sztuk
- Wodociąg w przysiółku Poddzialec zasilany od strony zbiorników w Słotwinie wybudowany z rur PE o długości ok. 4km z ilością ok. 80 sztuk przyłączy.
- Budowa Sieci wodociągowej w miejscowości Sienna. Zasilanie wodociągu od strony miasta Żywca poprzez system dwóch przepompowni. Ilość wykonanej sieci ok. 12km wraz z przyłączami z rur PE. Ilość wykonanych przyłączy ok. 200sztuk.
- Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Lipowa finansowana z funduszy przedakcesyjnych „ZPORR” w latach 2005-2007. Sieć została wybudowana z rur PE o długości 57,1km oraz przyłącza 17,6km. Ilość wykonanych przyłączy 857sztuk. Zasilanie wodociągu w Lipowej jest prowadzone poprzez rurociąg tranzytowy długości 4200m z rur PE o śr. Fi160. Do dwóch zbiorników żelbetonowych o pojemności $2*150\text{m}^3$ zlokalizowanych na rzędnych wysokości 545m n.p.m. na górze Bindowa. Rurociąg tranzytowy zasilany jest z miejscowości Sienna poprzez system pompowy $3*30\text{kW}$. Przedstawionej sieci wodociągowej dla sprawnego funkcjonowania zostały zamontowane 2 hydrofornie na Podlas i na Zemankę oraz dla właściwego rozkładu ciśnienia zostały zabudowane 4 komory z reduktorami strefowymi.
- W latach 2008 – 2010 została wybudowana sieć wodociągowa na terenie miejscowości Leśna i Twardorzeczka w ramach projektu „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie” źródła finansowania Fundusz Spójności 85%, środki własne 15%. Długość wykonanej sieci wodociągowej 58,85 km. Ilość wykonanych przyłączy 826 sztuk. Wykonawcą sieci w ramach kontraktu 20a była SKANSKA S.A
- W roku 2010 rozpoczęto budowę sieci wodociągowej w Lipowej etap II finansowanego w 75% przez „PROW”. Te zadania zostały podzielone na 2 zakresy: I zakres – Słotwina Wandzle i Lipowa Bugaj sieć wodociągowa z rur PE wraz z przyłączami. Zasilanie wybudowanego wodociągu następuje poprzez wbudowaną hydrofornię w pobliżu zbiornika na Poddzielcu.

- II zakres sieci wodociągowej w Ostrym wraz z przyłączami. Po wprowadzeniu aneksu do umowy i dokonaniu zmian w projekcie zrezygnowano z budowy ujęcia wody jak i rurociągu wody surowej. Natomiast wybudowano 2 zbiorniki wyrównawcze o pojemności 50m³ oraz pompownię, która tłoczy wodę z istniejących zbiorników na Bindowej.
- W latach 2008 – 2010 rozpoczęto prace nad nowym niezależnym źródłem zasilania w wodę w całej Gminie Lipowa z ujęcia na potoku Malinowskim (pod Lipkami). W 2008 roku zabezpieczono w Starostwie Powiatowym w Żywcu dla Gminy Lipowa ok. 10l wody/sek. co daje 864m³ na dobę. W roku 2009 wystąpiono o zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obszarze ujęcia wody na potoku Malinowskim. W roku 2010 zlecono opracowanie koncepcji ujęcia wody na potoku Malinowskim co dało podwaliny pod opracowanie projektu technicznego ujęcia.

Urząd Gminy prowadzi zbiorowe zaopatrzenie w wodę na terenie dwóch sołectw tj. sołectwa Sienna i sołectwa Lipowa (oprócz przysiółków Lipowa Poddzielec i Lipowa Bugaj). Od 2012r. jest również administratorem sieci wodociągowej w miejscowości Leśna i Twardorzeczka.

Gmina, dokonuje zakupu wody z Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Żywcu.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują Spółki:

- Spółka Wodociągowa Lipowa Poddzielec,
- Spółka Wodociągowa w Słotwinie.

Aktualnie na obszarze gminy Lipowa istnieje:

- sieć magistralna o długości 4,2 km,
- sieć rozdzielcza wodociągowa o długości 57,1 km
- przyłącza o długości 17,6 km.
- 1057 gospodarstw posiada dostęp do sieci wodociągowej.

Spółka Wodociągowa w Słotwinie oraz Lipowa Poddzielec posiada ujęcie powierzchniowe na potoku Kalonka, które zaopatruje mieszkańców wsi Słotwina oraz Lipowa Poddzielec. Ujęcie to o wydajności $Q_{maxd}=117,8 \text{ m}^3/\text{d}$, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym wydanym przez Starostę Żywieckiego, jest usytuowane na dopływie „bez nazwy” potoku Kolonka w km 1+450, posiada dwa zbiorniki wyrównawcze o poj. 150 m³.

Na terenie gminy występuje ponadto ujęcie wody – źródło Zimnik – dla potrzeb nadleśnictwa oraz ujęcie wody na potoku Leśnianka dla Browaru Żywiec.

Odprowadzenie ścieków

Stan wyposażenia Gminy Lipowa w sieć kanalizacyjną jest bardzo dobry. Po wybudowaniu sieci kanalizacyjnej w latach 1995-1996 ok. 12,9km w miejscowości Sienna i podłączeniu 240 budynków.

Ścieki z terenu gminy odprowadzane były do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków typu „Eljot - 50, która została w roku 2011 przepięta do sieci ogólnospławnej z ukierunkowaniem na oczyszczalnię MPWiK w Żywcu.

W latach 2008- 2010 na terenie Gminy Lipowa wybudowano sieć kanalizacyjną w ramach projektu „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie”. Projekt jest realizowany w województwie śląskim na południu Polski, na terenie powiatu żywieckiego i obejmuje gminy: Żywiec, Węgierska Górka, Łodygowice, Radziechowy-Wieprz, Gilowice, Koszarawa, Lipowa, Milówka, Rajcza, Ujsoły, Jeleśnia.

Powierzchnia powiatu wynosi 1039,96km², zamieszkuje go 149076 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 143 mieszkańców– na 1km². Projekt umiejscowiony jest w obrębie zlewni rzeki Soły (dopływu Wisły) oraz Jeziora Żywieckiego. Dodatkowo obszar Projektu pokrywa się z obszarem Żywieckiego Beskidu Śląskiego. Tereny te cechują

znakomite walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz ukształtowanie terenu. Są one niezwykle cenne z punktu widzenia rozwoju sektora turystycznego, a szczególnie turystyki wakacyjnej. Swoim zasięgiem Projekt obejmuje 11 gmin powiatu żywieckiego o łącznej powierzchni 85,6tys.ha.

Celem projektu jest poprawa zarządzania gospodarką ściekową w tym rejonie i dostosowanie jej do standardów określonych w dyrektywach Unii Europejskiej. Realizacja Projektu pozwoli na rozbudowę systemu oczyszczania ścieków o miejscowości położone w zlewni Jeziora Żywieckiego i górnego odcinka rzeki Soły. Ograniczy to znacznie odprowadzanie ścieków bezpośrednio do wód powierzchniowych i podziemnych oraz do gleby i w konsekwencji ochroni tereny wodonośne przed zanieczyszczeniem oraz pozwoli zachować naturalny krajobraz Żywieckiego Parku Krajobrazowego.

Zakres rzeczowy budowy sieci kanalizacyjnej w Gminie Lipowa w oparciu o Projekt „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie”.

Podział na źródła finansowania:

- Fundusz Spójności – 85% ceny kontraktowej
- Środki własne – 15% ceny kontraktowej

- Kontrakt nr 20a – Budowa sieci kanalizacyjnej w Gminie Lipowa

Zadania inwestycyjne Kontraktu:

- sieć kanalizacji grawitacyjnej i tłocznej wraz z przyłączami o łącznej długości ok. 74,5 km wraz z 8 pompowniami ścieków.

Długość wykonanej sieci kanalizacyjnej przez firmę SKANSKA S.A. -90,92km

Ilość wykonanych przyłączy 1506 sztuk

- Kontrakt nr 20b – Budowa sieci kanalizacyjnej w Gminie Lipowa

Zadania inwestycyjne Kontraktu:

- sieć kanalizacji grawitacyjnej i tłocznej wraz przyłączami o łącznej długości ok. 60,5km wraz z 12 pompowniami ścieków.

Długość wykonanej sieci kanalizacyjnej przez firmę ABM Solid S.A.-. 51km

Ilość wykonanych przyłączy 700sztuk.

Reasumując na dzisiejszy dzień Gmina Lipowa ma dobrze prowadzoną gospodarkę ściekową o czym świadczy łączna długość sieci kanalizacyjnej 154,82km z ilością przyłączonych budynków 2446sztuk.

Odprowadzanie wód opadowych

Odwodnienie dróg, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowi istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

Z uzyskanych danych wynika, iż długość kanalizacji deszczowej w Gminie Lipowa wynosi ok. 5,7 km , w tym:

- o wzdłuż drogi powiatowej - granica Żywca z Gminą Lipowa, do skrzyżowania na Gruby – długość chodnika z kanalizacją deszczową wynosi 1206mb(rury PCV);
- o wzdłuż drogi powiatowej od kościoła - długość 800mb; (w tym 500mb PCV 300mb betonowe);
- o wzdłuż drogi powiatowej od Moronia do granicy z Leśną 1250m w tym kanalizacji deszczowej 1000mb;
- o wzdłuż drogi powiatowej od Lipowej centrum do gimnazjum w Twardorzeczce – długość chodnika 2400m w tym kanalizacji deszczowej 1200mb;
- o wzdłuż drogi od skrzyżowania w centrum koło szkoły podstawowej w Lipowej do drogi dojazdowej do cmentarza ok.300mb chodnika z kanalizacją deszczową (rury betonowe);
- o wzdłuż drogi powiatowej Lipowa centrum w kierunku Ostrego 1100mb chodnika w tym ok. 800mb kanalizacji deszczowej;

- o wzdłuż drogi powiatowej Ostre od kościoła w stronę Twardorzeczki 200mb kanalizacji deszczowej;
- o wzdłuż drogi gminnej na Słotwinie od strażnicy nad kaplicę ok. 200mb kanalizacji deszczowej

11.3. Elektroenergetyka

Gmina Lipowa jest zaopatrywana w energię elektryczną przez ENION Spółka Akcyjna. Na podstawie Decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 31 grudnia 2008 r. ENION GRUPA TAURON S.A. został wyznaczony na operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego na okres od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2025 r., to jest na okres obowiązywania posiadanej przez Spółkę koncesji na dystrybucję energii elektrycznej. Numer Decyzji DPE-47-94(10)/2717/2008/PJ.

Przez obszar gminy Lipowa przebiegają sieci elektroenergetyczne średniego, niskiego i wysokiego napięcia, w tym: linię napowietrzną 110 kV „Szczyrk- Żywiec”.

Według informacji ENION S.A Beskidzka Energetyka Rejon Dystrybucji w Żywcu corocznie sieć energetyczna jest rozbudowywana, dobudowywane są nowe odcinki sieci napowietrznej linii energetycznej i dobudowywane są stacje transformatorowe zarówno wysokiego jak i niskiego napięcia. Wynika to z ciągłego rozwoju terenów wiejskich i potrzeby mieszkańców posiadania dostępu do nieprzerwanych dostaw energii elektrycznej.

11.4. Gazownictwo

Obszar gminy Lipowa jest w części zgazyfikowany. Sieć gazownicza, rozdzielcza na terenie gminy ma różny stopień rozwinięcia. Zestawienie danych dotyczących infrastruktury gazowniczej, ilości odbiorców, długości sieci rozdzielczej i przesyłowej oraz zużycia gazu ziemnego na terenie gminy Lipowa zamieszczono w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	wielkość
długość czynnej sieci ogółem w km	85,2
czynne połączenia gazu do budynków mieszkalnych w szt.	1 652
ilość odbiorców gazu wg gospodarstw domowych w tym odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	904 575
zużycie gazu w tys. m ³ w tym zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys.m ³	750 577,1

System gazowniczy wymaga stałej rozbudowy . Niezbędna jest modernizacja i rozbudowa rozdzielczej sieci gazowej w nowych terenach przeznaczonych do zabudowy kubaturowej.

11.5. Ciepłownictwo

Na obszarze gminy Lipowa brak scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Na podstawie *Projektu Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe* gęstość cieplna terenów gminy nie stwarza podstaw do budowy zcentralizowanego systemu ciepłowniczego dla zabezpieczenia potrzeb cieplnych.

Potrzeby w zakresie centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej oraz technologii obiektów użyteczności publicznej, zakładów wytwórczo – usługowych oraz budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego na terenie gminy Lipowa zaspakajane są z kotłowni lokalnych. Łączna moc kotłowni wynosi ok. 2,3 MW.

Poniżej zestawiono informacje o kotłowniach lokalnych znajdujących się na terenie gminy Lipowa (dane na podstawie *Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*):

- Kotłownia Spółdzielni Kółek Rolniczych w Lipowej o mocy 720 kW opalana węglem kamiennym;
- Piec piekarski Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Lipowej o mocy 193kW opalany węglem kamiennym;
- Kotłownia Gimnazjum i Szkoły Podstawowej w Twardorzeczce o mocy 180 kW opalana gazem ziemnym;
- Kotłownia Szkoły Podstawowej w Lipowej o mocy 140 kW opalana gazem ziemnym;
- Kotłownia Szkoły Podstawowej w Siennej o mocy 120 kW opalana gazem ziemnym;
- Kotłownia Szkoły Podstawowej w Słotwinie o mocy 120 kW opalana gazem ziemnym;
- Kotłownia Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Lipowej (centralne ogrzewanie w piekarni) o mocy 116 kW opalany węglem kamiennym;
- Kotłownia hotelu (w budowie) w Lipowej o mocy 102 kW opalana gazem ziemnym;
- Kotłownia Zakładu Budowy Maszyn „Bud-Masz” o mocy 100 kW opalana węglem kamiennym;
- Kotłownia Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Lipowej (budynek administracyjny, pawilon handlowy) o mocy 93 kW opalana węglem kamiennym;
- Kotłownia Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Lipowej (pawilony handlowe) o mocy 93 kW opalana węglem kamiennym;
- Kotłownia Szkoły Podstawowej w Leśnej o mocy 70 kW opalana gazem ziemnym;
- Kotłownia w budynku wielorodzinnym w Lipowej o mocy 60 kW opalana węglem kamiennym;
- Kotłownia w budynku przedszkola i biblioteki w Leśnej o mocy 50 kW opalana gazem ziemnym;
- Kotłownia w budynku Urzędu Gminy w Lipowej o mocy 45 kW opalana gazem ziemnym;
- Kotłownia w budynku Ośrodka Zdrowia w Lipowej o mocy 45 kW opalana węglem kamiennym;
- Kotłownia w budynku świetlicy w Lipowej Brzezinach o mocy 35 kW opalana gazem ziemnym;
- Kotłownia w Domu Wczasowego „Pod Lipami” w Lipowej o mocy 35 kW opalana gazem ziemnym i węglem kamiennym;
- Kotłownia w budynku przedszkola w Lipowej o mocy 35 kW opalana węglem kamiennym.

Na terenie gminy Lipowa występują budynki o łącznej powierzchni ogrzewanej około 200 tys. m² (budynki jednorodzinne, wielorodzinne i użyteczności publicznej), dla których w *Projekcie Założeń* określa się zapotrzebowanie ciepła na około 22 MW.

Największe zapotrzebowanie ciepła w tej grupie obiektów wynika z zaspokojenia potrzeb cieplnych budynków jednorodzinnych (ok. 19 MW). W chwili obecnej gospodarstwa domowe na terenie gminy Lipowa korzystają w zdecydowanej większości z niskosprawnych palenisk węglowych opalanych węglem (około 74% udział węgla w strukturze paliwowej pokrycia potrzeb cieplnych). Zanieczyszczenia emitowane są

emitorami o wysokości około 10m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy.

W indywidualnym ogrzewnictwie funkcjonują jeszcze urządzenia grzewcze o przestarzałej konstrukcji jak kotły komorowe tradycyjne, bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa do paleniska oraz bez regulacji i kontroli powietrza wprowadzanego do procesu spalania, o sprawności średniorocznej wynoszącej ok. 50%. W starych nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej jakości węgiel niesortowany, a często tak że różnego rodzaju materiały odpadowe i odpady komunalne.

11.6. Telekomunikacja

Na obszarze gminy istnieje sieć teletechniczna, która zaspokaja zapotrzebowanie na usługi telekomunikacyjne. Sieci teletechniczne wykonane są przeważnie jako linie napowietrzne. Obszar częściowo objęty jest zasięgiem obsługi telefonii bezprzewodowej.

Istniejąca sieć teletechniczna zaspokaja obecne potrzeby, posiada rezerwy przepustowości i umożliwia podłączenie nowych odbiorców. Dla zaspokojenia potrzeb na usługi telekomunikacyjne przyszłych odbiorców konieczna będzie rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej. Telefonii sieciowa i bezprzewodowa nie stwarza ograniczeń w zagospodarowaniu terenu.

11.7. Gospodarka odpadami

Funkcjonujący na terenie gminy system gromadzenia i zbiórki odpadów, ich wywóz i unieszkodliwianie, prowadzony jest w sposób uporządkowany i przystosowany do istniejących uwarunkowań lokalizacyjnych i przyzwyczajzeń mieszkańców, jego realizacja jest zgodna z przyjętymi wytycznymi w planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Lipowa na lata 2011-2018 aktualizacja.

Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Lipowa na lata 2011-2018 została sporządzona zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa oraz wymogami określonymi w Ustawie o odpadach, rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami oraz z odpowiednimi istniejącymi dokumentami szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego.

„Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Lipowa na lata 2011-2018 - Aktualizacja” podejmuje tematykę związaną głównie z gospodarką odpadami z sektora komunalnego, wytwarzanymi na terenie gminy Lipowa.

Aktualnie gospodarka odpadami na terenie gminy Lipowa jest prowadzona zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Lipowa nr VI/33/07 z dnia 13 kwietnia 2007 roku r. w sprawie przyjęcia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Lipowa.

Gospodarka odpadami prowadzona na terenie gminy polega głównie na zbiórce odpadów komunalnych i deponowaniu ich na składowiskach, w mniejszym stopniu na selektywnej zbiórce prowadzącej do odzysku odpadów.

Głównym źródłem powstawania odpadów komunalnych związanych z działalnością bytową człowieka są przede wszystkim gospodarstwa domowe oraz obiekty użyteczności publicznej (infrastruktury). Do oszacowania ilości odpadów komunalnych z terenu gminy Lipowa przyjęto podział odpadów wg źródeł, w których te odpady są generowane. Bilans ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy sporządzono na podstawie wskaźników literaturowych, natomiast bilans odpadów zebranych na podstawie informacji udzielonych przez firmy zajmujące się wywozem odpadów komunalnych oraz informacji uzyskanych w Spółce Beskid zarządzającej składowiskiem odpadów w Żywcu.

Gmina stworzyła warunki do tego, aby wszyscy mieszkańcy gminy mogli się włączyć w zorganizowany system zbierania komunalnych odpadów zmieszanych oraz w zorganizowany system selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W roku 2010 w system ten włączonych było 92% mieszkańców gminy (w pozostałych przypadkach notuje się brak umów na odbiór odpadów komunalnych, podpisanych z uprawnionymi firmami). Nie mniej jednak gmina czyni starania by objąć wszystkich mieszkańców umowami. Zebrane odpady komunalne są deponowane na składowisku zlokalizowanym poza terenem gminy Lipowa jest to Składowisko odpadów komunalnych w Żywcu należące do Spółki Beskid. Na teren gminy Lipowa nie są importowane odpady.

Na terenie gminy powstają w kilku miejscach dzikie wysypiska. gmina Lipowa na bieżąco usuwa porzucane tam odpady oraz w celu minimalizacji tego zjawiska monitoruje miejsca najbardziej narażone na ich powstawanie. Na terenie gminy Lipowa jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów „u źródła” w systemie workowym (opakowania ze szkła białego i kolorowego, opakowania z tworzyw sztucznych, papieru i metalu). Poza tym, na terenie gminy prowadzi się selektywną zbiórkę odpadów wielkogabarytowych, niebezpiecznych (zużyte baterie), zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a także przeterminowanych leków.

W roku 2010 osiągnięte efekty selektywnego zbierania odpadów komunalnych wyniosły 32,5%, w tym dla poszczególnych odpadów selektywnie zbieranych efekt ten wyniósł:

- Dla odpadów biodegradowalnych – 0%
- Dla odpadów niebezpiecznych – 42,9%
- Dla surowców wtórnych – 11,9%

Obecnie funkcjonujące rozwiązania systemowe w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi są dobrze funkcjonujące. Nie mniej jednak patrząc na ilości odegranych od mieszkańców odpadów można wnioskować, iż spora część odpadów jest spalana w domowych paleniskach lub porzucana w rowach i lasach. Prowadzone działania edukacyjne oraz systemowe corocznie podnoszą, świadomość ekologiczną mieszkańców oraz jakość świadczonych usług w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

W wyniku przeprowadzonej analizy stanu aktualnego w dziedzinie gospodarki odpadami komunalnymi, przeprowadzonych prognoz powstawania odpadów komunalnych do roku 2018 oraz zapisów zamieszczonych w dokumentach wyższego szczebla, przedstawiono cele strategiczne niezbędne do prowadzenia racjonalnej i usystematyzowanej gospodarki odpadami na terenie gminy Lipowa.

Nadrzędnym celem gospodarki odpadami komunalnymi jest ograniczenie do minimum uciążliwości odpadów dla środowiska przy maksymalnym ich wykorzystaniu gospodarczym. Celowi nadrzędnemu są podporządkowane cele krótko i długoterminowe:

- o Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi
- o Objęcie wszystkich mieszkańców (100%) gminy zorganizowanym systemem zbierania odpadów do końca 2011 roku (objęcie umowami na odbiór odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy)
- o Ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowiska (do roku 2015 osiągnięcie wskaźnika ilości składowanych odpadów komunalnych na poziomie 60% odpadów wytworzonych)
- o Podnoszenie skuteczności oraz rozwój selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem odpadów biodegradowalnych, wielkogabarytowych i niebezpiecznych

- Ograniczenie składowania odpadów komunalnych podlegających biodegradacji do poziomu 66,5% wagowo tych odpadów w stosunku do ich ilości wytwarzanych w roku 1995 – w roku 2011, do roku 2013 – do poziomu 50% tych odpadów, a w roku 2020 – do poziomu 35% wagowo tych odpadów w stosunku do ich ilości wytwarzanych w roku 1995
- Zapewnienie skutecznych i zgodnych z wymogami ochrony środowiska rozwiązań w zakresie odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów
- Zapewnienie wiarygodnego i obszernego monitoringu pozwalającego na diagnozowanie potrzeb w zakresie gospodarowania odpadami w gminie

Osiągnięcie powyższych celów jest związane z uzyskaniem następujących efektów w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych:

- odzysk odpadów biodegradowalnych w ilościach: do dnia 31 grudnia 2011 r. – 405 Mg, do dnia 31 grudnia 2015 r. – 524 Mg, do dnia 31 grudnia 2018 r. – 573 Mg,
- odzysk odpadów wielkogabarytowych w ilościach: do 2011 roku – 48 Mg, do roku 2015 – 75 Mg, do roku 2018 – 98 Mg,
- odzysk odpadów niebezpiecznych w ilościach: do 2011 roku – 5 Mg, do roku 2015 – 8 Mg, do roku 2018 – 9 Mg,
- odzysk odpadów opakowaniowych i innych stanowiących surowce wtórne w ilościach: do roku 2011 – 196,6 Mg, do roku 2015 – 279,1 Mg, do roku 2018 – 383,1 Mg.

Powyższym celom ma służyć realizacja takich zadań inwestycyjnych i poza inwestycyjnych jak:

- wyeliminowanie niekontrolowanego wprowadzania odpadów komunalnych do środowiska poprzez objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną zbiórką odpadów,
- objęcie wszystkich mieszkańców gminy Lipowa systemem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- bieżąca inwentaryzacja i likwidacja „dzikich składowisk” odpadów komunalnych,
- rozwój prowadzonej już selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o kolejne frakcje,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych oraz budowa GPZON,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych z preferowanym kierunkiem ich zagospodarowanie we własnym zakresie w przydomowych kompostownikach,
- wspieranie mieszkańców gminy w działaniach związanych z usuwaniem materiałów zawierających azbest,
- podnoszenie świadomości ekologicznej lokalnej społeczności w zakresie gospodarki odpadami.

Źródła finansowania inwestycji ekologicznych związanych z gospodarką odpadami, które mogą być wykorzystane przy realizacji poszczególnych zadań określonych w niniejszej aktualizacji Planu gospodarki odpadami dla gminy Lipowa, można podzielić na trzy grupy:

- publiczne - np. pochodzące z budżetu państwa, miasta lub gminy lub pozabudżetowych instytucji publicznych,
- prywatne - np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych,
- prywatno-publiczne - np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

12. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH.

W niniejszym rozdziale zebrano uwarunkowania i kierunki rozwoju wynikające z istniejących dokumentów:

- Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego zatwierdzonego Uchwałą Nr II/21/2/2004 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 czerwca 2004 r. (Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego Nr 68/2004 poz. 2049) zmieniony uchwałą nr III/56/1/2010 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 września 2010 r.
- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” przyjętej Uchwałą sejmiku nr III/47/1/2010 z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie: aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 poprzez przyjęcie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2020,
- Obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z czerwca 2004 opierał się na założeniach Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, natomiast jego aktualizacja z 2010 roku oparta była na Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020. Aktualizacja Strategii Województwa nie zmienia ustaleń dotyczących gminy Lipowa zawartych w podstawowym dokumencie. Także zmiana planu województwa pośrednio lub bezpośrednio nie zmienia ustaleń odnośnie gminy Lipowa. Zgodnie z paragrafem drugim uchwały nr III/56/1/2010 zmieniającym Plan Zagospodarowania Województwa Śląskiego:

„Zmiana Planu stanowi integralną część Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego i nie powoduje utraty mocy jego ustaleń, a jedynie ich uszczegółowienie w obszarze objętym zmianą Planu”

Zasięg terytorialny zmiany planu obejmuje obszar MPL „Katowice” wraz ze strefą okolicy, zlokalizowaną w obrębie gmin: Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówce i Siewierz. Uwarunkowania jak i kierunki rozwoju gminy Lipowa nie zostały zmienione przez powyższą uchwałę, dlatego w niniejszym rozdziale za materiał źródłowy uznano Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 21 czerwca 2004.

Plan Zagospodarowania Województwa Śląskiego zakłada takie podejście do zarządzania przestrzenią, które pozwoli na pozyskiwanie niezbędnych funduszy na realizację inwestycji pomocnych w dążeniu Województwa Śląskiego do osiągnięcia:

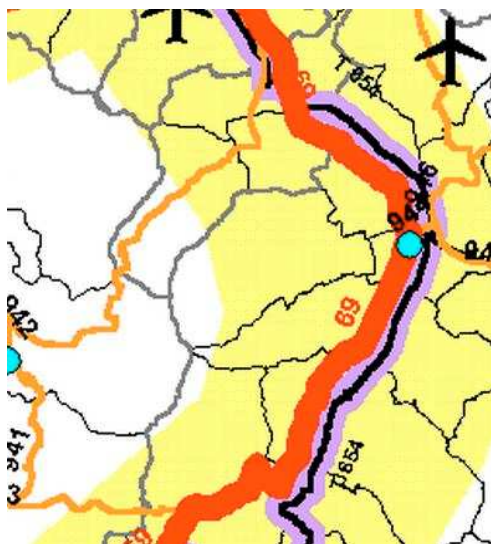
- wysokiej, trwałej i konkurencyjnej pozycji w Europie Środkowej
- wizerunku regionu o zrównoważonym rozwoju
- estetycznej przestrzeni o wysokich walorach architektury i krajobrazu oraz indywidualnym wyrazie.

Odwołując się do priorytetów „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015” w WPZP określono następujące cele:

- I. Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa
- II. Wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej
- III. Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych
- IV. Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury
- V. Stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią
- VI. Rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego.

Zasięg terytorialny Planu obejmuje obszar województwa Śląskiego w szerokim kontekście powiązań przestrzennych i funkcjonalnych z bliższym i dalszym otoczeniem, natomiast zakres terytorialny ustaleń Planu dotyczy obszaru w granicach administracyjnych Województwa Śląskiego. Zakres merytoryczny Planu uwzględnia ustalenia koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju oraz programy zawierające zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, jak i ustalenia strategii rozwoju województwa.

Plan Zagospodarowania Województwa Śląskiego, zakłada iż przez niewielki fragment gminy Lipowa zostanie przeprowadzony ważny trakt komunikacyjny – droga ekspresowa S 69 Bielsko-Biała, Zwardoń - granica państwa.

Ilustracja 1 Fragment załącznika nr 9 do Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego – System transportowy

Zgodnie z mapą systemu transportowego województwa, będącą integralną częścią Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego trasa drogi 69 w niewielkim zakresie, od strony wschodniej, obejmuje gminę Lipowa. Tym samym, gmina Lipowa znajduje się w znaczącej części w korytarzu komunikacyjnym VI. Korytarz ten obejmuje komunikację relacji (Helsinki) Sztokholm - Gdańsk – Katowice – Żylin - (Budapeszt – Ateny).

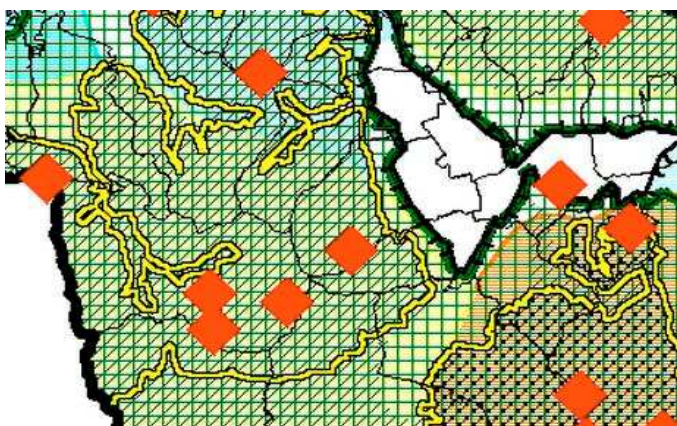

Ilustracja 2 fragment mapy nr 31- Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego – System transportu drogowego

W kontekście gospodarki wodnej na terenie gminy PZPWŚ określa jedynie tereny zagrożone zalaniem. Strefa ta ma kształt klina o dłuższym boku w kierunku wschód-zachód, ulokowanego w południowo wschodniej części gminy.

Plan zagospodarowania Województwa Śląskiego nie zakłada lokalizowania inwestycji związanych z gospodarką odpadami na terenie gminy Lipowa, jednakże blisko wschodniej granicy gminy umiejscowiono kompostownię.

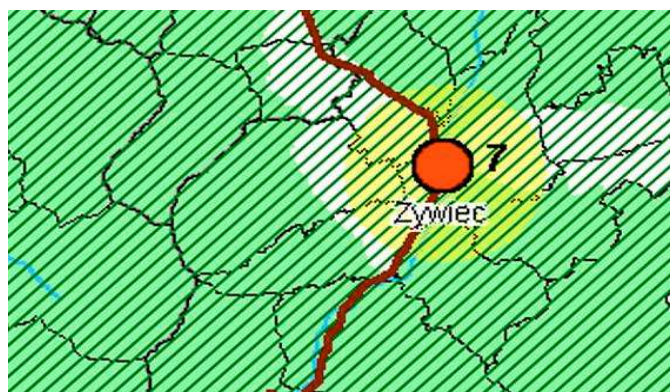
Duże połacie gminy uznano za tereny o wysokiej wartości przyrodniczej, centralna i zachodnia część gminy została objęta strefą parków krajobrazowych z otulinami (zaznaczona ukośnym szrafem na ilustracji poniżej). Równoległe lecz nieco na zachód, w części środkowej gminy przebiega granica specjalnej strefy ochronnej stworzonej w związku z dyrektywą siedliskową (granice strefy ochronnej oznaczono kolorem żółtym na poniższej ilustracji).

Ilustracja 3: Fragment załącznika nr 15 do Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego – Obszary Ochrony Przyrody

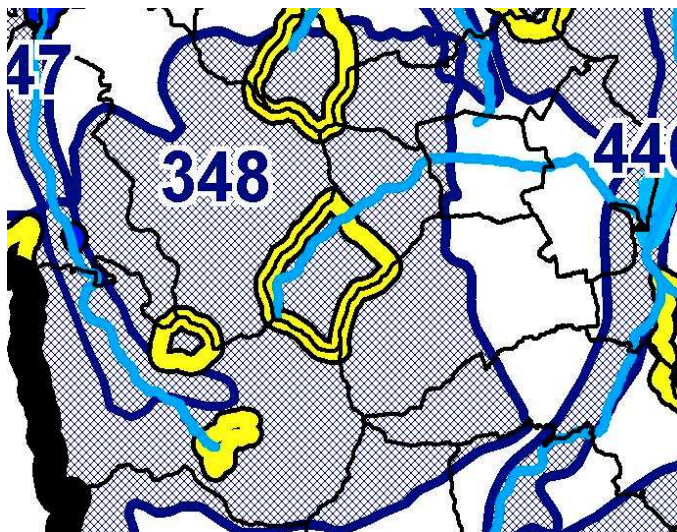
Zgodnie z załącznikiem 16 **Środowisko Kulturowe i Obszary Ochrony Dziedzictwa Kulturowego** cała przestrzeń gminy Lipowa została zakwalifikowana jako charakterystyczne dla regionu krajobrazy kulturowe gospodarki rolniczo pasterskiej górali beskidzkich (na poniższej ilustracji oznaczona ukośnym szrafem).

Wschodnia część została objęta strefą historycznej kompozycji krajobrazowej Żywca (na poniższej ilustracji oznaczona kolorem żółtym). Zachodnia i centralna część gminy została oznaczona jako Parki krajobrazowe z otulinami jako wielkopowierzchniowa forma ochrony charakterystycznych krajobrazów kulturowych (na poniższej ilustracji oznaczone kolorem zielonym).

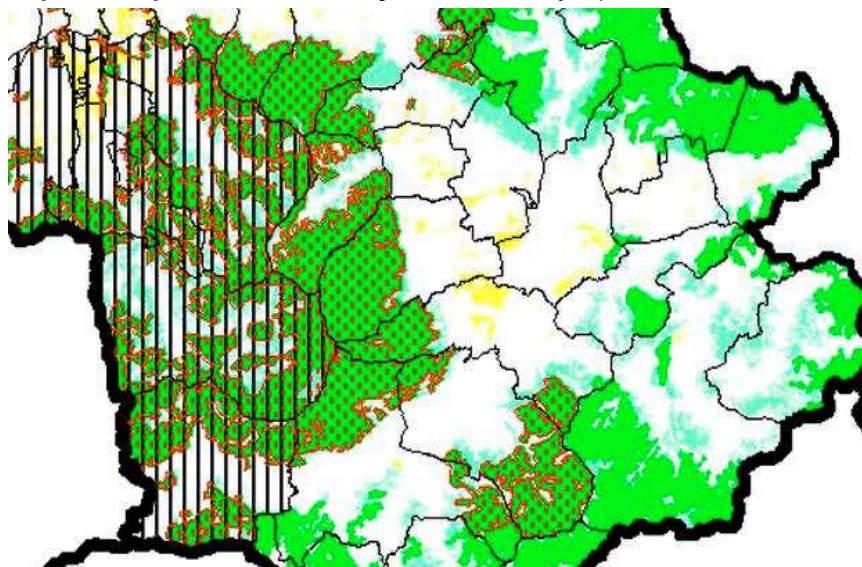
Ilustracja 4: Fragment załącznika nr 16 do Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego – Środowisko Kulturowe i Obszary Ochrony Dziedzictwa Kulturowego

Na terenie województwa ochronie oraz ograniczeniom w zakresie użytkowania gruntów i korzystania z wód podlegają obszary będące w zasięgu stref ochronnych ujęć wód. Zgodnie z załącznikiem 17 do Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego zachodnio-centralna część gminy Lipowa znajduje się w strefie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych oznaczonego sygnaturą 348. Gmina graniczy od swojej północno-wschodniej strony ze strefą ochronną wód powierzchniowych (oznaczone żółtą pogrubioną linią).

Ilustracja 5: Fragment załącznika nr 17 do Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego
Obszary ochrony zasobów środowiska cz. 1

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego określa strefy ochrony cennych zasobów leśnych oraz strefy ochrony gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej. Gmina Lipowa w swojej zachodniej i centralnej części znajduje się w strefie Lasów Ochronnych oraz Leśnego Kompleksu Promocyjnego¹ (na poniższej ilustracji oznaczone czerwonym kolorem kropek). Na terenach wschodnich gminy zaznaczono występowanie enklawy gleb wysokiej klasy (na poniższej ilustracji zaznaczone są kolorem żółtym).

Ilustracja 6: Fragment załącznika nr 18 do Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego
Obszary ochrony zasobów środowiska cz. 2

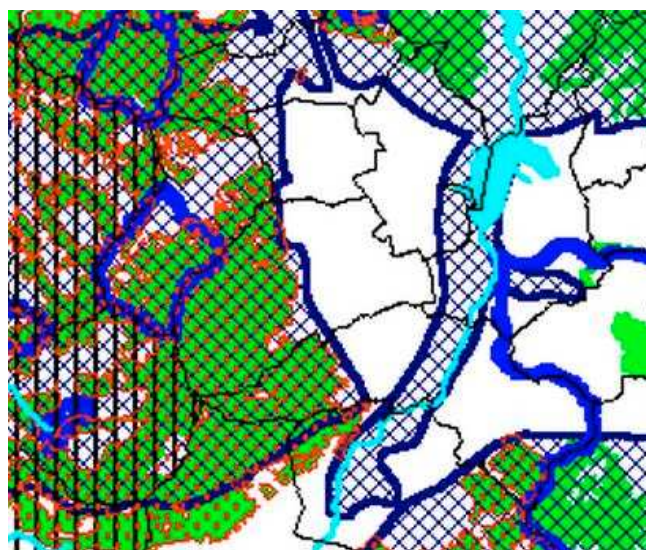
¹ Leśny Kompleks Promocyjny – kompleks leśny o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym ustanowiony w celu rozwoju zrównoważonej gospodarki leśnej oraz ochrony zasobów przyrody.

Zgodnie z celem szczegółowym: Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych w Planie Zagospodarowania Województwa Śląskiego określono strefy istniejących i planowanych stref ochronnych. Zgodnie z mapą 27 stanowiącą zbiorcze przedstawienie planowanych i istniejących stref ochronnych.

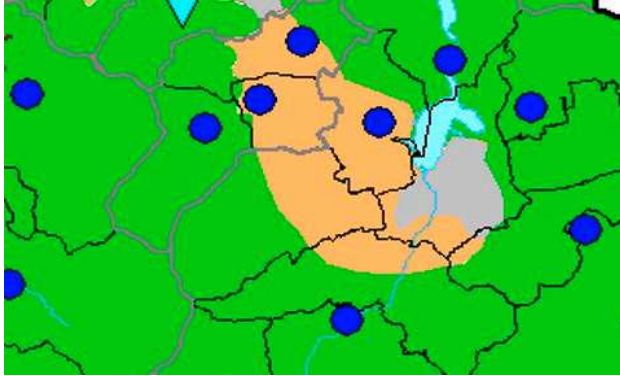
*Ilustracja 7 Fragment załącznika nr 27 do Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego
Ochrona Zasobów Środowiska Wzmocnienie Systemu Obszarów Ochronnych i Wielofunkcyjny
Rozwój Terenów Otwartych.*

Zestawienie stref ochronnych zamieszczone na mapie 29 Plan Zagospodarowania Województwa Śląskiego, pozwala na porównanie zakresów ochrony. Najszerszy obszar terenu gminy Lipowa obejmuje strefa ochrony wód gruntowych. W niej zawiera się strefa lasów ochronnych jak i Leśny Kompleks Promocyjny.

*Ilustracja 8 Fragment załącznika nr 29 do Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego
Ochrona Zasobów Środowiska Wzmocnienie Systemu Obszarów Ochronnych i Wielofunkcyjny
Rozwój Terenów Otwartych Obszary Ochrony Środowiska i Uzdrawisk.*

Na podstawie uwarunkowań przestrzennych w Planie Zagospodarowania Województwa Śląskiego określono strefy preferowanego zagospodarowania. Powierzchnia gminy Lipowa znajduje się w dwóch rozłącznych strefach, tereny zachodnie i centralne należą do strefy rekreacyjno-leśnej, natomiast tereny wschodni należą do strefy rolno-mieszkaniowej.

*Ilustracja 9 Fragment załącznika nr 29 do Planu Zagospodarowania Województwa Śląskiego
Ochrona Zasobów Środowiska Wzmocnienie Systemu Obszarów Ochronnych i Wielofunkcyjny
Preferowane funkcje gospodarcze.*